

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGFSGHIEDENIS 1994

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- F.R.J. Knetsch, Kanttekening bij de geschiedenis der kerken. In: Frieslands verleden verkend (Ljouwert 1987) 210-226.
- D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 1993. In: Publikaties van de F. K. V. Folk en Tsjerke, band 3, 385-390 (sept. 1994).
- Rik VOS, Christien DIAMANT en Elleke MAKES van der DEIJL, Zerken in Friesland, 1535-1680. Eindred.: H.G. Joustra. Leeuwarden 1994.
- Torenonderhoud, gebed zonder einde. In: Bouwvisie 5, no. 2 (juni 1994) 20-23.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- A.G. WEILER, M. VERMUNT, Willibrord. Red.: L.C.B.M. van Liebergen. Uden 1990. Tentoonstellingskatalogus.
- Hugo KINGMANS, Op pylgerreis. Red.: H.G. Joustra. Leeuwarden 1994. (Titel op rug: Bonifatius)
- ALTFRIED, It libben fan de hillige Ludger. Oerset troch Klaas Bruinsma. Oudemirdum 1994. (Getypt).
- M.P.M. MUSKENS, De kerk van de Friezen bij het graf van Petrus. De geschiedenis van de kerk, de kerk in de geschiedenis. 3e gewijzigde dr. Rome 1994.
- Peter Karstkarel. Eeuwenoude relatie hersteld. De kerk der Friezen in Rome. In: Friesland post 21, no. 5 (mei 1994) 57-59.
- Jan R. v.d. Wal, Romaanske bouwkeunst frommens of pronksucht? In: Frysk en frij, aug. 1994, 14-15.
- Bernhard van HAERSMA BUMA, Spoorzoeken naar Gods erf. Middeleeuwse Friese kloosters. Eindred.: H.G. Joustra. Leeuwarden 1994.
- Kerst Huisman, Fryske kleasters. Hôf fan Hillige Maria brocht bloei yn Hallum. In: Leeuwarder Courant 6-12-1994.
- Kerst Huisman. Fryske kleasters. Muonts Rombertus waard ynmitsele yn in sel fan Klaarkamp. In: Leeuwarder Courant 11-10-1994.
- B.H.J. te Boekhorst. De schat van Clare Campus. In: Nieuwe Dockumer Courant 18-8-1994.
- Hieke Joustra, "Kleasterpaad" Monument van de Maand. In: Friesch Dagblad 29-4-1994.
- Kerst Huisman, Fryske kleasters. Striid en lijen om it blomrike Aldekleaster by Hartwert. In: Leeuwarder Courant 13-9-1994.
- Kerst Huisman, Fryske kleasters. Hearremyt Dodo makke siken better, en rûn oer ien nacht iis. In: Leeuwarder Courant 22-11-1994.
- Kerst Huisman, Fryske kleasters. Abt Eelko kaam wreed oan syn ein yn it rike kleaster Lidlum. In: Leeuwarder Courant 25-10-1994.
- André Kamsma, Muontsewurk. In: Kritenijs. winterskoft 1993-1994, des. 1993, 7-8. en mrt. 1994, 7-8.
- Geertruida de Moor. Laybrothers and laysisters. In: Frisia and Holland c. 1300- c. 1600. In: Cistercian studies 27 (1992) 329-339.
- Kerst Huisman, Fryske kleasters. Abt Aggo fan Himmelum hie hiel wat te stellen mei 'wâldswyn' Iga. In: Leeuwarder Courant 8-11-1994.
- H. HALBERTSMA, Klooster Thabor bij Tirns, zijn stichter Rienck Bockema en de heerscappe van Sneek. Tirns 1994.
- Kerst Huisman, Fryske kleasters. In deserteur wie sels net feilich by it alter fan kleaster

- Thabor. In: Leeuwarder Courant 27-9-1994.
- S. Visser, Duiventorens en grauwe monniken. In: Vanellus 46 (1993) 107-116.
- Truus Brandsma. Koorafscheiding in Friesland. Voor en na het doxaal van Oosterend. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 5, 127-138 (dec. 1993) (Keppelstok, publ. nr. 47) en 151-158 (juni 1994) (Keppelstok, publ.nr. 48).
- G.J.J. van Hiele, 'De duivel verzaken.' Onderzoek naar de doopleer van Bernhard Rothmann, Menno Simons en Dirk Philips. In: Doopsgezinde bijdragen N.R. 19 (1993) 53-79.
- G. Scherstra, Waarom onze Oldehove nooit werd voltooid. In: 't Kleine krantsje, juli 1994.

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

- H. NOTA, De kloosters en gemeenschappen in Friesland vanaf 1580. (Toelichting op de kloosterkaart). Wytgaard 1994.
- H. O(ldenhof). In wichtige ynvintaris. In: Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke, band 3, 383-384 (nov. 1994).
- Anna Martha KLIMSTRA-HOOGTERP, Otto de Boer (1797-1856). Een katholieke kunstschilder in het overwegend protestantse Friesland. Twijzel 1994.
- H. OLDENHOF e.a., Jubileumboek 125 jaar Katholiek onderwijs in Heerenveen. Wie leerd wort wijs. Eindred.: L. Dijkstra. Heerenveen 1994.
- Sint Jozefschool viert 125-jarig bestaan. Jubileumhoek beschrijft geschiedenis katholiek onderwijs Heerenveen. In: De koerier 28-9-1994.
- Oudste R.K.-school in Friesland jubileert. 'Verpeste en verpestende protestantse schooltjes'. In: Friesch Dagblad 29-9-1994.
- A. FEENSTRA, St. Nicolaaskerk in St. Nicolaasga. St. Nicolaasga 1994.
- Ton van Eck, Het Cavaillé-Collorgel in de St.-Bonifatiuskerk te Leeuwarden. Een grote verhuizing van een klein orgel. In: Het orgel 90 (1994) 236-246.
- De kerk van St. Michaël aan de Zuiderhaven. In: Harlinger Courant 4-10-1994.
- H.J. GRAS en D.S. HYLKEMA, 75 jaar ABTB in Friesland. Joure 1994.
- Peter van LEEUWEN, Bisschop Rudolf Staverman (1915-1990). Een biografie. Nijmegen 1994.
- A. FEENSTRA e.a., R.K. Lagere Agrarische School St. Nicolaasga, 1948-1994. St. Nicolaasga 1994.
- 'Sluiting Karmel heeft me echt wat gedaan'. In: Leeuwarder Courant 17-12-1994.
- Aart Heering, Friese kerk van Rome toeristisch in trek. In: Friesch Dagblad 1-7-1994.

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- M.H.H. ENGELS, uitg., Veertien brieven aan Johannes Saeckma van Taecke Aysma. Johannes Bogerman. Festus Hommius, Gellius Sneanus en Dothias Wiarda. Leeuwarden 1994
- Jacob van SLUIS, Bekkeriana. Balthasar Bekker biografisch en bibliografisch. (Naar een handschrift van J.J. Kalma) bewerkt. Ljouwert 1994.
- J.W. Z(antema), Ut earder tiid. 2e helte 17e ieu (±1650-±1700). Hinnema-state. Balthasar Bekker (1634-1698). In: De flapút nr.98 (maaie 1990) 47-50; nr. 99 (juny

- 1990) 57-60: nr.100 (july/aug. 1990) 53-56; nr.101 (sept./okt. 1990) 53-56. en nr.102 (nov. 1990) 61-64.
- J. van Sluis, Het omzwaaien van Johannes van der Waeyen. In: Een richtingensrijd in de Gereformeerde Kerk (Zoetermeer 1994) 95-103.
- A. Wiegers, De refugiés in Gaasterland. In: Bulletin van de Nederlandse Hugenoten Stichting, 18 (dec. 1993) 572-607.
- G.A. WUMKES, Het Friese Reveil in portretten. Uit het Fries vertaald door A.P. Bijl, m.m.v. A.D. Wumkes. Kampen 1994.
- W. Balke, Durk Pier Noordmans. In: Heel het woord en heel de Kerk (Kampen 1992) 127-136.
- G. Abma. Adel en geloof. In: Hervormd weekblad 27-1-1994.
- B.BRUIIN-BEKIUS. De pong sit net yn 't rjucht. mar 't rjucht sit yn 'e pong: landeigenaren, armenzorg en kerk op het Bildt in de negentiende eeuw. Groningen 1990. Doctoraalscriptie.
- Sjoerd de Haan, Bronnen betreffende de Doleantie. In: Frieslands verleden verkend. (Ljouwert 1987) 67-70.
- Sjoerd de Haan, Tegen de tijdgeest. Algemeen-christelijk en gereformeerd jeugdwerk in Friesland. In: Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke. band 3, 365-382 (jan. 1994).
- Herman Noordegraaf, Ds. De Baan, een Christensocialistisch predikant. In: Tijd en taak, 2 juli 1994. 10-11.
- Kerst Huisman, Ut pake's tiid. Tsien herfoarme 'pastors met hun gehele hart!' In: Leeuwarder Courant 6-8-1994.
- Dominee Liefing predikte zestig jaar. "Zij die onder de voet zijn gelopen hebben het nodig. En van dat soort mensen zijn er nogal wat". In: Jouster Courant 4-5-1994.
- A.C. THIMM-STELWAGEN, Hoezo (niet) doopsgezind? Een onderzoek onder jongeren tussen zestien en Vijfentwintig jaar. die op één of andere wijze in aanraking zijn gekomen met een doopsgezinde gemeente in Friesland, Groningen, Drenthe of Noord-Holland. Grou 1994.

b. Plaatselijk

Akkrum	Sijbren de JONG e.a., Ds. Hasperschool 75 jaar, 1919-1994. Akkrum 1994.
Aldeboarn	Lykele van der VEN, Maar niet met steen en hout alleen is 't grote werk gedaan. Uit de geschiedenis van de Doelhôfkerk te Aldeboarn. Aldeboarn 1994.
Beets	Hans de Jong, 'n Plaatsje mei 'n praatsje. Beetster 'adelskerkje' tentoongesteld. Lokatie destijds zeer omstrede. In: De woudklank 3-11-1994.
Blesdijke	Jan H. Lantinga, De karke van Blesdieke. In: De ovend 22, no. 5 (okt. 1994) 17-21.
Boksum	De Margaretha-kerk van Boksum is in gevaar. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 5, 200-203 (dec. 1994) (Keppelstok. publ.nr. 49).
Bolsward	Richard G. King, C.E. Graf's music for the consecration of the Martinikerk organ at Bolsward (1781). In: Tijdschrift van de Vereniging voor de Nederlandse Muziekgeschiedenis 44 (1994) nr. 2, 115-131.
Britsum	Steven Emmens, Ontdekkingsreis door kalk. Witgeverfd koor in kerk Britsum geeft stukje bij beetje eeuwenoud fresco prijs. In: Friesch Dagblad 2-4-1994.

- Buitenpost
 Burum
 Cornjum

 Damwoude
 Dokkum

 Drachten

 Engwierum
 Giekerk
 Gorredijk
 Grou
 Gytsjerk
 Hallum
 Harlingen
 Hemrik
 Hindelopen
 Hoorn

 Idskenhuzen
- Corien Lambregtse, Restaurateurs ontdekken Mozes en verspieters. Britsum geeft geheim prijs. In: Friesch Dagblad 21-7-1994.
- Douwe de VRIES, red., 20 Jaar Lauwers College. Buitenpost 1994.
- Pieter Anko de Vries, 'Herenbanken teken van macht in de kerk'. In: Friesch Dagblad 29-1-1994.
- J.W. Z(antema), Ut earder tiid. 80-jierrige oarloch (1568-1648). It âlde lidmateboek fan 'e Koarnjumer tsjerke. In: De flapút 8, nr. 75 (febr. 1988) 22-34; nr. 76 (maart/april 1988) 37-40, en nr. 77 (nov. 1988) 41-44.
- J.W. Z(antema), Ut earder tiid. 2e helte 17e ieu (± 1650 - ± 1700). Dominys yn Koarnjum. In: De flapút nr. 103 (dec. 1990) 61-64, en nr. 104 (januari 1991) 53-56.
- J.W.Z(antema), Ut earder tiid. 2e helte 17e ieu (± 1650 - ± 1700). Noch wat sneupe yn 'e âlde tsjerkeboeken fan dy tiid. (Jelsum en Koarnjum). In: De flapút nr. 113 (des. 1991) 61-64, en nr. 114 (jann. 1992) 53-56.
- Klaas Prins, Doopsgezind zijn: ballast of bagage? Een grote familie. In: Algemeen Doopsgezind Weekblad 22-1-1994.
- Y. BROERSMA-BROUWER e.a., red., 25 Jaar Gereformeerde Streekschool Dokkum en omstreken, 1969/1994. Dokkum 1994.
- Gereformeerde Streekschool 25 jaar- Zorgen over voortbestaan. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 26-9-1994; en in; Nieuwe Dockumer Courant 26-9-1994.
- B. de GROOT en T. TALSMA. Kerk te kijk. 150 jaar Gereformeerde Kerk van Drachten, 1844-1994. Red.: L.J. Wolthuis. Meppe1 1994.
- Gereformeerde kerk te Drachten 150 jaar. In: Drachtster Courant 20 juni 1994.
- K. de GRAAF, Enige wetens- en bezienswaardigheden in en rondom de Engwierumer kerk. Engwierum 1994
- Zie: Gytsjerk
- Hans de Jong, 'n Plaatsje mei 'n praatsje, Deel Schansgracht opgegraven. Bonne Johannes 'grachtdemper' in 1735. Waarom de Gorredijkster kerk moest worden afgebroken. In: De woudklank 31-3-1994.
- De Sint Piterkerk getuigt van een rijk verleden, In: De Mid-Frieslander (bijlage) 29-11-1994.
- A. Osinga, De kerk van Giekerk. In: De einekoer 2, nû 2. (febr. 1994) 11-13.
- Kerst Huisman, Printekammenet. Tsjerke Hallum waard twa keer by in ramp folslein fernield. In: Leeuwarder Courant 13-7-1994.
- C. Nielsen, Ds. E. Engelkes en de geschiedenis van de doopsgezinde gemeente Harlingen van 1913 tot 1929. In: Harlinger Courant 7-6-1994.
- Christelijks basisschool Rehoboth in Hemrik bestaat 75 jaar. Waterput terug op schoolplein. In: Friesch Dagblad 18-11-1994.
- Catrienus Meijer. Menisten houden vast aan leer Simonsz. Doopsgezinden in Hindelopen de eerste, ooit de grootste, nu de kleinste zelfstandige gemeente. In: Balkster Courant 22-12-1994.
- Teunis SCHOL, 100 jaar orgel, 1894-1994. Hoorn 1994
- A. Jager, Slibtegel uit de N.H. Kerk te Hoorn (Tersch.). In: Fries museumbulletin. sept. 1994.
- Kerk in Idskenhuzen 150 jaar. Leden verspreid over grootste deel voormalige gemeente Doniawerstal. In: Friesch Dagblad 7-1-1994.

- Jelsum J.W.Z.(antema). Ut earder tiid. 80-jierrige oarloch (1568-1648). It âlde lidmateboek fan 'e Jelsumer tsjerke. In: De flapút 8, nû 78 (juny 1988) 27-30; nû 79 (july 1988) 38-41, en nû 80 (aug./sept. 1988) 31-34.
- J.W. Z.(antema). Ut earder tiid. 2e helte 17e ieu (±1650-±1700).
 Dominys yn Jelsum. In: De flapút 11, nr, 105 (febr. 1991) 38-44; nr. 106 (mrt. 1991) 46-52, en nr. 107 (apr 1991) 38-44.
- Zie ook: Cornjum
- Joure Freark M. RINGNALDA, Het archief vertelt ... over vier eeuwen Jouster Hervormden. Joure 1994.
- Haitze de Boer. Vier eeuwen 'Jouster orthodox'. Hervormde gemeente ziet bij jubileum terug op bijzondere historie. In: Friesch Dagblad 16-4-1994.
- Hervormde gemeente viert 400-jarig bestaan en 350 jaar bezit van kerk. In: Jouster Courant 20-4-1994.
- Marita de Jong, Hervormde gemeente Joure viert 400-jarig bestaan. In: De koerier 20-4-1994; en in: Wijd en zijd 20-4-1994.
- Katlijk S. ten Hoeve, Kerkje van Katlijk. In: De veenbrief 8, no. 6 (okt 1994) 2.
- De Knipe Beno Hofman, Annie Zernike, de eerste vrouwelijke predikant van Nederland. In: Algemeen Doopsgezind Weekblad 13-8-1994.
- Klaas Prins, Anna Zernike te fel voor liberaal doopsgezinden. In: Algemeen Doopsgezind Weekblad 13-8-1994.
- Leeuwarden Jan. R. Luth, Monumenten uit de geschiedenis van de kerkmuziek te Leeuwarden van de 16e t/m de 19e eeuw. In: Het orgel 90 (1994) 219-223.
- Piet Visser. Hendrik Rintjes (1630-1698): in menniste printer-útjouwer en dichter yn Ljouwert. In: Philologia frisca 13 (1993) 223-253.
- Piet Visser, Leert geschiedenis een les? Het beeld van de ideale mennist getoetst aan de Leeuwarder vermaner en boekverkoper Hendrik Rintjes (1630-1698). In: Algemeen Doopsgezind Weekblad 28-5-1994.
- H.S. Algra, Johann Michael Schwartzburg, orgelmaker te Leeuwarden, In: De vrije Fries 74 (1994) 71-83.
- Theo Jellema. 'Behalven deeze opgenoemde Kerken ...'. Grepen uit de Leeuwarder muziekgeschiedenis. In: Het orgel 90 (1994) 210-218.
- Jantien de Boer. Dossier Leeuwarden. Oldehove voor 1648 guldens opgeknapt. In: Leeuwarder Courant 16-4-1994.
- Jan Jongepier. Het orgel in de Doopsgezinde Kerk te Leeuwarden. In: Het orgel 90 (1994) 224-231.
- Jan Jongepier. Het orgel in de Noorderkerk (Geref. vrijg.) te Leeuwarden. In: Het orgel 90 (1994) 232-235.
- Gerrit Geerds, 'Lijntje tussen nette burger en zwerver dun'. Leeuwarder Aanloophuis van de kerken viert tienjarig bestaan. In: Friesch Dagblad 19-3-1994.
- Minnertsgea K.J. HAMER en G. VOGEL. Yn 'e spegel. 125 jier kristlik ûnderwiis yn Minnertsgea, 1869-1994. Minnertsgea 1994.
- Molkwerum Wiebe Bergsma, Local Calvinism: the village of Molkwerum in Friesland In: Dutch crossing 18 (1994) nr, 2. 32-47.
- Nijland Sytse ten Hoeve, De tsjerke fan Nijlân en dêr omhinne. In: Nieuwsbrief Hervormde Gemeente Nijland 3. no. 6 (dec 1994).
- Oldeboorn Zie: Aldeboarn
- Oldeholtwolde Ybe Duursma, de karke van Hooltwolde. In: De ovend 22 (1994) 8-9.

- Oosternijkerk R. TOLSMA. 125 jier kristlik ûnderwiis yn Easternijtsjerk, 1868-1993. 'Overwegende dat de Heere God alle dingen naar recht beschikt'. Oosternijkerk 1994.
- Fedde Dijkstra, Angstig gezang uit Nijkerkster turfhoek. In: Leeuwarder Courant 6-12-1994.
- Peperga Fokke van Lute (Fokke Middendorp), Stellingwerwers. Stuyvesant toch wel in Peperga geboren! Pastorie stond schuin tegenover de kerk. In: Stellingwerf 26-10-1994.
- Siegerswoude M. DRAYER. J.W. WÜLLSCHLEGER en G. van de GROEP, Herdenkingsbundel Christelijke Gereformeerde Kerk Siegerswoude - De Wilp, 1960-1993. Siegerswoude, De Wilp 1993.
- Slappeterp J. J(ongsma), Slappeterp hat jonge tsjerke. In: De fleanende krie, nû 112. maaie 1994.
- Sneek S. ten Hoeve. Restauratie Sneker Martinikerk voltooid. In: Sneeker nieuwsblad 12-4-1994.
- S. ten Hoeve. Vroedschapsbank Martinikerk. In: Sneeker nieuwsblad 10-5, 31-5, 30-6-1994.
- S. ten Hoeve, Wapens in koor Martinikerk. In; Sneeker nieuwsblad 30-6-1994.
- S. ten Hoeve, Restauratie Sneker Martinikerk voltooid. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 5. 176-182 (dec. 1994) (Keppelstok, publ. 49).
- Stavoren G. Abma, Menisten uit Stavoren. Uit het schrift van Jan Keessies Visser. In: 't Stavens krantsie 8, no. 4 (dec. 1992) 18-20, en 9, no. 1 (sept. 1993) 13-14.
- Steggerda Hilly Koornstra, 'Zondag geen dienst, maar volgend jaar een hele speciale'. Voormalig koloniekkerkje in Steggerda al vijftien jaar woonhuis. In: Stellingwerf 21-12-1994.
- Surhuisterveen REUNIE-BOEK cbs "De Hoekstien", 1969-1994. Surhuisterveen 1994.
- Pieter J. Bolhuis, Surhuisterveen. Op zoek naar de historie. In: Algemeen Doopsgezind Weekblad 22-8-1992.
- Terwispel Kerst Huisman, Printekammenet. In ienfâldich tsjerkje, in sljochtwei doarp: Terwispel. In: Leeuwarder Courant 13-12-1994
- Tietjerk Zie: Tytsjerk.
- Twijzelerheide Hervormd Twijzelerheide is sinds 1939 zelfstandig. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 12-1-1994.
- Tytsjerk Een eeuw lang christelijk onderwijs in Tytsjerk. In: Actief 27-4-1994.
- Honderd jaar bijzonder onderwijs in Tytsjerk. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 4-5-1994.
- Vlieland Durk van der Veer. De geschiedenis van de Gereformeerde kerk op Vlieland. In: Vlieland magazine 12, no. 2 (zomer 1994) 35-38. en no. 3 (najaar 1994) 38-42.
- Waaxens (D.) M.C.J.H. d'ACHARD van ENSCHUT. De pastorie van Waaxens en haar bewoners, 1894-1994. Waaxens 1994.
- Warten Ramen hervormde kerk Warten gerestaureerd. In: Leeuwarder Courant 12-8-1994.
- In de N.H. Kerk te Warten. Gebrandschilderde ramen pronken weer als nieuw. In: Actief 31-8-1994.
- Wiuwert Adzer HAMSTRA. Labadisten op Walta State, 1675-1744. Van de werelt afgesonderde gemeynte tot Wiewert. Groningen 1994.

- Workum Jan P. BREMER, Van jubileum naar sluiting. De Visserschool Workum. Workum 1994.
- Zwaagwesteinde Gosse Minnema, Zwaagwesteinder dominee in 1932 geschorst, in 1945 uit ambt gezet. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 26-1-1994.

III. Andere genootschappen

- Peter van der Kooi. Joodse sporen in Heerenveen. In: De veenbrief 8, nr. 1 (jan. 1994) 10-11; nr. 2 (febr. 1994) 8-10; nr. 3 (mrt. 1994) 3-7; nr. 4 (apr. 1994) 8-9; nr. 5 (sept. 1994) 13-16; nr. 6 (okt. 1994) 3-5, en nr. 7 (nov. 1994) 15-16.
- Jan de Jong, Joodse migratie naar Heerenveen. In: De veenbrief 8, nr. 7 (nov. 1994) 4-9.

Augustus 1995

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 1995 EN 1996

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- S. ZIJLSTRA, G.N.M. VIS, D.J.M. ZEINSTRA, red., Vroomheid tussen Vlie en Lauwers. Aspecten van de Friese kerkgeschiedenis. Delft 1996.
- D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 1994. In: Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke, band 4, 20-26 (aug. 1995).
- Ype Schaaf, Fan Latyn, fia Frysk nei Hollânsk. Geastlike oertsjûgingen en de taal. In: Frysk en Frij, sept. 1996. 20-21.
- Tymen Hein CORPORAAL, Terpenland. Hallum, Marrum/Westernijkerk, Ferwerd, Blija, Freerk van Hallum. H.G. Joustra, red. Leeuwarden 1995.
- Hieke G. JOUSTRA, 'De Bjirmen'. Pietersbierum, Sexhierum en Oosterbierum. Red. A.Y. Hamer e.a. Leeuwarden 1995.
- Regn. STEENSMA, Het Friese kerkinterieur. Geloof, dood en adel in monumentale beeldtaal, Leeuwarden 1995.
- Hugo Kingmans, In en om Friese kerkgebouwen. In: Geandewei 27-1, 10-3, 7-4, 16-6 en 27-10-1995.
- O.J. Nienhuis, De kerken van Ooststellingwerf. In: De nieuwe Ooststellingwerfer 24-7-1996.
- E.J. Demoed, Opschriften in en aan kerkgebouwen 1. Wie schrijft, die blijft! 2. De eerste steen. Dankbare herinnering. In: Nederlandse historiën 29 (1995) 43-58, en 30 (1996) 7-21.
- Jan JONGEPIER, De orgelmakers Van Gruisen. Werk, leerlingen en invloed. Leeuwarden 1995.

- Hans Knippenberg, De godsdienstige kaart van Friesland in de tweede helft van de negentiende eeuw. In: It beaken 57 (1995) 80-105.
- Douwe Gerbens, Ulbe Zwaga. De tsjerke neist Godshûs hûs fan 'e mienskip. In: Frysk en frij, sept. 1995. 14-15.
- Ulbe Zwaga, 'Verwaarlozing' wordt Friese dorpen fataal. Restauratie kerk gaat hele gemeenschap aan. In: Friesch dagblad 4-8-1995.
- L.G. Jansma. Tsjerklikens, tsjerksens en otterdoksens yn it hjoeddeiske Fryslân. In: It beaken 57 (1995) 106-124.
- Jan van BUTSELAAR e.a., Evangelie en cultuur in Friesland. Kampen 1996. (Allerwegen 27, 1996, nr. 22).

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- Jan R. van der Wal, Hillige kolonisten. Franken as patroan fan Fryske tsjerken. In: Frysk en frij, nov. 1995, 14-15.
- Jan R. van der Wal, Yn 'e oalje mei Sint Vitus, Hillige skyldfeinten ynstruminten ta kerstening. In: Frysk en frij, aug. 1995, 16-17.
- Kerst Huisman. Willibrord bisskop ûnder de Friezen. In: Leeuwarder courant 14-11-1995.
- Jan R. van der Wal, Willibrord en het begin van Nederland. 'Ook de verre kusten zullen het heil aanschouwen'. In: Friesch dagblad 18-11-1995.
- Willem VREELING, Bonifatius. Samengesteld door het Raadschap GCO. Leeuwarden 1994. Lesbrief.
- Kerst Huisman, Dea fan Bonifatius oanlieding ta folkemoard. In: Leeuwarder courant 12-12-1995.
- Klaes SIERKSMA. Liudger Thiadgrimszoon. Leven en voortleven van een Christus-prediker (742-809). Franeker 1995.
- G.L. Elzinga, Wierumer skaai levere 800 nei Kristus 4 betûfte biskoppen. In: De doarpskille, sept. 1996, 44-45.
- Hans Mol. Hilligen yn Fryslân: Sint Odulfus. In: Fryslân 2, nr. 1 (mrt. 1996) 8-9.
- Philippus van der Meulen. 'Viking' vindt waarheid over Noormannenpoortjes. In: Leeuwarder courant 20-12-1995.
- H. Bruch, De moordenaar van bisschop Koenraad was geen Fries. In: It beaken 58 (1996) 185-189.
- Hans Mol. Hilligen yn midsieusk Fryslân: Sint Anne. In: Frvslân 1. nr. 1 (sept. 1995) 11-12.
- Thea Kortendijk, Een speurtocht naar het verleden. Op zoek naar de Friese Lieve Vrouwe. In: Bisdomblad, juli/aug. 1995, 5-6.
- Hans Mol, Hilligen yn Fryslân: Maria fan Starum. In: Fryslân 2, nr. 4 (dec. 1996) 19-21.
- Hans Mol. Hilligen yn Fryslân: Sint Nyk. In: Fryslân 1, nr. 2 (dec. 1995) 9-10.
- Jan R. van der Wal, Himelske bystân foar froulju troch Goede Grytsje. Boksumer patrones wie folksrieme hillige. In: Frysk en frij, juny 1995, 16-17.
- H. HALBERTSMA, Opgravingen binnen de St.-Maartenskerk te Zaltbommel, 1982-1984. Zaltbommel 1994. (Vergeleken met opgravingen in Friese kerken).
- Gjelt de GRAAF, Kleasterpaad. Leeuwarden 1994.
- Kerst Huisman, Fryske kleasters. In: Leeuwarder courant 3-1, 17-1, 14-2, 28-2, 14-3, 28-3, 11-4, 25-4, 9-5, 23-5, 6-6, 20-6, 4-7, 26-9, 10-10, 24-10, 7-11, 21-11, 5-12, 19-12-1995, en 2-1, 16-1, 30-1, 13-2, 27-2, 12-3, 26-3, 9-4, 23-4, 7-5 en 21-5-1996.
- J.A. Mol, De stichting fan it Cistersienzer kleaster Klaarkamp by Rinsumageast. In: It beaken 58 (1996) 1-13.
- Hans Mol, Hilligen yn Fryslân: Dodo fan Haske. In: Fryslân 2, nr.3 (sept. 1996) 11-13.

- Straatweg Dokkum-Birdaard en klooster Klaarkamp Kloosterlingen haalden veel turf en baggelaar uit het Buitenveld, Uit de aantekeningen van Jan Jacobs Hinkes Broersma. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 16-6-1995.
- B. van HAERSMA BUMA, F.G.LÖWICK, A. MONNA, samenstellers, Dominicusdag 1245-1995. 750 jaar Dominicaner aanwezigheid in Leeuwarden. Leeuwarden 1996.
- Joop Woudstra, 750 Jaar Predikheren in Leeuwarden. In: Fryslân 2, nr.2 (juni 1996) 27-28.
- Hans Mol, Hilligen yn Fryslân: Melliffus. In: Fryslân 2, nr.2 (juni 1996) 7-9.
- K.R. H(enstra). Het Berchklooster. In: Actief 25-1-1995.
- Jan Zijlstra, Corpus van de in Friesland gevonden middeleeuwse zegelstempels. In: De vrije Fries 75 (1995) 37-51. (Het betreft voor een aanzienlijk deel zegelstempels van kloosters en sekuliere priesters).
- H. Schoorl, De uthoven van Ludingakerke op Texel In: De vrije Fries 76 (1996) 87-108.
- Lydia S. WIERDA, Een getijdenboek uit het klooster Thabor. Leeuwarden 1995.
- Asing Walthaus, De heilige Sarijs die niet bestaat. In: Leeuwarder courant 14-7-1995.
- Wybren Scheepstra, Trije froulju út Fryslân yn it ferneamde kleaster Diepenveen. In: De vrije Fries 75 (1995) 19-36.
- Rients Faber, Hillebrandus Goffredus. In leard pastoar yn Huzum (1483-1487). In: Tusken Potmarge en Jokse 2 (1995) 31-54.
- Elly van Loon-van de Moosdijk, Pelgrimsinsignes op de luidklokken van Swichum. In: Tusken Potmarge en Joske 2 (1995) 106-112.
- J.A. Mol, De Johanniters fan Snits: nammen, kornôf en karriêres. In: Friezen. In bondel stúdzjes oer persoansnammen (Ljouwert 1996) 117-154.
- J.A. Mol, Friezen en het hiernamaals. Zieleheilsbeschikkingen ten gunste van kerken, kloosters en armen in testamenten in Friesland tot 1580. In: Zorgen voor zekerheid. Studies over Friese testamenten in de vijftiende en zestiende eeuw (Leeuwarden 1994 [=1995]) 175-214.
- A.H. Vlagsma, De bouw van de tweede Sint Annakapel op het blokhuis te Leeuwarden. In: It beaken 58 (1996) 168-184.
- Kerst Huisman, Tekeningen fol skiednis. It leauwe wie ek yn Fryslân ea in kwestje libben of dea. In: Leeuwarder courant 16-4-1996.
- T. ALBERDA-van der ZIJPP, Menno Simons. 1996.
- Ernst HUISMAN, Gjalt POPMA, In den beginne. Over de begintijd van de doopsgezinden in Opsterland, met name de gemeente Gorredijk-Lippenhuizen. Beetsterzwaag, Gorredijk 1996. Uitg. t.g.v. de tentoonstelling "Menno Simons 500" in het Streekmuseum Opsterlân, Gorredijk.
- MENNO Simons 500. Fietstoertocht. Bijdr. van N. Klaasen. Drachten, Rottevalle, Surhuisterveen 1996.
- MENNO Simons 500. Programmaboekje doopsgezinde gemeente Drachten-Ureterp. Drachten 1996.
- B. RADEMAKER-HELFFERICH, Een leven vol gevaar. Menno Simons (1496-1561) leidsman der dopers. Met een bijdr. van S. Zijlstra over Menno Simons. Amsterdam 1996. Catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling in het Fries Museum te Leeuwarden van 4 februari t/m 31 maart 1996.
- S. VOOLSTRA, Een gemeente van heiligen. De kenmerken van de ware kerk volgens Menno Simons. Amsterdam 1994.
- Sjouke VOOLSTRA, Menno Simons (1496-1561). Leven, beeld en boodschap. Heiloo 1996.
- T. Alberda-van der Zijpp, Menno Simons. In: Algemeen doopsgezind weekblad 12-11 en 3-12-1988, 7-1, 4-2, 3-3, 8-4, 6-5, 4-6, 8-7, 5-8, 2-9 en 11-11-1989, 20-1, 10-3, 17-3, 12-5, 9-6, 14-7, 18-8, 8-9, 6-10, 10-11 en 15-12-1990, 9-2,

13-4, 8-6, 10-8, 17-8, en 14-12-1991, 8-2, 11-4, 13-6, 8-8, 10-10 en 12-12-1992, 13-2, 10-4, 12-6, 14-8, 9-10 en 11-12-1993, 12-2, 9-4 11-6, 13-8, 8-10 en 10-12-1994, 11-2, 8-4, 10-6, 12-8, 7-10 en 9-12-1995.

T. Alberda-van der Zijpp, Menno Simons 500. In: Rond de "Formanje" 1995, nr.5 (juni) 10-11 en nr.6 (aug.) 11-12.

Haitze de Boer, 'Laten zien wat je geloof waard is'. Doopsgezinden herdenken na vijfhonderd jaar de enige Nederlandse kerkhervormer Menno Simons.
In: Friesch dagblad 6-1-1996.

Doopsgezinde leidsman Menno Simons 500 jaar geleden geboren, 1496-1996. In: De woudklank 23-11-1996.

Kees van Duin, Menno als exegeet. In: Algemeen doopsgezind weekblad 17-8-1996.

Beno Hofman, Onbekend Menno Simons-lied gevonden. Gouwenaar doet verrassende ontdekking. In: Algemeen doopsgezind weekblad 2-3-1996.

Riekele Hovenga, Doopsgezinden viert 500e geboortjaar Menno Simons. In: Kernkoerier 11. nr.43 (juni 1996) 37-43.

Wio Joustra, Kerkstrijd rond Menno Simons nu amicaler. In: De volkskrant 20-2-1996.

Beth Kreitzer. Menno Simons and the bride of Christ. In: Mennonite quarterly review 70 (1996) 299-318.

Karin de Mik, De enige Nederlandse hervormer die een eigen geloofsgemeenschap naliet.
In: Kijk op het Noorden 27, Nr.217 (mrt. 1996) 43-45.

G.J. Mink, Menno Simons. In: Credo 23. nr.8 (okt. 1996) 15-18.

Luc Panhuysen. Een rode tulp voor desperado Menno Simons. In: Het parool 2-3-1996.

Ineke Reinhold, De eerste Nederlandse reformator. 500 jaar Menno Simons. In: Vrij zicht 2, nr.5 (juni 1996) 16-17.

'Rol van Menno Simons overschat'. In: Leeuwarder courant 3-2-1996.

W. Schrijver, De grote Nederlandse hervormer. Vijfhonderdste geboortedag Menno Simons.
In: Leeuwarder courant 13-1-1996.

H. Veldman, Menno Simons herdacht. In: Gereformeerde kerkbode 52 (1996), 32-33. 50-53 en 68-70.

A.F. MELLINK, ed., Documenta anabaptistica. Vol. 7: Friesland (1551-1601) and Groningen (1538-1601). Completed by S. Zijlstra. Leiden 1995.

Jantien de Boer, Dossier Leeuwarden. De godsdienstige zuivering van Leeuwarden. In: Leeuwarder courant 26-8-1995.

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

Henk Nota, Kerkgeschiedenis van Wytgaard. In: Tusken Potmarge en Jokse 1 (1993) 28-46.

Victor Timmer, R.K. orgelbezit in Friesland omstreeks het begin der herleving. In: De mixtuur 1996, 97-144.

Het GERESTAUREERDE van Dam-orgel in de R.K. parochiekerk van de H. Martinus en de H.H. Bonifatius en Gezellen te Dokkum. Voorwoord van H. Peters.
Dokkum 1994.

H.N. KAMSMA, 125 jaar katholiek onderwijs in St. Nicolaasga, 1870-1995. St. Nicolaasga 1995.

Het stichten van de school was een groot financieel offer. In: Jouster courant 8-11-1995.

Germ KAMSMA, Herenkoor St. Cecilia 100 jaar, 1895-1995. Wergea 1995.

Herenkoor St. Cecilia wil niet vooraan staan. In: Leeuwarder courant 18-2-1995.

Wiebe Sinnema, De Sint Martinusschool was diep verankerd in Wergea. In: De havensbank

- 36 (1996) 290-292, 311-314. 378-381 en 417-423.
- Henk ter SCHURE, red., 75 Jaar St. Franciscusschool, 1920-1995. Wolvega 1995.
- Jan R. van der Wal, Stâl en alter, Roomsk boerefolk en de tsjerke. In: Frysk en frii. jan. 1995, 10-11, en febr. 1995, 12-13.
- S.M. THOEN, Zo begon het. Mariënbosch zorgcentrum. Heerenveen 1994.
- Jettie ANDRINGA, Jeugdkoor Dronrijp 25 jaar, 1970-1995. Dronrijp 1995.
- Bert van der WAL, De beeldtaal van de vier parochiekerken in Leeuwarden. Leeuwarden 1995.
- Jaap Falize, Ton Kuis, Kerken en kunst tussen Friese meren. In: Bisdomblad 28, nr.9 (sept. 1995) 3-8
- Aart van Rossum, De kunstschaten van het bisdom. In: Bisdomblad 28. nr.9 (sept. 1995) 15-16.
- Teije BRATTINGA, Nuvere minsken. Roomsken yn Fryslân. mei namme dy fan Blauhûs. Boalsert 1995.
- Kloosters van weleer nu tehuis voor kinderen of wooncentrum voor ouderen. In: Balkster courant 16-3-1995.
- Harlinger patroonheilige siert het altaar van de kerk van de Friezen in Rome. In: Harlinger courant 24-12-1996.
- Aart Heering, Paus wijdt Friezenkerk. Plechtigheid rechtstreeks op radio en televisie. In: Friesch dagblad 7-11-1995.
- Johannes Paulus II wijdt altaar Friezenkerk in Rome. In: Een - twee – een, 23. nr.9 (juni 1995) 6.
- Kerk der Friezen door paus gewijd. In: NRC Handelsblad 13-11-1995.
- Eelco van der Linden. Paus te gast in kerk der Friezen. Stukje Nederland in Rome leeft op. In: Leeuwarder courant 11-11-1995.
- Muskens 'ontdekker' van kerk der Friezen. In: Stellingwerf 15-11-1995.
- Paus Johannes Paulus II wijdt altaar Friezenkerk in Rome. In: Een - twee – een, 23. nr.18 (nov. 1995) 3-4.

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- Piter van der Plank. Minnistien, in swalkjende minderheid. In: Frysk en frij, sept. 1996. 10-11.
- J.G. GEERTSMA. Geestelijke reekeningen. Over het onderwijs en het geestelijk en maatschappelijk leven in de dorpen van Hennaarderadeel tussen 1580 en 1600. Wommels 1995.
- J.G. GEERTSMA, De ommekeer van 1580. Deel 1: Het onderwijs in de gemeente Hennaarderadeel tussen 1580 en 1600. Deel 2: Hoe het onderwijs na 1600 in een aantal dorpen gestalte krijgt. Wommels 1995.
- Beno HOFMAN, Doopsgezind Friesland. Het land van Menno Simons. Leeuwarden 1996.
- Bouke Slofstra, Goswinus Geldorpius en syn album amicorum. In: It beaken 58 (1996) 26-41.
- Historicus Bergsma: 'Volkskerk was er nooit'. In: Leeuwarder courant 15-3-1995.
- Chris Nielsen, Antoinette Bourignon, het licht der wereld. In: Harlinger courant 2-9, 9-9, 4-10 en 4-11-1995.
- J. van SLUIS e.a., Balthasar Bekker (1634-1698). Ljouwert 1996. Speciaal nummer: It beaken 58 (1996) nr.2-3.
- W.J. op 't Hof, Puriteinse preken in Friesland. In: Documentatieblad Nadere Reformatie 20 (1996) 114-120.
- Friesland. Waar de herenbank hoogtij vierde. In: Kerkepad '95, 31-41.
- FDS 300 jaar, 1695-1995, 21 mei 1995. 1995. programmaboekje van de jubileumviering.

- Lieuwe DURKSZ, 300 jaar FDS, 1695-1995. Joure 1995.
- Jan JONGEPIER, red., Een konstkondig orgelmaker. Enkele bijdragen over het werk van de orgelmaker Albertus Anthoni Hinsz (1704-1785). Groningen 1994.
- J.D.Th. Wassenaar. 'Het Friese Reveil in portretten'. In: Theologia reformata 38 (1995) 36-45. Zonder noten in: Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke. band 4, 12-19 (aug. 1995).
- Klaas Prins, De doopsgezinden dienend te vereenen. FDS 300 jaar. In: Algemeen doopsgezind weekblad 20-5-1995.
- G.J. KOK, 'Om te blijven wat wij waren'. Leven en werk van Ds. J.W. Draijer (1851-1894). Groningen 1994.
- T. VERLAAN. Wy Friezen knibbelje allinne foar God. Het/das Apostolische werk in Friesland, Leeuwarden 1995.
- Ruth WINSEMIUS-OOSTERBAAN, Vermaningen op Nes 1996.
- J.T. Nielsen. Friese vermaningen achteraf. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken. band 6, 3-21 (Keppelstok, publikatie nr.52, juni 1996).
- S. ten Hoeve, Windvanen op Friese torens en kerken. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken. band 6, 35-52 (Keppelstok, publikatie nr. 53. dec. 1996).
- Folkert de Jong. De dream fan Gerryt Tsjerks Koaistra: in feriene Protestantske Tsjerke. In: Mear. nr. 14 (juni 1995) 7-8.
- K.J. THIJNK-van der VLUGT, De Lytse Streek. Doopsgezinde gemeenten Baard, Franeker, Iens, Witmarsum/Pingjum. Baard enz. 1996.

b. Plaatselijk

Abbega	T.E. van POTPA, De doleantie in Oosthem, Abbega en Folsgare, Oorzaak en gevolgen van een kerkscheuring. Nijland 1995.
-----	Doleantie in Oosthem, Abbega, Folsgare. Teake van Popta schrijft kerkgeschiedenis. In: Sneeker nieuwshlad 16-5-1995.
Augustinusga	Uniek orgel Augustinusga aan restauratie toe. In: De feanster 9-11-1995.
-----	Jan Jongtsma, Tsjerke fan Stiensgea hat toer út 13e ieu. In: De fleanende krie, sept. 1996.
Beetgum	Zie: Marssum.
Beetgumermolen	Zie: Marssum.
Blija	Tymen Hein CORPORAAL, Gereformeerd in Blija vanaf 1835. Blija 1996.
Bolsward	Willem Jan DORGELÓ Hzn., Orgels, organisten en koster van de Grote- of Martinikerk te Bolsward. Zaandam, Leeuwarden 1996.
-----	Van kloosterkerk tot binnenplein. In: Geandewei 25-10-1996.
Bornwird	Dolf van Weezel Errens, Zerken met een "Cornelis Bos" in Bornwird en Jorwerd. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken. band 5. 183-187 (Keppelstok, publikatie nr.49, dec. 1994).
Buitenpost	D.R. Wildeboer, 'Alle weken twee halve stivers zakgeld'. Diakonie hervormde gemeente Buitenpost-Lutjepost in de 18e eeuw. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 28-8-1996.
-----	D.R. Wildeboer, 'Maar de diakenen betoonden zich ongenegen'. Armenzorg te Buitenpost in de 19e eeuw. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 6-11-1996.
Burum	Philippus van der Meulen. Adel keek in Burumer kerk uit hoge herenbank neer op dominee. In: Leeuwarder courant 22-2-1996.

- Damwoude Gosse Minnema, Chr. Geref. kerk Damwoude. In: Nieuwsblad van NO. Friesland 22-11-1996.
- Gosse Minnema, Gereformeerde kerk Damwoude. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 2-8-1996.
- Dokkum 'Boer worden is niet meer zo gemakkelijk als vroeger'. Scholieren eerste en laatste uur zien einde landbouwschool naderen. In: Nieuwe Dockumer courant 14-6-1995.
- Bennie Bosma. 'Ze kwamen overal vandaan om de C'. Einde voor kleinste middelbare landbouwschool. In: Friesch dagblad 16-6-1995.
- Driesum Gosse Minnema, Gereformeerde kerk Driesum c.a. In: Nieuwsblad van N.O, Friesland 18-10-1996.
- Dronrijp Johannes FOKKEMA, Lombok en Rehoboth, Een eeuw Gereformeerde kerk Dronrijp/Menaldum en omstreken. Dronrijp 1996.
- Duurswoude Zie: Wijnjewoude.
- Easterein G.J. Kok, De doleantie in Oosterend. In: De hoeksteen 24 (1995) 228-236.
- Easterlittens Philippus van der Meulen. Roedematen van kerk Easterlittens maanden tot eerlijk meten. In: Leeuwarder courant 15-2-1996.
- Edens Zie: Iens.
- Engelum Zie: Marssum.
- Firdgum Grafkelder familie Telting in Firdgum opgeknapt. In: Franeker Courant 14-6-1995.
- Folsgare Zie: Abbega.
- Franeker 'Het Van Dam orgel is van grote waarde voor Franeker en regio'. In: Extra 3-4-1996.
- Frieschepalen Fokke WESTER, 75 jaar Rehoboth Frieschepalen, 1920-1995. Frieschepalen 1995.
- Gaastmeer G.J. Kok, De doleantie te Gaastmeer. In: De hoeksteen 24 (1995) 177-183.
- Giekerk Zie: Gytsjerk.
- Gorredijk R.P. BRANDS, Dopers allerhande. Enkele artikelen over personen en wetenswaardigheden. in het bijzonder aangaande de doopsgezinde gemeente van Gorredijk-Lippenhuizen en Boven-Knijpe. Gorredijk 1996.
- Hans de Jong. Menno Simons voor 500 jaar geboren. In: De woudklank 21-3-1996.
- Hans de Jong. Honderd jaar christelijk onderwijs in Gorredijk. In 1920 een splitsing. In: De woudklank 12-10-1995.
- Goutum Simen Dijkstra, Hervormd en gereformeerd Goutum samen naar de Agneskerk. In: Kerkinformatie 1995. nr. 18 (juli/aug.) 22-23.
- Gytsjerk Joh. van der Werff, D. Laverman, De kerk van Gytsjerk. In: De einekoer 1-9, 1-10 en 1-12-1994, en 1-2-1995.
- Hallum Jaap Meinsma, Nijsgjirrige saken oer 132 jier meniste skûltsjerke yn Hallum. In: Contactblad Historische kring "Terpengebied". najaar 1996.
- Hantumhuizen Hugo Kingmans. Zes tegels in kerk van Hantumhuizen. In: Geandewei 16-8-1996.
- Harlingen I. Bruinsma, De Christelijke Gereformeerde Kerk te Harlingen, 1893-1984. In: Oud Harlingen 11 (1996) 28-30.
- M.J. van Lennep. Harlingen. In: Hoe het Lutherde in Nederland (Woerden 1994) 92-97.
- Piet van Kekem. De geschiedenis van het Leger des Heils Harlingen. In:

- Harlinger courant 7-4-1995.
- Haskerdijken Neleke Huizinga. Verrassende vondsten in Haskerdijken. In: Jouster courant 21-2-1996.
- H. de Jong, Versierde tegels te Haskerdijken. In: De veenbrief 10, nr,4 (apr 1996) 4-7 en 10.
- Heeg Wiebe Bergsma, Gereformeerden in Heeg, Tellen in de zeventiende eeuw. In: Frvslân 2, nr.1 (mrt. 1996) 9-11.
- G.J. Kok, De doleantie te Heeg. In: De hoeksteen 24 (1995) 142-158.
- Heerenveen Joh.G. Koers. Heerenveense orgelcultuur. Door firma Van Dam verbonden met Noord Duitse barok. In: De veenbrief 9, nr.6 (okt. 1995) 9-12.
- Joh.G. Koers. Doopsgezinden herdenken vijfhonderdste geboortedag Menno Simons. In: Heerenveense courant 24-1-1996.
- Hindeloopen Hindeloopen bakermat van de Zuidwest-Friese doopsgezinden. In: Balkster courant 21-12-1995.
- Hollum Dagboeken van Sorgdrager. In: Algemeen doopsgezind weekblad 20-7-1996.
- Eredienst aangepast aan Calvinisten. In: Algemeen doopsgezind weekblad 20-7-1996.
- Godsdienstigheid in 16e eeuw op Ameland uniek. In: Algemeen doopsgezind weekblad 20-7-1996.
- Huizum Een preekstoel van voor de reformatie. In: Geandewei 16-6-1995.
- J.D. Th. Wassenaar, De passievoorstellingen in de Huizumer dorpskerk. In: Hervormd weekblad 22-2, 29-2, 7-3, 21-3, 28-3 en 4-4-1996.
- Idzega Zie: Oudega (W.).
- Iens Philippus van der Meulen, Afgezette dominees hadden niets aan wensput in kerk van Iens. In: Leeuwarder courant 18-4-1996.
- Jorwert Zie: Bornwird.
- Kimswerd Reinder POLITIEK, Sanctus Laurentius bin ich genannt. De Laurentiuskerk van Kimswerd. Kimswerd 1996.
- Geale Groen, De dukaten van juffer Ybella Yda van Tiara. Familiegraf van Heemstra's en Tiara's voor de 300e keer gecontroleerd, In: Friesch dagblad 14-10-1995.
- Kerkvoogdij Kimswerd ontvangt gouden dukaten na grafcontrole. In: Extra 18-10-1995.
- Gerard Akkerman. Het graf van Ida van Tiara is na 300 jaar nog in orde. In: Leeuwarder courant 16-10-1995.
- Peter Karstkarel, Het tympaan van Kimswerd. primitief en mysterieus. In: Leeuwarder courant 23-2-1996.
- De Knipe Zie: Gorredijk
- Kollum G. v.d. Meer, Register van graven Maartenskerk Kollum. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 6-12-1995.
- Kortehemmen Fokke Wester, Kerkhof is een toeristische trekpleister. Kerkvoogdij wijst de meeste aanvragen voor graf in Kortehemmen af. In: Drachtster courant 29-7-1996.
- Koudum Koudum, klein maar breed gedragen. In: Balkster courant 21-12-1995.
- Kûbaard Kubaarder schoolvereniging bestaat 125 jaar. Drie dagen feest met reunie als hoogtepunt. In: Bolswards nieuwsblad 8-5-1996.

Leeuwarden	Migchiel KINGMA. Baptisten gemeente Leeuwarden 100 jaar, 1896-1996. Leeuwarden 1996.
-----	Maarten KEIJZER, Sytze NAUTA, 75 jaar CG. Christelijk Gymnasium, 1921-1996. Leeuwarden 1996.
-----	Piet Visser, "In de Zaadzaayer", de uitgeverij van de Leeuwarder drukker. boekverkoper en doopsgezinde leraar Hendrik Rintjes (1630-1698). In: De boekenweeld 12 1996) 251-272.
-----	Mieneke van Meijen, Op bezoek bij ... het Marcelis Goverts gasthuis In: Onderweg 75. nr.1 (jan. 1995) 11-13.
-----	M.J. van Lennep, Leeuwarden, In: Hoe het Lutherde in Nederland (Woerden 1994) 141-144.
-----	Hugo Kingmans, Vorstelijk geschenk voor Waalse kerk. In: Geandewei 7-6-1996.
-----	Philippus van der Meulen, Wereldse taferelen in Leeuwarder Pelikaankerk vruchtbaar voor preek. In: Leeuwarder courant 29-2-1996.
-----	Jubilerende baptisten. Laveren met nieuw elan. In: Leeuwarder courant 10-1-1996.
Leksum	Haitze de Boer. Leksum-Miedum buigt niet. 'Ljouwert wol ús graach ha mar wy bliuwe selsstânich'. In: Friesch dagblad 13-7-1995.
Lemmer	Prinses Beatrixschool 25 jaar. In: Zuid-Friesland 20-6-1995.
Lippenhuizen	Zie: Gorredijk.
Longerhouw	Zie: Schettens.
Lutjepost	Zie: Buitenpost.
Makkinga	O.J. NIENHIJIS, De persoonsnamen uit de diakonie boeken van het dorp Makkinga. De Knipe 1995.
Marssum	Bert PRINS, Geert VERF, Beschrijving van de Nederlandse Hervormde Kerk te Marssum. Herziene uitgave. Marssum 1995.
-----	Bauke DIJKSTRA, Klaas OSINGA. Jubileum-boekje útbrocht nei oanlieding fan 125 jier kristlik nasjonaal skoalûnderwiis yn Marsum, Ingelum, Bitgum en Bitgummole. Bitgummole 1996.
Menaldum	Zie: Dronrijp
Midlum	Jelle Bekius, Midlum straks weer baken in zee. In: Harlinger courant 28-6-1996.
Midsland	100 jaar orgel in N.H. kerk Midsland. In: Harlinger courant 15-3-1996.
Miedum	Zie: Leksum.
Moddergat	Zie: Paesens.
Nijland	Sytse ten Hoeve. In mingd houlik yn Nijlân yn de 18de ieu. In: Albertus voor Deminekus. Liber amicorum voor Douwe/Deminekus Zeinstra (Leeuwarden 1995) 23-27.
Oldeholtwolde	Ybe Duursma, Et vergeten karkhof van Hoolt woolde. In: De ovend 24, nr.5 (aug. 1996) 10-12.
Oosterwierum	G.J. Kok. De doleantie te Oosterbierum. In: De hoeksteen 25 (1996) 150-157.
Oosterend (L.)	Zie: Easterein.
Oosterlittens	Zie: Easterlittens.
Oosternijkerk	T. ZIJLSTRA, Register op Een geschiedenis van Oosternijkerk, Kan er iets goeds uit Nazareth zijn? ..., Gereformeerde kerk Oosternijkerk ..., Kristlik ûnderwiis yn Easternijtsjerk ... Oosternijkerk 1996.
Oosthem	Hervormde kerk zette gezinnen uit hun woning. Dolerenden stapten op uit onvrede over het modernisme. In: Leeuwarder courant 12-5-1996.

- Oostrum Zie ook: Abbega.
 Jan Jongsma, De Sint Vitus-tsjerke fan Eastrum. In: De fleanende krie. febr. 1996.
- Oudega (Sm.) Philippus van der Meulen, Eeuwenoud schandhlok in toren Oudega nu toeristische attractie. In: Leeuwarder courant 1-2-1996.
- Oudega (W.) Fokke Wester, Kerkhof in Oudega meet met drie maten. Monumentale kerk bepaalt sfeer op begraafplaats. In: Drachtster courant 15-7-1996.
 G.J. Kok, De doleantie te Oudega-Idzega (Wymbr.). In: De hoeksteen 25 (1996) 16-23 en 71-77.
- Oudemirdum H. DOELEMAN e.a., 75 Jaar christelijk onderwijs te Oudemirdum, 1921-1996. Oudemirdum 1996.
- Paesens Henk Doeleman, Onderwijs Oudemirdum heden en verleden. In: Balkster courant 18-4, 25-4 en 2-5-1996.
- Rinsumageest Bennie Bosma, Schoolstrijd voorbij in vissersdorp. Christelijke basisschool Paesens-Moddergat 100 jaar. In: Friesch dagblad 14-6-1995.
- Rinsumageest H. Kingmans. Jaartallen lezen in Rinsumageest. In: Geandewei 23-2-1996.
- Orgel Rinsumageest indrukwekkend hersteld. In: Leeuwarder courant 6-9-1995.
- Philippus van der Meulen. Lijken, boeven en aardappelen in crypte van kerk Rinsumageest. In: Leeuwarder courant 7-3-1996.
- Schettens Christelijke schoolvereniging bestaat vijftig jaar. Schettens, Longerhouw, Schraard vieren feest. In: Bolswards nieuwsblad 8-5-1996.
- Schiermonnikoog Dominee Louis Baehler plaatste leer van Boeddha boven christendom. Kritiek op functioneren van predikant op 'doorreis'. In: Schiermonnikoog jaartal 3 (1995) nr.4, 10 en 19.
- Schraard Peter Karstkarel, Kleine kunstkroniek. De verwondering van Schraard. In: Kunst en wetenschap 5 (1996) nr.3, 39.
- Zie ook: Schettens.
- Sexbierum Philippus van der Meulen. Rijkelijk versierde preekstoel in Sexbierum inspireert dominee. In: Leeuwarder courant 14-6-1996.
- Sint Annaparochie Jacob van Sluis, A plus B in Sint Annaparochie. De moeizame weg naar een verenigde gereformeerde gemeente. In: Fryslân 2, nr.2 (juni 1996) 24-25.
- Sint Johannesga J. Bijker, Begraafplaats Sint Johannesga meer dan drie eeuwen oud. In: Jouster courant 9-8-1995.
- Sneek Expositie doopsgezinden in Scheepvaart Museum. In: Balkster courant 30-5-1996.
- Suwâld G.J. Kok, Een kijkje op Suawoude in 1899. In: De hoeksteen 72 (1995) 43-56.
- Twijzelerheide Wim Sehrijver, De afscheiding van dominee Dee. In: Leeuwarder courant 9-12-1995.
- Veenwouden Durk van der PLOEG. De Swette ferlein. De geschiedenis van het christelijk onderwijs te Veenwoudsterwal/Veenwouden, 1870-1995. Veenwouden 1995.
- Veenwouden klaar voor feest 125 jaar christelijk onderwijs. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 30-8-1995.
- Gosse Minnema, Oud gereformeerde gemeente in Nederland in Veenwouden. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 13-9-1996.

Veenwoudsterwal Waskemeer	Zie: Veenwouden. Driekwart eeuw christelijk onderwijs in Waskemeer. In: De nieuwe Ooststellingwerver 8-2-1995.
Weidum	Philippus van der Meulen, Weidum heeft grote brievenbus voor doorlaten grafzerk. In: Leeuwarder courant 11-4-1996.
Welsrijp Wiuwert	Zie: Wjelsryp. Mirjam de Baar, Verleid of verkozen? Anna Maria van Schurman en het huisgezin van Jean de Labadie In: Op zoek naar vrouwen in ketterij en sekte (Kampen 1993) 116-141.
Wjelsryp	Sikke BRUINSMA e.a., 125 Jaar Chr. Basis Onderwijs, 50 jaar De Lofstem. Wjelsryp 1996. Reunienummer 1996 van: Ut 'e buorfinne.
Woudsend	S. ten Hoeve. Een gebrandschilderd glas uit de doopsgezinde kerk van Woudsend. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken. band 5, 248-251 (Keppelstok, publikatie nr.51, dec. 1995).
Wouterswoude	Gosse Minnema. Ned. hervormde kerk Wouterswoude. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 23-7-1996.
Wijnjewoude	Fokke Wester. Op Duurswoude ligt de man altijd links. Bij restauratie kerkinterieur in september komen graven tevoorschijn In: Drachtster courant 5-8-1996.
IJlst	Frits Boschma. Kerkeraden na 108 jaar weer samen aan tafel. In: Dryltsker kypmantsje, juni en juli 1996.
Zwaagwesteinde	(Gosse Minnema), Chr. gereformeerde kerk Zwaagwesteinde. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 19-7-1996.
-----	Gosse Minnema, Doopsgezinde kerk Zwaagwesteinde. In: Nieuwsblad van N.O. Friesland 6-12-1996.
-----	Oude lokatie Schoolstraat blijft voortleven in herinnering. Ruim 85 jaar christelijk onderwijs in ons dorp. In: Zwaagwesteinde 1 (1995) nr.2. 4-5.
-----	De Nederlands hervormden in eigen kerk sedert 1838. In Zwaagwesteinde 2 (1996) nr.1, 20-21.

III. Andere genootschappen

- J.J. BOUWMEESTER, De Joodse gemeente van Lemmer in de periode 1796-1924. Weidum 1991. Doctoraalscriptie geschiedenis.
- Irene FABER, Siem van der WOUDE, Drie eeuwen Joods leven in Friesland. Catalogus tentoonstelling. Leeuwarden 1995.
- S. de HAAN, Inventaris van de archieven van de synagogale ressortale instellingen in Friesland en van de daaronder ressorterende joodse gemeenten van Leeuwarden, Harlingen en Gorredijk, 1754-1972. Leeuwarden 1995.
- Liza (=Lize) STILMA, Keppeltje of pet. Ondergedoken Joden in Friesland. Baarn 1995.
- Willem VREELING, Drie eeuwen joods leven in Friesland Samengesteld door het Raadschap GCO. Leeuwarden 1995. Lesbrief.
- Siem van der WOUDE en Sjoerd de HAAN, Drie eeuwen joods leven in Friesland. Leeuwarden 1995.
- W. de HAAN, W. POSTMA, Het spoor terug. Korte beschrijving van de joodse geschiedenis in de gemeente Lemstarland. Lemmer 1996.
- Goos Bies. Joodse sporen uitgewist in Sneek. Begraafplaats op tijd gerenoveerd voor rondleiding. In: Friesch dagblad 21-10-1995.
- Willem Altena. Verse voetstappen op gewijde grond. In: Leeuwarder courant 23-10-1995.
- Maaïke S.J. de Groot, Over joodse inwoners van Terschelling omstreeks 1849 tot 1945. In:

- Schylge myn lântse NR 16 (1995) 22-27.
- Kerst Huisman, 'Het gaat om het leven, niet om de dood'. Drie eeuwen joodse geschiedenis in Friesland. In: Leeuwarder courant 6-10-1995.
- Joodse begraafplaats middagje open. In: Sneeker nieuwsblad 24-10-1995
- Hieke G. Joustra. Drie eeuwen joods leven in Friesland. Het laatste Monument van de maand in 1995. In: Friesch dagblad 5-10-1995.
- Peter van der Kooi, Joodse sporen in Heerenveen. In: De veenbrief 9, nr.1 (jan. 1995) 15-16, nr.2 (febr. 1995) 6-10, en nr.4 (apr. 1995) 12-14.
- Catrienus Meijer, Drie eeuwen joods leven in Friesland. In: Balkster courant 20-9-1995.
- J. Oegema, Trije ieuwen joadsk libben yn Fryslân. In: It pompeblêd nr.73 (sept./okt. 1995) 9-10.
- Oudste geschiedenis Friese Joden komt uit Hindeloopen en Workum. In: Balkster courant 28-9-1995.
- Miriam Visser, Gorredijk. In: Nieuw Israëlitisch weekblad 29-9-1995.
- Vijftig jaar bevrijding. De Jodenvervolging: geen ontkomen aan. In: Jouster courant 1-3-1995.
- Fokke Wester, Joods kerkhof is rustoord, geen lustoord. Grafstenen tussen veenbesstruiken op restant hoogveen. In: Drachtster courant 22-7-1996.
- Eeltsje Hettinga, Boeddha en de vele poorten van het geluk in Hantum. In: Het landbouwblad 22-11-1995.
- D. Jansen, Op zoek naar spiritistische elementen in de Gedenkschriften van Pieter Jelles Troelstra. In: It beaken 57 (1995) 61-79.
- Mirjam de Klerk, Loge Deugd en IJver bijna 200 jaar actief. In: Franeker courant 18-1-1995.
- K. Terpstra, Adam Zelle en de vrijmetselaarsloge 'De Friesche Trouw'. In: It beaken 57 (1995) 12-29.
- Kornelis Terpstra, De gekwetste trots van de vrijmetselaar Adam Zelle. Vader Mata Hari ijdel en moeilijk heerschap. In: Leeuwarder courant 29-9-1995.

September 1997

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 1997

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 1995 en 1996. In: Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke, band 4, 66-78 (sept. 1997).
- Friesland. Kerkjes op eeuwenoude terpen. In: Kerkepad. Langs heilige huisjes 1997, 19-29.
- Peter Jan MARGRY en Charles CASPERS, samenst. en red., Bedevaartplaatsen in Nederland. Deel 1: Noord- en Midden- Nederland. Amsterdam. Hilversum 1997 (Voor Friesland: de plaatsen Bolsward, Dokkum, Franeker, Hallum, Leeuwarden, Schraard, Slavoren en Ypecolsga, verzorgd door J.A. Mol, H.J. Oldenhof en P.G.J. Post).

- Theo Klein, Pelgrim kan hart ophalen. Friesland telt negen bedevaartsplaatsen. In: Friesch dagblad 16-12-1997.
- G. ABMA, Het St.-Annaleen te Makkum. Makkum 1995.
- Hans Mol, Zielmissen en studiegelden. Vier boekjes over Friese lenen. In: Fryslân 2, no. 1 (mrt. 1996), 11-14.
- W. Bergsma, Religieuze verhoudingen in Friesland en Holland tijdens de Republiek. In: Negen eeuwen Friesland-Holland (Zutphen enz. 1997) 157-163.
- E. Makkes van der Deijl-Stam, Beeld en voorbeeld. Beeldhouwwerk op Friese zerken in de 16e en 17e eeuw. In: Publikatieband Alde Fryske Tsjerken, band 6, 109-119 (dec. 1997) (Keppelstok, publ. 55).
- Mirjam de Baar, Beelden van de dood. Friese graftekens in cultuurhistorisch perspectief. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 99-108 (dec. 1997) (=Keppelstok, publ. nr. 55).
- Jan Jongepier, Alde Fryske oargels in kerken van de Stichting Alde Fryske Tsjerken. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 67-77 (juni 1997) (Keppelstok, publ. nr. 54).
- L.G. Jansma, Onkerkelijkheid, orthodoxie en de regionale factor. In: Negen eeuwen Friesland-Holland (Zutphen enz. 1997) 245-251.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd.

- A.A. F. JOCHEMS en A.G.F. LAENEN, Willibrord, apostel van Noord-Frankrijk. 2e druk. Bavel 1996.
- Florus van der Rhee, Willibrord und Echternach/Epternacum. In: A frisian and germanic miscellany (Odense 1996) 493-500.
- L. DAMSMA, De kerk van de Friezen. Joure 1994.
- E.H. Bary, Augustinus en het ongebooren kind in het Oudfries. In: Kleine geschiedenissen (Nijmegen 1995) 46-52.
- Hugo Kingmans, Vitus van Oldehove, vergeten heilige. In: Geandewei 7-3 en 4-4-1997.
- H. OLDENHOF, red., It libben fan Dodo fan Haske. In: Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke, band 4, 27-30 (sept. 1997).
- H. de Jong, Fersierde slibtegels yn it Haskerkonvint. In: De vrije Fries 77 (1997) 7-36.
- N.J. Brandsma, Kloosters in en om Bolsward. In: Bolswards nieuwsblad 29-10-1997.
- Jan R. van der Wal, 'Hjir hat in kleaster stien'. In: Frysk en frij, apr. 1997, 18-19.
- Jan R. van der Wal, Kleasters by it Fryske Jabikspaad lâns. In: Frysk en frij, sept. 1997, 50-51.
- Hans Mol, Segelstempel fûn fan in Lidlumer likebroer. In: Fryslân 3, no. 3 (okt. 1997) 3-5.
- J.A. Mol, Graaf Willem IV, de Hollands-Friese oorlog van 1344/1345 en de Friese kloosters. In: Negen eeuwen Friesland-Holland (Zutphen enz. 1997) 94-108.
- Hans Mol, Hilligen yn Fryslân: Us leaf Frouwe op 'e Berch. In: Fryslân 3, no. 2 (juni 1997) 12-13.
- O.D.J. Roemeling, Geestelijkheid in Wirdum voor de Reformatie. In: Tusken Potmarge en Jokse 3 (1997) 115-127.
- Sjouke Voolstra, Minne Simens syn nachtmielsopfetting. De werklike oanwêzigens fan Kristus yn de gearkomste fan de wiere boetfeardigen. In: Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke, band 4, 31-42 (sept. 1997).
- Otto S. Knottnerus, Menno als tijdsverschijnsel. In: Doopsgezinde bijdragen, nieuwe reeks 22 (1996) 79-118.
- S. Zijlstra, De vervolging van de dopersen in Friesland (1536-1560). In: Doopsgezinde bijdragen, nieuwe reeks 22 (1996) 49-74.
- Victoria B. Greep, Wytskes in memoriam en de kroniek van haar familie. In: De vrije Fries

77 (1997) 37-54.

K. van Berkel, Het Oldeklooster in de Friese politiek, 1572-1580. In: *De vrije Fries* 77 (1997) 55-87.

B. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

Gerrit Vanden Bosch, Jezüitenpastoraat in Friesland. Gerard Carbonel als missiepater in Leeuwarden en omgeving (1613-1627). In: *Geloven in het verleden* (Leuven 1996) 345-360.

Haijte Haijtema, De R.K. schuilkerk in de Kleine Meer. In: *Ien & oar út 'e skiednis fan Wergea* (Wergea 1997) 83-94.

G. GERRIT SMA, 250 Jaar St. Jozefparochie Heeg. Historisch overzicht. Heeg 1997.

L. van ULDEN, Stiefdochter aan de Singel. De Sneker Cuyperskerk van St. Martinus, 1871 - 1996. Sneek 1996.

Jan JONGEPIER. Het Maarschalkerweerd-orgel in de St. Martinuskerk te Sneek. Sneek ca. 1995.

125 jaar rooms-katholiek onderwijs in Bolsward, 1872-1997. In: *Bolswards nieuwsblad* 23-4-1997.

Bert van der WAL, De beeldtaal van de vier parochiekerken in Leeuwarden. Achtergronden belicht vanuit de kerkbouw door de eeuwen heen. Leeuwarden 1995.

Joke FORCEVILLE-van ROSSUM en Kees WAAIJMAN, Titus Brandsma, een blijvende bezieling. Nijmegen 1997.

J. Spelbrink, De jaren van mijn priesterschap: Irnsum september 1931 - oktober 1932. In: *Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke*, band 4, 53-61 (sept. 1997).

A.E. Rohling, Herinneringen aan "Frisia Catholica". In: *Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke*, band 4, 62-65 (sept. 1997).

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

S. Ziilstra, Dopersen in Friesland en Holland, ca. 1530 tot ca. 1700. In: *Negen eeuwen Friesland-Holland* (Zutphen enz. 1997) 148-156.

S. Zijlstra, De universiteiten van Leiden en Franeker. In: *Negen eeuwen Friesland-Holland* (Zutphen enz. 1997) 164-172.

Interessante lezing van Wybe Bergsma. Over calvinisering verschijnt nog dit jaar boek. In: *Stellingwerf* 22-1-1997.

Wiebe Bergsma, Geïdealiseerde volkskerk was niet zo voorbeeldig. In: *Geandewei* 24-1-1997.

R. Steensma, 'Lex speculum maledictionis'. De voorstelling van 'wet en evangelie' in het Friese kerkinterieur van de 17de en 18de eeuw. In: *Jaarboek voor liturgie-onderzoek* 12 (1996) 56-81.

Bálint Keseru, Johannes Cocceius und das Bemühen um die Herausgabe der Schriften von Johannes Arndt. In: *Een boek heeft een rug* (Zoetermeer 1995) 148-151.

Sándor Ladányi, Die ersten ungarischen Studenten von Coccejus. Die Anfang der ungarischen Teilnahme an den Debatten um den Coccejanismus. In: *Een boek heeft een rug* (Zoetermeer 1995) 152-154.

Jacob van Sluis, Tolerantie en andere pleidooien van Georg Frederik thoe Schwartzenberg en

- Hohenlansberg. In: Een boek heeft een rug (Zoetermeer 1995) 158-162.
- Jacob van Sluis, De beperkte mogelijkheden van Johannes Ratelband. In: Fryslân 3, no. 3 (okt. 1997) 7-8.
- Hendrik BROUWER, Waalke van Borssum Waalkes (1818-1866) en syn oersetting fan it evengeelje fan Markus ferlike mei oare Fryske evangeeljeoersettingen benammen út 'e njoggentjinde ieu. Ljouwert 1997. Proefschrift.
- J.D.Th. Wassenaar, "Wat is (...) de macht der orthodoxie nog groot!". Afd. Leeuwarden van de Confessionele Vereniging 100 jaar geleden opgericht. In: Hervormd weekblad 16-1-1997, en in: Publikaties van de F.K.V. Folk en Tsjerke, band 4, 43-53 (sept. 1997).

b. Plaatselijk

- Blessum Het orgel van Blessum gerestaureerd. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 59-66 (juni 1997) (Keppelstok. publ. nr. 54).

De orgels van Blessum en Reduzum. In: Het orgel, juli-aug. 1997, 19-23.
- Blija D. YSKA, 100 Jaar christelijk onderwijs in Blija. Blija 1996.
- Boksum G. KUIJPERS, Geschiedenis van Boksum. Deel II: Politiek, kerk. Gorinchem 1996.
- Bolsward Joost Vermoolen, Doopsgezinde elitevorming: de familie Mesdag in Bolsward. In: Fryslân 3, no. 4 (dec. 1997) 13-15.
- Dokkum D. Jansen. Kan er uit Nazareth iets goeds komen? 'Onze krans' te Dokkum: een opmaat van de Nederlandse Protestantenvbond. In: Documentatieblad voor de Nederlandse kerkgeschiedenis na 1800, 19, nr. 44 (1996) 1-18.

W.A. Bangma, Naam heilige Martinus van Tours leeft voort in Grote kerk aan Markt. In: Nieuwe Dockumer courant 16-10-1997.
- Dronrijp Vondst schilderijen kerk roept vragen op. In: Leeuwarder courant 9-10-1997.
- Duurswoude Zie: Wijnjewoude.
- Gorredijk P. VEEN. Geschiedenis van de Doopsgezinde gemeente Bovenknijpe. W.C. JOLLES, Het verleden der Doopsgezinde gemeente van Gorredijk en Lippenhuizen. Gorredijk 1996. Herdruk van de uitgaven 1851 resp. 1941.

H. Algra, Mariakerk Kortezwaag 200 jaar. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 83-84 (juni 1997) (Keppelstok, publ. nr. 54).

Hans de Jong. Kortezwaagster kerk twee eeuwen oud. In: De woudklank 9-10 en 16-10-1997.
- Harlingen I. Bruinsma, De Schefferschool. In: Harlinger courant 18-4 en 25-4-1997.
- Huizum Siep Grijpstra. De Schrans was gedeeltelijk Huizumer kerkepad. In: Tusken Potmarge en Jokse 3 (1997) 51-56.
- Jorwert Rienk Klooster, God in Jorwert, In: Vrij zicht 3, nr. 7 (okt. 1997) 4-5.
- De Knipe Zie: Gorredijk.
- Kollum D. Jansen, Oproer in Kollum! Ds. Dermoût versus ds. Ribbeck (1867-1869). In: It beaken 58 (1997) 131-157.
- Kollumerpomp Wies Kooistra. Jubilerende kerk Kollumerpomp: kleine maar hechte gemeenschap. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 19-12-1997.
- Kortezwaag Zie: Gorredijk.

Leeuwarden	Halbe HETTEMA. 'In west gaat alles best'. Gereformeerde Kerk van Leeuwarden-West, 1957-1997. Leeuwarden 1997.
Lippenhuizen Metslawier	Zie: Gorredijk. Warner BANGA en Harm WOELINGA, Skoalle meitsje. 75 Jaar christelijk onderwijs in Metslawier, 1922-1997. Metslawier 1997.
Nij Beets	Gerhardus de HAAN, 100 Jaar christelijk jeugdwerk in Nij Beets. Geschiedenis van C.J.V. de Oase te Nij Beets. Nij Beets 1997.
Oudega (Sm.)	Teije T. OSINGA. De Steech. Een beschrijving van de Ned. Herv. Evangelisatie te Oudega (Sm.). 2e druk. Garyp 1997.
Oudemirdum	Henk Doeleman, Rond de kerk van Oudemirdum. In: Balkster courant 14-8, 21-8, 28-8, 4-9. 11-9 en 25-9-1997.
Oudwoude	Reinder H. POSTMA, De Tarissing Oudwoude, 1922-1997. Oudwoude 1997.
-----	Wieger Bakker, 'De Tarissing' Oudwoude 1922-1997. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 22-9-1997.
-----	Ronald Schalekamp, 'Het geloof leeft hier nog echt'. Hervormde gemeente Oudwoude-Westergeest viert 400-jarig bestaan. In: Friesch dagblad 6-9-1997.
Pingjum	A. GILIAM e.a., 100 Jaar Gereformeerde Kerk Pingjum-Zurich, 1893 - 31 oktober - 1993. Pingjum 1993.
Reduzum Rinsumageest	Zie: Blessum. André Kamsma, By ús âlde tsjerken lâns: de tsjerke fan Rinsumageest. In: Kritenijs Frysk Selskip "Us memmetaal" Assen, winterskoft 1997, 10-11.
Scharnegoutum	Tsj. SANTEMA, Tinkboek. De Griffemearde Tsjerke fan Skearnegoutum c.a. Scharnegoutum 1997.
Siegerswoude	Jan Benus, Gereformeerden De Wilp (Siegerswoude) vieren eeuwfeest. In: Drachtster courant 8-10-1997.
Sint Johannesga	Albertus de JONG e.a., 75 Jaar christelijk onderwijs in Sint Johannesga e.o. Joure 1997.
-----	Atze H. van der Ploeg. Aanhouders overwinnen in Sintjohannesga. Christelijke basisschool De Trieme viert 75 jarig bestaan met uitbrengen cd. In: Friesch dagblad 11-9-1997.
Sloten	Herdenkingsmunt voor 350-jarige N.H. kerk van Sloten. In: Balkster courant 29-5-1997.
Sumar	J. BOS, H. DIJKSTRA, W. TIEKSTRA. Jubileumboek Gereformeerde Kerk Suameer, 1897-1997. Sumar 1997.
Suwâld	J. J(ongsma), Suwâldster Griffemearde tsjerke waard yn 1864 boud. Karakteristyk doarpsgesicht wurdt bedrige mei tsjerke-ôfbraak? In: Actief 21-3-1997.
-----	J. Jongsma, Ferliest Suwâld griffemearde tsjerke? Ferneamde dûmnys stiene oan widze Ofskieding. In: De fleanende krie, maaie 1997.
Swichum	Peter Karstkarel, De korstmossen van Swichum. In: Friesland post, dec. 1997, 8-9.
Stiens	S. ALBLAS e.a., De waarheid in dit woeste dorp. Eenmalige uitgave ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de Gereformeerde Kerk Stiens. Stiens 1997.
Twijzelerheide	G.P. WIERSEMA, Twijzelerheide is de eerste zelfstandige kerk van de Doleantie, 1883. Twijzelerheide 1997.

Vlieland	Ronald Schalekamp, Een missiepost in de toeristenjungle. Hervormde gemeente Vlieland viert 350-jarig bestaan. In: Friesch dagblad 30-8-1997.
Westergeest	Zie: Oudwoude.
Wiuwert	J. SCHEFFER. Een stukje Wiuwert in Suriname. De Plantage La Providence. Het dagboek van een Labadist, 1686, Ontdekkingsreis door Wiuwerter Labadisten in een deel van Suriname. Winsum 1997.
Wons	Honderddertig jaar christelijk onderwijs in Wons. In: Bolswards nieuwsblad 18-6-1997.
Wijnjewoude	Tjamke de Harder, Restauratie orgel Duurswoude dringend. In: Leeuwarder courant 27-8-1997.
Zurich	Zie: Pingjum.
Zwaagwesteinde	30 Jaar christelijk lager huishoudelijk onderwijs 'De Stipe'. In: Zwaagwesteinde 3, nr. 1 (1997) 20-21.

III. Andere genootschappen

P. Colthof, Het besnijdenisregister van Gorredijk, 1775-1810. In: Misjpoge. Verenigingsblad van de Nederlandse Kring voor Joodse genealogie 6 (1993) 21-23.

D.J. M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 1998

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 1997. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 94-99 (sept. 1998).

Joke SPAANS, Armenzorg in Friesland. 1500-1800. Publieke zorg en particuliere liefdadigheid in zes Friese steden: Leeuwarden, Bolsward, Franeker, Sneek, Dokkum en Harlingen. Hilversum, Leeuwarden 1997.

Jelma Knol, Verborgene heiligdommen in Friesland. In: Friesland post, dec. 1998, 8-11.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

J.D.Th. Wassenaar, Op reis naar St. Gertrudis. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 100-104 (sept. 1998).

Charlotte Broer, Willibrord en het heidendom. In: Traditie 4 (1998). nr. 1, 14-17.

C.J.C. Broer en M.W.J. de Bruijn, Bonifatius en de Utrechtse kerk. In: De kerk en de Nederlanden (Hilversum 1997) 43-65.

ALTFRIED, It libben fan de hillige Liudger. LIUDGER, It libben fan Gregorius. Oersetting:

- Klaas Bruinsma. Ynlieding: Harm Oldenhof. Boalsert 1997.
- Ludo Jongen, Odulphus. een Brabants-Friese missionaris en Engeland. In: Ludo Jongen. Heiligenlevens in Nederland en Vlaanderen (Amsterdam 1998) 83-86.
- M. van Zanten, Restauraties van middeleeuwse muurschilderingen in Friese kerken. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 128-144. (juni 1998) (KeppeIstok, publ. nr. 56).
- Janneke Schuurman. Fascinerende muurschilderingen. Fresco's in Friese kerken zeggen veel over leven van vroeger. In: Friesch dagblad 23-7-1998.
- Jelma Knol, Speuren naar de middeleeuwen tussen Jelsum en Britsum. In: Friesland post. nov. 1998, 50-51.
- Harm Oldenhof, Bouwers aan de kerk in Friesland. Negenhonderd jaar Cisterciënsers of Schiermonniken. In: Friesch dagblad 21-3-1998.
- H. Oldenhof, Bouwers aan de kerk in Friesland: de Schiere Monniken/Skiere Muontsen. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 79-85 (sept. 1998).
- Anneke B. Mulder-Bakker, De vrede van de abten. In: Het Noorden in het midden (Assen 1998) 3-17.
- Ineke van 't Spijker, Een matte biografie, een heiligenleven met allure. De dertiende-eeuwse Vita Siardi. In: Het Noorden in het midden (Assen 1998) 187-199.
- Freerk HOVINGA, Een roofnest, moortkuyl ende spelonck der dieven. De geschiedenis van het klooster Ludingakerke bij Harlingen. Kampen 1998. Doctoraalscriptie.
- Hans Mol, Rondweg over het klooster Hemelum. Zeldzaam ongeschonden kloosterterrein in gevaar. In: Fryslân 3, no. 1 (mrt. 1997) 19-21.
- Gerhard Bakker, Fries kloosterverleden in de knel. Na Oudeschoot dreigt ook Hemelum te verdwijnen onder asfalt. In: Friesch dagblad 16-4-1998.
- It "Poppenwierster" kleaster Ingwerd. In: De mid-frieslander 13-1-1998.
- Hans de Jong, Waar lag Stienkerk? (=Steenkerk). In: De woudklank 24-12-1998.
- Truus Duisterwinkel, Geest van Cisterciënzer monniken leeft voort in oude bierbrouwerij. In: Leeuwarder courant 1-12-1998.
- Maaïke S.I. de Groot, Premonstratenzer invloed in de grietenij Collumerlandt, In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 9-3-1998.
- Douwe Wijbrands, Klooster bij Oudeschoot vooral gasthuis. In: Leeuwarder courant 19-3-1998.
- Klooster Oudeschoot wordt weer toegedekt. In: Leeuwarder courant 20-3-1998.
- Auke Zeldenrust, Mysterie klooster Oudeschoot opgelost. Resten van Fries huis van Duitse Orde bij werkzaamheden gevonden. In: Friesch dagblad 20-3-1998.
- Fundament klooster Oudeschoot ontdekt. "Ik heb direct mijn schep, troffel en meetlint gepakt". In: Heerenveense courant 25-3-1998.
- Alexander Jager, Klooster en schans: de vesting van Oudeschoot. In: Fryslân 4. no. 3 (okt. 1998) 14-15.
- Hein Walsweer, It Hear-Symonslien fan Hjerbeam. In: Genealogysk jierboek 1998, 97-111.
- Piet VISSER, Sporen van Menno. Het veranderende beeld van Menno Simons en de Nederlandse mennisten. Krommenie 1996.
- Jan Walda, De priorszerk te Niawier, In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6. 169-176 (dec. 1998) (Koppelstok, publ. nr. 57).

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

- Franciscusparochie bestaat vier eeuwen. Oorsprong ligt in Idzerdastins in Ter Idzard. In: Stellingwerf 30-9-1998. (Betreft Wolvega).
- Bert Roest, 'Ik trof evenwel een barbaars en welhaast heidens volk aan, gespeend van alle menselijkheid' Franciscaanse missionarissen in de Noordelijke gewesten (ca. 1600-1800). In: Het Noorden in het midden (Assen 1998) 288-306.
- H. O(Idenhof), In boek fol muzyk út Dokkum (of moat it Ljouwert wêze?). In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 86-93 (sept. 1998).
- René van Baal, Trotse katholieke kerk in Franeker mocht geen honderd worden. In: Leeuwarder courant 28-3-1998.
- De Sint Ludgeruskerk in Balk. In: Balkster courant 27-8-1998.
- Jan Jongepier, Het Maarschalkerweerd-orgel in de St. Martinuskerk te Sneek. In: Het orgel 94 (1998) nr. 3, 26-33.
- Dirk Visser, Kathedraal van de Zuidwesthoek. In: Jouster courant 23-12-1998. (Betreft de R.K. kerk van Sint Nicolaasga).
- Rietvlechtschool nu officieel monument. Ook R.K. kerk, pastorie en calvarieberg in Steggerda beschermd. In: Aanpakken 29-7-1998.
- Henk van Os, Titus Brandsma, de man Gods uit Bolsward. Over heiligenverering vroeger en nu. Nijmegen 1998.
- H. NOTA. Archief Halvard Hettema. Wytgaard 1994. (Inventaris).
- Ingrid van den BOOM e.a., red., Van Sint tot Bonefaas", 1923-1998. Woudsend 1998. Uitgave t.g.v. het 75-jarig bestaan van de Bonifatiuschool.
- Sint Jozefschool bestaat 75 jaar. In: Zuid-Friesland. (Te Lemmer).
- BEWAARBOEK Frits Brattinga, 1946-1996. Bijdragen over zijn leven en werk. Bolsward 1998.

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- Ferenc Postma, 'Frjentsjer, dêr 't de ferneamde Akademy fan 'e wiere kristenen stiet'. In: It beaken 60 (1998) 129-141.
- W.J. van ASSELT, Johannes Coccejus. Portret van een zeventiende-eeuws theoloog op oude en nieuwe wegen. Heerenveen 1997.
- Jacob Noordmans, Coccejus' licht nog niet gedooft. Boetepreek tegen zuipende en vechtende Franeker studenten. In: Leeuwarder courant 1-5-1998.
- W. Bergsma, Laurens Dekelenkamp (1695-1775): een messias in de Friese Wouden. Enkele documenten. In: Nederlands archief voor kerkgeschiedenis, nieuwe reeks 69 (1989) 238-247.
- Jacob van Sluis, Cornelis P. Sorgdrager op Ameland: chroniqueur van het doopsgezind leven. In: Fryslân 4, no, 2 (juli 1998) 16-18.
- Chr.G.F. de Jong, 'Vrede door het bloed des Kruises'. Zendeling J.E. Jellesma's interpretatie van het devies van het Nederlands Zendelinggenootschap. In: Twee eeuwen Nederlandse zending. 1797-1997 (Zoetermeer 1997) 71-90.
- A.Th. Boone, 'In het belang van zedelijkheid en recht'. J.N. Wiersma (1833-1907) als modernistisch zendeling en hulpprediker te Ratahan (Minahassa). In:

Twee eeuwen Nederlandse zending, 1797-1997 (Zoetermeer 1997)
91-113.

Teije T. OSINGA, Drie hervormde evangelisaties op de 'arme Friesche heide'. Garyp 1998.
Klaes Sierksma, De vlag van de Mennisten. In: Vexilla nostra, nr. 215 (1998) 46-47.

Jacob van Sluis, Dominee Sint Wilman: gedoopt en dus geheiligd. In: Fryslân 4, no. 4 (dec.
1998) 31-32.

b. plaatselijk

- Aldeboarn Lykele van der VEN, Wees vastberaden en waakzaam. Vijf en twintig jaar Samen op Weg in Aldeboarn. Aldeboarn 1998.
- Anjum B.H.J. te BOEKHORST, De Michaelskerk te Anjum. Van hounegât (=hünegat) tot, hagogcoop. De geschiedenis van een dorpskerk. Anjum 1998.
- Britsum F. BOORSMA-HOEKSTRA e.a., De cirkel is rond. 125 jaar christelijk onderwijs in Britsum en Stiens. Stiens 1998.
- Ines Jonker, Collecteren voor een nieuwe school. Christelijk onderwijs in Stiens en Britsum viert 125-jarig jubileum. In: Friesch dagblad 25-4-1998.
- Gerrie Riemersma, Restauratie legt fresco's kerk Britsum bloot. In: Leeuwarder courant 22-7-1998.
- Broeksterwoude Janneke Schuurman, 'Labadische bosch blijft raadsel'. Bevindelijke Friese enclave waarschijnlijk te danken aan Labadisten. In: Friesch dagblad 30-7-1998.
- Buitenpost D.R. WILDEBOER, Een gemeente door de eeuwen heen. Fragmenten uit de 400-jarige geschiedenis van de hervormde gemeente Buitenpost, 1598-1998. Buitenpost 1998.
- Dirk Wildeboer, Vierhonderd jaar Nederlands Hervormde gemeente van Buitenpost-Lutjepost. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 17-6-1998.
- Janneke Schuurman, Trots op een rijk verleden. Hervormd Buitenpost viert 400-jarig jubileum. In: Friesch dagblad 3-9-1998.
- Wim Schrijver, Geldboete voor kerkelijke-dienstweigeraars. In: Leeuwarder courant 4-9-1998.
- Dokkum Caspar DULLEMOND en Ad de HAAN, Onder de toren. Een geschiedenis van Oostergo, 1947-1994. Dokkum 1997.
- Ale Hansma, Ver. Chr. Gemeente al tweehonderd jaar Samen op Weg. In: Nieuwe Dockumer courant 7-5-1998.
- Drachten S.S. CNOSSEN, Ik zal gedenken... iets uit de kerkgeschiedenis van Drachten met name over de Afscheiding (1834) en de Vrijmaking (1945). Drachten 1996.
- Driesum Jan Jongepier, Het orgel in de hervormde kerk te Driesum. In: Het orgel 94 (1998). nr. 4. 29-33.
- Drogeham K. de JONG e.a., 50 jaar Vrijmaking. Drogeham 1997.
- Duurswoude Zie: Wijnjewoude.
- Franeker W.HIDDEMA, Och wat in lieve kienders. Vier eeuwen 'Klaarkampster Weeshuis' te Franeker, Franeker 1997.
- Tjamke de Harder, Orgel klinkt weer zoals Van Dam het wilde. In: Leeuwarder courant 28-4-1998.
- "Gelukkig had de kerkvoogdij oog voor de muzikaal-historische waarde".

Haulerwijk	Organist Jellema over restauratie orgel. In: Extra 6-5-1998. Peter Karstkarel, Lof van de gereformeerden in Haulerwijk. In: Leeuwarder courant 9-1-1998.
Heerenveen	Johan G. Koers, Heerenveense orgelcultuur tot grote bloei in vorige eeuw. In: Heerenveense courant 5-8-1998.
Hieslum	Piet WIERSMA, Kerkkoor Halleluja, Parrega en Hieslum en omstreken 100 jaar. Parrega 1998.
Hurdegaryp	Ines Jonker. Hardegarijp nog steeds een teken. Namen van Algra en Oppedijk, strijders voor de christelijke school, maken plaats voor "De Winde". In: Friesch dagblad 25-7-1998.
Idsegahuizum	An Boeykens, Uitgelicht: het kerkje van Skuzum. In: Bolswards nieuwsblad 23-9-1998.
Joure	Peter van Dijk en Roger van Dijk, Het Reil-orgel in het gereformeerde kerkcentrum 'De Oerdracht' te Joure. In: Het orgel 94 (1998), nr. 2, 27-30.
-----	Freark M. Ringnalda. In 1908 stichtte de CJV te Joure muziekkorps Concordia. In: Jaarboek Museum Joure, Stichting Johannes Hesselhuis 1997, 26-28.
-----	Durk Visser, Het Ot en Sien gevoel, een vierluik. In: Jouster courant 18-2. 25-2, 5-3 en 11-3-1998.
Kimswerd	Yme Kuiper, Kimswerd en het testament van Ibella Ida van Tiara. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 156-168 (dec. 1998) (Keppe1stok, publ. nr. 57).
Leeuwarden	Wiebe van der Hout, Vergrijzing plaagt jubilerende Koepelkerk. In: Leeuwarder courant 15-4-1998.
Lemmer	GESCHIEDENIS van de Ned. Herv. Kerk met toren te Lemmer anno 1716. Lemmer 1998.
Makkum	150 jaar orgel hervormde kerk Makkum. In: Bolswards nieuwsblad 26-8-1998.
Nijerberkoop	Martin van Nieuwenhoven, Geen kerstklok in Nijerberkoop. In: De nieuwe Ooststellingwerper 23-12-1998.
Parrega	Zie: Hieslum.
Poppenwier	Baukje BOSSCHA-STAPENSEA, Jan BUITEVELD en Herman KIESTRRA, De Minnistegemeente Poppenwier. 150 jier ûnder itselde dak, 1848-1998. Poppenwier 1998.
Rottevalle	Doopsgezinde kerk Rottevalle straalt eenvoud uit. In: Drachtster courant 12-8-1998.
Scharnegoutum	Henk van der Veer, 'Tsjerkeskiednis yn 'e spegel fan 'e tiid'. Tinkboek grifformearde tsjerke Skearnegoutum c.a. In: Sneeker nieuwsblad 19-1-1998
Scherpenzeel	Fokke van Lute (Fokke Middendorp). In 1642 was kerk ook hard toe aan renovatie. Ingezetenen Scherpenzeel e.o. moesten 350 jaar geleden beurs trekken. In: Stellingwerf 30-9-1998.
-----	Fokke van Lute (Fokke Middendorp), Bouw kerk gestart ondanks lege kas. Jhr. Van Haren betaalde eerste glas-in-lood-raam. In: Stellingwerf 7-10-1998.
Schiermonnikoog	W. SLOFSTRA, Het "Elim" van eertijds. Christelijk kinderkolonietehuis Schiermonnikoog. Drachten 1998.
-----	Derk Jansen. Een onrustzaaier als predikant: Louis Adriën Bähler op

- Schiermonnikoog. In: Fryslân 4, no.2 (juli 1998) 6-8.
- Sint Annaparochie W. Bergsma, Een dorp op Het Bildt. Gereformeerden in St. Annaparochie in de zeventiende eeuw. In: Mensen van de Nieuwe Tijd (Amsterdam 1996) 147-168.
- Sneek André Kamsma, Grutte- of Martinitsjerke fan Snits. In: Krite nijs Frysk Selskip "Us memmetael", winterskoft 1998-1999.
- Stiens Zie: Britsum.
- Terkaple Durk Visser, It Twaspan, een dorpschool. In: Jouster courant 22-4-1998.
- Tzummarum Teije T. OSINGA, Het Mosterdzaadje. Een beschrijving van de Hervormde Evangelisatievereniging te Tzummarum. Garyp 1998.
- Veenwouden Harm WOELINGA en Maaïke VEENSTRA-HAAKMA, 350 jaar hervormde kerk Veenwouden, 1648-1998. Veenwouden 1998.
- J. van der B(oom), Hervormde kerk Veenwouden na 350 jaar uiterlijk nog dezelfde. In: Actief 11-11-1998.
- Workum W. de JONG, Het "wel & wee" van de Baptisten Gemeente Workum, 1866-1998. Workum 1998.
- Honderd jaar Baptisten Gemeente Workum. In: Friso 6-10-1998.
- Wijnjewoude Kerkje Duurswoude is weer 'als nieuw'. In: Drachtster courant 2-9-1998.
- IJlst Frits Boschma, Kerkhof en grafstenen. In: It Dryltsjer kypmantsje, apr. 1997, 8-9; juni 1997, 5 en 7, en juli-aug. 1997, 8-9.

III. Andere genootschappen

- J.A. Schuur, De Joodse buurt van Leeuwarden. In: Misjopge 11 (1998) 7-17.
- J.A. Schuur, De Leeuwarder Joodse buurt en het proces van ghettovorming. In: Nieuwsbrief Studiegroep Geschiedenis Leeuwarden, nr. 34 (1998) 13-15.
- Wil BOELEMA en Henk KROON, samenstelling, Schakel naar de toekomst, 1947-1997. 50 jaar Humanistisch Verbond in Friesland. Leeuwarden 1997.
- Jaap BRUINTJES en Ruth LIPSCHITS-de LEEUWE, red., Ken uzelf. Vrijmetselarij in Noord Nederland. Drachten 1998.
- Eelco S. de JONG, Menzo N. ROHN, Ria EFDÉE, red., Loge van vrijmetselaren Deugd en IJver nr. 27 te Harlingen werkend onder het groot-oosten der Nederlanden, 1798-1998. Harlingen 1998.

Augustus 1999

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 1999

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 1998. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 105-110 (sept. 1999).
- Auke Jelsma, De Friezen en het evangelie 'Mythen vergaan, riten blijven bestaan'. In: Auke Jelsma. Een keuze uit het werk van Auke Jelsma (Kampen 1998) 11-17.
- Amber Boomsma, Friese geschiedenis op de kerkmuren. In: Friesland post, dec. 1998, 20-21.
- Kerst Huisman, Friese kunstzinnige devotie eeuwenlang onder witsel verstoep. In: Leeuwarder courant 2-4-1999.
- Albert RIENSTRA, Tot genoegen der besteders 900 jaar kerkhistorie van Sandfirden. Oudega (W.) 1999.
- Ype Schaaf, Geloof verdeelde Friesland in 16de en 17de eeuw. Friezen gingen met en zonder God verschillende wegen. In: Friesch dagblad 11-8-1999.
- W. Bergsma, Kerk en Staat in Friesland na 1580. In: Fryslân, staat en macht, 1450-1650 (Hilversum, Leeuwarden 1999) 158-172.
- Durk H. Hak en Karin Sanders, Kerkvorming en ontkerkelijkking in de negentiende eeuw in Friesland. In: Mens en maatschappij 71 (1996) 220-236.
- K. Jansma en H. Oldenhof, Fryslân, leauwe en tsjerke hjoed de dei. In: De stim fan Fryslân. sept. 1996, 8-14.
- In Friesland spreekt God steeds vaker Fries. In: HN-magazine 30-3-1996.
- Ype Schaaf, Een kerk van minderheden. In: Geandewei 13-8-1999.
- Friese kerken in de knel. Steeds minder subsidie voor restauratie. In: Friesch dagblad 15-9-1999.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- Marco MOSTERD, 754: Bonifatius bij Dokkum vermoord. Hilversum 1999.
- G. Ihno W. Dragt, Het raadsel van de Fetze Fontein. In: Fryslân 5, no. 2 (juli 1999) 23-25.
- N.E. Algra, Drie erfrecht-zonden van de H. Freerk (820/6-835/8). In: It beaken 61 (1999) 77-97.
- Durk Visser, De tsjerke fan de Friezen by it grêf fan Petrus. In: Jouster courant 6-10-1999.
- Marc Leyendekker, Vloek over Vaticaanse bouwers. Graven Friese martelaren moesten wijken voor Gods garage. In: NRC-handelsblad 21-12-1999.
- Kerst Huisman, Hoe een Italiaanse bisschop Friese held werd. In: Leeuwarder courant 28-1-1999,
- Meindert Schroor, It âldste tsjerkhûf fan Hurdegaryp? In: Fryslân 5, no. 3/4 (nov. 1999) 10-13.
- Klaas Henstra, Gilles de Langen en Dolf van Weezel Errens, Een vroege kerkverplaatsing in Suwâld. In: Fryslân 5, no. 2 (juli 1999) 7-10.
- Dronrijp had al in twaalfde eeuw stenen kerk. In: Leeuwarder courant 27-12-1999.
- J.A. Mol en K. van Vliet, De oudste oorkonden van het Sint-Odulfusklooster van Staveren. In: Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis 1 (1998) 73-134.
- Kerst Huisman, Strijdlustige Friezen zagen Heilige Maagd boven Spaanse stad. In: Leeuwarder courant 21-5-1999.
- Kerst Huisman, Het gekwelde leven van Dodo. de kluizenaar van Hascha. In: Leeuwarder courant 5-3-1999.

- Regnerus Steensma, Middeleeuwse doopvonten uit Friese kerken. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken. band 6, 184-204 (juni 1999). (Keppelstok, publ. nr. 58).
- Hans Mol, In ûnbekend kleaster fûn. Bernardahûs ûnder Lichtaard. In: Fryslân 5, no. 1 (mrt. 1999) 20-22.
- Oud klooster ontdekt bij Lichtaard. In: Leeuwarder courant 2-4-1999.
- De raadsels rond het voormalige klooster van Smalle Ee. In: Drachtster courant 19-7-1999.
- Nanka en Peter KARSTKAREL, Kloosterpad. Een bedevaart in het Oosten van Friesland. Leeuwarden 1999.
- Nanka Karstkarel, Speuren naar sporen van een kloosterpad. In: Noorderbreedte 23, nr. 3 (mei/juni 1999) 8-11.
- J.A. Mol, It begjin fan de ridderoorders yn midsieusk Fryslân. In: De vrije Fries 78 (1998) 49-56.
- Sarcofagen gevonden in IJseImeer. In: Leeuwarder courant 28-4-1999.
- Kerst Huisman, Thabor In: Leeuwarder courant 16-12-1999.
- O.D.J. Roemeling, Geestelijkheid in Hempens en Teerns voor de Reformatie. In: Tusken Potmarge en Jokse 4 (1999) 37-42.
- O.D.J, Roemeling, Nogmaals de geestelijkheid van Wirdum. In: Tusken Potmarge en Jokse 4 (1999) 126-127.
- Joop Hofmeijer, Hoger. hoogst. In: Monumenten 20, nr. 3 (mrt. 1999) 16-17.
- Kerst Huisman, Wederdoperse opstand van Pasen 1535 werd in bloed gesmoord. In: Leeuwarder courant 2-7-1999.

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De katholieke Kerk

- Wiebe van der Hout, Strontgooiers aan basis van parochie Dronrijp. In: Leeuwarder courant 14-10-1999.
- Jelma Knol, Friese katholieken bleven eigen begrafenisritueel trouw. In: Friesland post, nov. 1999, 22-23.
- H. Oldenhof, In selskip earwurde hearen. De "Congregatio missionarium" en har "olla sacra". In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 111-119 (sept. 1999).
- G.M. van KLEEF, De Sint Vituskerk van Blauwhuis. Bolsward 1989.
- L.R. van der WAL, De Sint Ludgeruskerk te Balk. Beschrijving van het kerkgebouw en inleiding in de kerkelijke symboliek. 2e uitgave. Balk 1996.
- Catrienus Meijer, Rooms katholieken luiden klokken nooit zonder reden. In: Balkster courant 25-3-1999.
- Durk Visser, Alde Friezen foar Rome. In: Jouster courant 13-10-1999.

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- Wiebe BERGSMA, Tussen Gideonsbende en publieke kerk. Een studie over het gereformeerd protestantisme in Friesland, 1580-1650. Hilversum, Leeuwarden 1999.
- Theo Klein, Hervormde kerk is nooit volkskerk geweest. Wiebe Bergsma legt geschiedenis Friese 'gereformeerde' kerken vast, In: Friesch dagblad 8-5-1999.
- Ph. H. Breuker, Ek op it Fryske plattelân wienen de kalvinisten om 1650 al yn de mearderheid.

- In: It heaken 61 (1999) 168-184.
- S. Zijlstra, In doalhôf fan 'e menisten. De polemyk tusken in grifformearde predikant en in meniste dokter om 1660 hinne. In: De frije Fries 78 (1998) 57-75.
- Theo Klein, Mennisten namen voortouw in verburgerliking. Leeuwarder historicus Yme Kuiper duikt in geschiedenis Friese doopsgezinden, In: Friesch dagblad 19-6-1999.
- J. van EYNATTEN, Mutua Christianorum tolerantia. Irenicism and toleration in The Netherlands. The Stinstra affair, 1740-1745. Florence 1998.
- Paul H.A.M. Abels, De 'Bevrijding' van aannemer Klaas Ozinga (1838-1927). Van Fries Reveil naar Vrije Gemeente. In: Tijdschrift voor Nederlandse kerkgeschiedenis 2, nr. 1 (mrt. 1999) 13-21.
- J.D.Th. WASSENAAR, Noordmans in Friesland. Bijdrage tot de biografie van een kerkvader. Zoetermeer 1999. Proefschrift Universiteit van Amsterdam.
- George HARINCK, red., Leven en werk van prof. dr. Seakle Greijdanus. Barneveld 1998.
- Gosse Blom, Christelijke voetbalverenigingen in Fryslân. In: Fryslân 5, no. 3/4 (nov. 1999) 3-5.

b. Plaatselijk

Akkrum	Janny van der Molen, Te koop: kerkklok van 350 jaar. Hervormde kerk Akkrum zoekt nieuwe eigenaar voor beschadigde klok. In: Friesch dagblad 4-8-1999.
Aldeboarn	Lykele van der VEN, Maar niet met hout en steen alleen is 't grote werk gedaan. Uit de geschiedenis van de Doelhôfkerk te Aldeboarn. 2e herziene druk. Aldeboarn 1996.
-----	L. van der VEN, uitg., Vierhonderd jaar Reformatie in Aldeboarn (1596-1996). Aldeboarn 1996.
Berlikum	Jacob van Sluis, Recht boven leer. Tweespalt in hervormd Berlikum, 1871-1880. In: De frije Fries 79 (1999) 105-128.
Blije	Vijftig jaar Prijst den Heer Blije. In: Friesch dagblad 26-11-1999.
Britsum	Hylke Algra, De kerk te Britsum. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 212-213 (dec. 1999) (Keppelstok, publ. nr. 59).
-----	Hanna Visser, De restauratie van de schilderijen in Britsum, 1998/1999. Een impressie In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 214-216 (dec. 1999) (Keppelstok, publ. nr.59).
-----	Dolf van Weezel Errens, Passie in Britsum. In: Publikatieband Stichting Alde Fryske Tsjerken, band 6, 217-232 (dec. 1999) (Keppelstok, publ. nr. 59).
Burgum	Jan Abrahamse, Hervormde kruiskerk te Burgum. In: Noorderbreedte 23. nr. 5 (sept./okt. 1999) 34-35.
Ee	B.H.J. te BOEKHORT, Schatgraven in de kerk van Ee. Anjum 1997.
Franeker	Jan Jongepier, Ruim 5 eeuwen orgelhistorie in Martinikerk Franeker. In: Het orgel 95 (1999), nr. 6, 20-26.
Gauw	Zie: Goënga.
Goënga	H. Brouwer, Het dagboek van ds. Waalke van Borssum Waalkes, hervormd predikant te Goënga c.a. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 120-124 (sept. 1999).
Goingarijp	Zie: Terkaple.

Grou	Gertrud Spriensma, Het mysterie van de Sint Piter te Grou. In: De Mid-Frieslander 16-1-1999.
Harich	Henk Doeleman, Over een jonkheer, een fregat en de kerk van Harich. In: Balkster courant 30-12-1999.
Harlingen	Yme Kuiper, Doopsgezinden in Harlingen en het pachtersoproer van 1748. In: Doopsgezinde bijdragen, nieuwe reeks 24 (1998) 185-204.
Hempens	Eetse Tichelaar, Ds. J.H. van IJssel. In: Hempens en Teerns (Hempens, Teerns 1999) 122.
-----	D. van Weezel Errens. De kerken van Hempens en Teerns. In: Hempens en Teerns (Hempens, Teerns 1999) 99-107.
Hilaard	Germ FABER en Pier BAKKER, Striid en segen. 125 Jaar christelijk onderwijs in Hijlaard. Hijlaard 1999.
Huizum	Leendert PLAISIER, Van '09 naar '99. 90 (plus 1) jaar protestants christelijk onderwijs in Huizum. Leeuwarden 1999.
Idskenhuizen	Durk Visser, De gereformeerde kerk van Idskenhuizen. In: Jouster courant 6-1-1999.
Jannum	Fedde Dijkstra, Antonius in Jannum van varken verlost. In: Leeuwarder courant 15-5-1999.
Kollum	Derk Jansen, Ds, Adriaan Hendrik van der Hoeve. Spiritist of alleen maar vrijzinnig en eigenzinnig? In: Fryslân 5, no. 2 (juli 1999) 21-22.
Leeuwarden	Cees van den BERG, Het dierbare college, 1799-1999. Tweehonderd jaar college van kerkdiakenen in de hervormde gemeente te Leeuwarden. Leeuwarden 1999.
-----	Wiebe van der Hout, Leeuwarder kerkdiakenen halen twee eeuwen. In: Leeuwarder courant 10-5-1999.
Makkum	Zie: Peasens.
Moddergat	Zie: Peasens.
Nijemirdum	Piet BODE, Jantsje BOSMA en Piet RIENSTRA, Honderd jaar. De geschiedenis van het christelijk onderwijs in Nijemirdum. 1899-1999. Nijemirdum 1999.
Offingawier	Zie: Goënga.
Oudega (Sm.)	Jelma Knol, Oudega (Sm.) pronkt deze zomer met zijn verleden. In: Friesland post, juni 1999, 36-37.
Peasens	John Exalto, Dominee tegen het formalisme. De ambtelijke lijdensweg van Cornelis Vermaat (1874-1960). (Gereformeerd predikant in o.a. Peasens/Moddergat en Makkum). In: Tijdschrift voor Nederlandse kerkgeschiedenis 2, nr. 1 (mrt. 1999) 3-12.
Scharnegoutum	Johan Stobbe, Bleijinga's kan niets gebeuren op heilige grond Scharnegoutum. In: Leeuwarder courant 29-7-1999.
Scherpenzeel	Steen gevonden uit tijd van Stuyvesant. Restauratie van SOW-kerk in Scherpenzeel. In: Stellingwerf 17-2-1999.
Sint Jacobiparochie	Gerrit Riemersma, Majestueuze blikvanger Sint Jabik trilt, maar houdt stand. In: Leeuwarder courant 5-1-1999.
Sneek	Nine Treffers-Mesdag, De pastorie in Sneek onder de bezetting. Enige persoonlijke indrukken van de positie en de houding van doopsgezinden in de Tweede Wereldoorlog. In: Doopsgezinde bijdragen, nieuwe reeks, 24 (1998) 273-280.
Suwâld	Suwâld offerde voor christelijk onderwijs. Begin deze eeuw werd landelijk steun gezocht voor eigen school. In: Friesch dagblad 10-9-1999.
Teerns	Zie: Hempens.

- Terkaple Durk Visser, De gemeente van Terkaple c.a. In: Jouster courant 27-1-1999.
- Ternaard Lieuwe van der PLOEG, Rondom de Vermaning. Geschiedenis van de doopsgezinde gemeente van Visbuurt en Ternaard. Ternaard 1998.
- Tersoal Henk LOOIJENGA. 75 Jaar christelijk onderwijs in Tersoal, 1924-1999. Tersoal 1999.
- Tirns Sytse ten HOEVE, De kerk van Tirns. Tirns 1994.
- Tjerkwerd Gerben D WIJNJA, It grifformearde tsjerkje fan Tsjerkwert. In trijelûk oer skiednis, restauraasje en bestimming. Tsjerkwert 1998.
- Baukje Burggraaf, It grifformearde tsjerkje fan Tsjerkwert. In: Bolswards nieuwsblad 19-5-1999.
- Westterschelling Els Smit, Sursum Corda 100 jaar. In: Schylge myn lântse, nieuwe reeks, 20 (1999) 181-183.
- Workum Honderd jaar Baptisten Gemeente Workum In: Friso 6-10-1998.
- Woudsend Willem Altena. Voormalige gereformeerde kerk Woudsend wordt droomhuis. In: Leeuwarder courant 9-11-1999.
- Wouterswoude Christelijk nationale basisschool 125 jaar. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 12-5-1999.

III. Andere genootschappen

- Hartog BEEM en J.E. BAZUIN, De Joodse gemeente te Sneek. Herdruk. Sneek 1999.
- Catrienus Meijer, Joods dodenhofje in Workum is geen kerkhof. In: Balkster courant 25-3-1999.

November 2000

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 2000

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 1999. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 143-148 (nov. 2000).
- Willem BOORSMA, Church history in North East Fryslân. Kollumerzwaag 2000.
- H. Oldenhof, Foardat der ekumene yn Gasterlân wie. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke. band 4. 126-137 (nov. 2000).

- Albert Reinstra, Historisch bouwhout als geschiedbron. In: Keppelstok, publ. 61 (dec. 2000) 4-22.
- G.P. KARSTKAREL en Leo van der LAAN, Swichum. Dorp, kerk en de Aytta's. Leeuwarden 2000.
- Fan God en syn gebod... In: Skiednis fan Eastersee. Geschiedenis van Oosterzee (Easterein 2000) 27-86.
- Jan Jongepier, Orgelbouw in Friesland, 1480-1926. In: Het historische orgel in Nederland, (deel 4:) 1790-1818 (Amsterdam 1999) 8-17.
- Marco van der Leest, Toerwiddo's en poortgebouwen. Antieke bouwwerken in galerie Romein. In: Friesland post, nov. 2000, 32-35.
- G. Bakker, Rijkswaterstaat en kerkenbouw in Friesland, 1824-1868. In: Tijdschrift voor waterstaatsgeschiedenis 9 (2000) 55-66.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- Klaes SIERKSMA, Liudger Thiadgrimssohn. Herkunft und Familie. Essen-Werden, Billerbeck 2000.
- Jelle F. van der Kooi, Voltooier van Bonifatius' werk: Liudger, een door Friezen miskende missionaris. In: Friesch dagblad 25-7-2000.
- Paul Noomen, De goederen van de abdij Echternach in de Friese landen. In: Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis 2 (1999) 7-37.
- Aart van Rossum, De kerk der Friezen in Rome. In: Bisdomblad 33, nr. 11 (nov. 2000) 5-7.
- J.A. Mol, Fryske krigers en de Krústochten. In: It beaken 62 (2000) 1-26.
- Klaas R. HENSTRA, Tweeduizend jaar Bartlehiem, terp en klooster Bethlehem. Burgum 2000.
- Nonnen in klooster Bartlehiem verwierven voor f 70 miljoen bezit. In Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 23-6-2000.
- B. BIJL en S.J. TUINSTRA, Onderzoek naar het kerkterrein van St. Jansga te Akmarijp. Groningen 2000.
- J.A. Mol, Het succes van een late Windesheimse reformatie: Haskerconvent, 1464-1521. In: Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis 2 (1999) 164-208.
- Hein Walsweer, In "certaine prébende en l'église de St. Martin en Franeker". It Sjaerdemalien opnij besjoen. In: It beaken 62 (2000) 27-55.
- Teatske ALBERDA-van der ZIJPP, Menno Simons van Witmarsurn. Pastor, prediker, vernieuwer, vluchteling. Amsterdam 2000.
- Sjouke VOOLSTRA, Menno Simons. His image and message. North Newton (Kansas) 1999.

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

- H.O. VELDMAN, P.G.M. MULDER, L.J. SIERKSTRA e.a., Roomsk op 'e Ryp. Jubileumboek. 300 Jaar parochie Maria Geboorte, 125 jaar Sint Radbodusschool. Dronrijp 2000.
- Kerst Huisman. Grêfstiennen fertelle in ferhaal. Tinkstien foar in strider foar de paus. In: Leeuwarder courant 15-12-2000.
- Joop HALMAN, 125 Jaar katholiek onderwijs Steggerda, 1874-1999. Steggerda 1999.
- Constant DÖLLE, De weg van Titus Brandsma. Biografie van een martelaar, 1881-1942 Baarn,

Gent 2000.

Harm Oldenhof, It Roomske hert fan Fryslân. Vitus Brandsma (1881-1942). In: Fryslân 6, nr. 2 (juni 2000) 19-21.

Durk Visser, Achter de gevel. (Betreft de St. Mattheuskerk te Joure). In: Jouster courant 27-12-2000.

L. van Ulden, De Rooms-Katholieke Kerk terug van weggeweest? In: De vleckes Gorredyck (2e druk. Leeuwarden 2000) 91-102.

P.G.J. POST, Het wonder van Dokkum. Verkenningen van populair religieus ritueel. Nijmegen 2000.

Gerry van der List, Op bedevaart bij Bonifatius. Eens per jaar verandert Dokkum in het Lourdes van het Noorden. In: Elsevier 17-6-2000.

Baukje Burggraaff, Sint Vituskerk werpt 'verjongingskuur' van zich af. (Blauwhuis). In: Bolswards nieuwsblad 23-2-2000.

Geen aflat meer bij heilige trap. Trap kerk der Friezen weer te beklimmen. In: Friesch dagblad 6-11-2000.

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

H. O(ldenhof), Een waardevol boek IV (Betreft: S.M. Cuperus, Het kerkelijk leven der Hervormden tijdens de Republiek). In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 138-142 (nov. 2000).

Hans Sparrius, "Voor deesen noijt". De eredienst van doopsgezinden op Ameland rond 1800. In: Pollepraat. nr. 30 (mrt. 2000) 20-25.

G.A. WUMKES. Het Friese Réveil in portretten. 2e druk. Kampen 1998.

J. van GELDEREN, Simon van Velzen. Capita selecta. Kampen 1999.

Derk Jansen, Een occulte ader blootgelegd? Over drie leden van het geslacht Thoden van Velzen. In: De vrije Fries 80 (2000) 81-104.

Peter DILLINGH. Een eeuw rondom het Woord. 100 Jaar Wilhelminakerk Dordrecht, 1899-1999. Dordrecht 1999. (Deze kerk is ontworpen door de Friese architect Tjeerd Kuipers, die tussen 1888 en 1928 in en buiten Friesland vele, bijna uitsluitend gereformeerde. kerken ontworpen heeft).

Lodewijk Born, Kerkgebouw als vergaderplaats der gelovigen. Peter Dillingh beschreef geschiedenis van 'Kuyperiaanse' Wilhelminakerk in Dordrecht. In: Friesch dagblad 8-1-2000.

Lodewijk Born, Wilhelminakerk sleutelmonument. Peter Dillingh schrijft boek over 'Kuyperiaanse' Wilhelminakerk in Dordrecht. In: Centraal weekblad 14-1-2000.

Reinder BOSMA. Ichtus as paadwizer. 100 Jaar christelijk onderwijs in de Trynwâlden. Oentsjerk 2000.

M.H. VOORHANS, Leendert de Baan. een christen-socialistisch predikant in de Trynwâlden. Profeet als opgave en opdracht. Oenkerk 1999. Scriptie Theologie Noordelijke Hogeschool Leeuwarden.

W. van der VEEN, Johannes Hendrikus Zelle. Volksverhalen over een legendarisch predikant (1907-1983). Arum 2000.

Jacob van Sluis, Sociaal bewogen, sympathieke 'rode' dominee. Jacob Jetzes Kalma (1907-

1991), In: Fryslân 6, nr. 2 (juni 2000) 42-43.

b. Plaatselijk

- Beets A.G.M. KLOMP-HOGETERP, "Dat niets beter aan 's mensen behoeften voldoet dan het Evangelie van Christus". Is de theologie van ds. G.A. van der Bruggen tijdens zijn periode te Beets te herkennen in "Het lampje"? Nij Beets 2000. Scriptie Theologie Noordelijke Hogeschool Leeuwarden.
- Boazum Hinne Bokma, Baardloze 'Christus' terug in kerk. Muurschilderingen in Boazumer kerk gerestaureerd. In: Friesch dagblad 11-11-2000.
- Geslaagde 'operatie' baardloze Christus. Restauratie muurschildering in kerk Boazum net op tijd. In: Op 'e skille. nov. 2000.
- Teije T. OSINGA, Waltawei nr. 17. Over de "Vereeniging tot Evangelisatie ten bate der Nederlandsche Hervormde Kerk te Bozum". Garyp 2000.
- Teake Zijlstra, Rustig wonen in monument van roerige kerkgeschiedenis Boazum. In: Leeuwarder courant 4-1-2000.
- Boelenslaan Wiebe van der Hout, Feest in rijkdom bij armenkapel in Boelenslaan. In: Leeuwarder courant 19-5-2000.
- Burgum J. JONGSMA en E. SPIJKSTRA-SCHOTANUS, Mogten wij zeggen 'Ebenhaëzer'. 150 Jaar Gereformeerde Kerk Burgum. Burgum 2000.
- Burgumer grifformearde tsjerke fiert 150-jierrich jubileum. In: Actief 14-4-2000.
- Burgwerd Verborgen Mozes even te zien in Burgwerd. In: Leeuwarder courant 3-4-2000.
- Ruurd Walinga, Achttiende-eeuwse schildering ontdekt. Burgwerders missen "Mozes" uit angst voor 1-aprilgrap. In: Friesch dagblad 3-4-2000.
- Damwoude P. ROOS, red., De poorten van Sion. De kerk, de gemeente, het Woord. Damwoude 2000.
- Donkerbroek P. HUISMAN, Bouwen aan de Kerk, 1850-2000. De geschiedenis van de Gereformeerde Kerk van Donkerbroek. Donkerbroek 2000.
- Gereformeerd Donkerhoek viert 150-jarig bestaan op juiste moment. In: De nieuwe Ooststellingwerver 24-5-2000.
- Wim Schrijver, Kerk Donkerbroek betaalde tabak kerkenraad. In: Leeuwarder courant 26-5-2000.
- Drachten Van de Unie-collecte en de kwestie Drachten. Drs. K. de Jong Ozn. legt geschiedenis Unie Christelijk Onderwijs (vast) in 'Een verhaal dat verdergaat'. In: Friesch dagblad 20-3-1999.
- Drogeham Jasper KEIZER en Dirk R. WILDEBOER, Het begin der kennis. 100 Jaar christelijk basisonderwijs in Drogeham, 1899-1999. Drogeham 2000.
- Earnewâld Gertjan Bijzet, 'In de zomer zit de kerk vol'. Gereformeerd Earnewâld viert met enige zorg 100-jarig bestaan. In: Friesch dagblad 14-4-2000.
- Franeker Jan Jongepier, Ruim 5 eeuwen orgelhistorie in Martinikerk Franeker In: Het orgel 95 (1999), nr. 6, 20-26.
- Gaastmeer Gerben ABMA en Ekke AT SMA, Jelke Bruinsma, 1916-1983. Ondernemend dominee in het (recreatie)dorp Gaastmeer, 1948-1981. Leiderdorp 2000.
- Goënga Goënga viert eeuwfeest kerkorgel. In: Leeuwarder courant 16-12-2000.

Gorredijk	W. Bergsma, Grifformearde Gordyksters yn 'e achttjinde ieu. In: De vleckle Gorredyck (2e druk. Leeuwarden 2000) 33-46.
-----	Hans de Jong, Gorredijkster kerkorgel speelklaar in Kinderdijk. In: De woudklank 2-11-2000.
-----	J.W. Zondervan, Het kleine kuddeke. Schetsen uit de geschiedenis van de Doopsgezinde Gemeente van Gorredijk. In: De vleckle Gorredyck (2e druk. Leeuwarden 2000) 103-150.
Harich	H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. Tsjerke to Harich. In: Balkster courant 26-10-2000.
Harlingen	Nim nou es gewijde muzyk of muzyk op gewijde grond. De seumer van tweeduuzend. In: Harlinger courant 30-5-2000.
Hemelum	H. Twerda. Ut it argyf fan master Twerda. De Himmelumer grifformearde tsjerke mei pastory. In: Balkster courant 4-2-1999.
Herbayum	Kwart eeuw Oekumenysk Wurkferbân. Opzet en uitwerking 'mienskipstsjerke Hjerbeam' onveranderd. In: Franeker courant 15-3-2000.
Hoorn	Teunis SCHOL en Ankie SCHOL, De kerk van Hoorn. Door de eeuwen heen baken voor velen. Midsland 2000.
Joure	Restauratie Jouster toer en Nederlands Hervormde kerk. In: Jouster courant 16-2-2000.
-----	Freark Marten Ringnalda. 1939: een kerk in vlammen en een schedel met een kogelgat. In: Jaarboek Museum Joure, Stichting Johannes Hesselhuis 1999, 24-29.
-----	Durk Visser, Achter de gevel. Restant uit de Middeleeuwen. (Betreft de toren van Westermear). In: Jouster courant 22-3-2000.
-----	Durk Visser, Restauratie hervormde kerk dichterbij. In: Jouster courant 19-4-2000.
Kimswerd	Jos Buis, Laurentiuskerk Kimswerd. De oudste kerk van Friesland in de steigers. In: Harlinger courant 29-9-2000.
Langweer	Durk Visser, Nederlands Hervormde kerk Langweer c.a. In: Jouster courant 23-8-2000.
Minnertsga	Dooitze ZWART. Rondon Gods huis. Gereformeerde Kerk Minnertsga, Minnertsga 1999.
Nij Beets	Zie: Beets.
Peasens	Kerkgebouw Paesens 750 jaar. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 22-12-2000.
Ruigahuizen	H. Twerda. Ut it argyf fan master Twerda. Tsjerke to Rûchhuzen. In: Balkster courant 30-11-2000.
Sint Johannesga	Durk Visser, De vierde kerk. In: Jouster courant 1-11-2000.
Sneek	S. ten Hoeve, De wapens op de bank van de vroedschap in de Sneker Martinikerk uit 1690. In: Genealogysk jierboek 2000, 158-160.
-----	Leger des Heils Sneek bestaat een eeuw. In: Wijd & zijd 19-4-2000.
Sondel	Heidi van der Werf, De kerk van Sondel. In: Sondel door de eeuwen heen (Sondel 2000) 35-37.
Swichum	Frank van der Waard, De kap van de Nicolaaskerk te Swichum. Een bouwhistorisch onderzoek. In: Keppelstok, publ. nr. 61 (dec. 2000) 23-28.
Terherne	Durk Visser, Mei dyn lytse skerpe toer ... In: Jouster courant 30-8-2000.
Westermear	Zie: Joure.

- Westhem Annejet Slippens, Ykema's vinden laatste rustplaats in kerkje Westhem. Herstellen middenpad levert onverwachte grafstenen op. In: Sneeker nieuwsblad 22-5-2000.
- Wommels H.W. KUIPERS, Enkele notities betreffende de Nederlands Hervormde Jacobikerk van Wommels. Easterein 2000.
- Workum B. van Haersma Buma, De Evangelisch-Lutherse gemeente te Workum (1839/41-1863). In: Documentatieblad Lutherse kerkgeschiedenis, no, 26 (2000) 13-21.
- Wyckel H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. Tsjerke to Wikel. In: Balkster courant 7-12-2000.

III. Andere genootschappen

- Rob NYPELS, Geschreven staan hun namen. Leeuwarden, Groningen 2000.
- Jaap Hellinga. Dossier Leeuwarden. Leeuwarder chirurg eiste de arm van een overleden jodin op. In: Leeuwarder courant 8-1-2000.
- Ernst Huisman, De Kille Gorredijk. In: De vleckje Gorredyck (2e druk. Leeuwarden 2000) 47-89.
- Hans de Jong, De moeizame integratie van de Joden. In: De woudklank 30-3-2000.
- Ype Schaaf, De laatste jood uit de Oude Stad. Barend Cohen (90) is na de bezetting nooit weer in Leeuwarden geweest. In: Friesch dagblad 6-5-2000.
- Vijf Terschellingser Joden stierven in concentratiekampen. In: De Terschellinger, nr. 695 (6-5-1999) 11-13.

Augustus 2001

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 2001

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 2000. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 171-176 (aug.2001).
- Hein Walsweer It Capellefrijlien fan Minnertsgea. In: Genealogysk jierboek 2001, 89-149.

- Jantje E. BAZUIN, Het 'Bonneschip' op de stroom van de tijd. Bonifatiushuis Sneek, 1881-2001. Sneek 2001.
- A.K. DAMSTRA, De Sint Bonifatiuskerk te Leeuwarden. De geschiedenis van een neogotisch monument. Leeuwarden 2001.
- L. van ULDEN R.K. Sint Martinuskerk, Sneek. Sneek 2000.
- Jos BUIS, Men klopt aan eene doofe mans deur, 100 jaar Nicolaas van Tolentino, kerk en parochie in Witmarsum, Fryslân. Kimsword 2001.
- Jos Buis, 100 jaar katholieken in Witmarsum. 1. De eerste aanzetten.
2. Wie is in hemelsnaam Nicolaas van Tolentino?
3. De Nicolaas van Witmarsum naar morgen! In: Bolswards nieuwsblad 20-6, 18-7 en 22-8-2001.
- Hans HUIKESHOVEN Tussen Schans en Vissershuren. Daar staat al 100 jaar de katholieke kerk van Lemmer. Enige informatie over de bouw van deze kerk in 1901, de verdere inrichting en het veelvuldige onderhoud. Lemmer 2001.
- Wim Bouwman St. Nyk, het Lourdes van het Noorden. In: It doe yn 't hjoed wer woun (Sneek 2001) 115-120.
- J. HOFSTRA en I. HOFSTRA-de JAGER, red., Karmelgezichten. 65 jaar Karmel Drachten. Drachten 2001.
- Tjebbe de Jong, Titus Brandsma krijgt eigen museum in Bolsward. In: Bisdomblad 33, nr. 5 (mei 2000) 20-21.
- Durk Visser, Rooms katholieke lagere agrarische school (1948-1994). In: Jouster courant 7-1-2001, (Over de school in St. Nicolaasga).
- E.H. Bary, Het klooster en huis van de dominicanen te Leeuwarden, 1969-1996. In: Informatiebulletin Stichting Documentatiecentrum voor R.K. Friesland 11 (mei 2000).
- Henk Nota, Uittocht der gladiatoren? In: Informatiebulletin Stichting Documentatiecentrum voor R.K. Friesland 12 (juli 2001). (Over de acht kloostervestigingen en gemeenschappen in Friesland, die tussen 1998 en 2001 gesloten zijn).

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- Jacob van Sluis, Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse protestantisme. Het vijfde deel van een bonte stoet. In: Fryslân 7 no. 2 (juni 2001) 14-15.
- Eva Petröczi, Some features added to the portrait of William Ames. In: In search of the republic of letters (Wassenaar 1999) 57-66.
- W.J. op 't Hof, Vertaalde puranistica in Friesland vóór 1623. In: Documentatieblad Nadere Reformatie 25 (2001) 43-54.
- Ph. H. Breuker, Nogmaals over de positie van de Gereformeerde Kerk in Friesland rond het midden van de zeventiende eeuw. In: Documentatieblad Nadere Reformatie 25 (2001) 39-42.
- Ph. H. Breuker, Over de Nadere Reformatie in Friesland. In: Documentatieblad Nadere Reformatie 25 (2001) 19-38.

- Sytse ten Hoeve, Doodsbaren met teksten. In: Keppelstok. publ. 62 (juni 2001) 5-10.
- Andrew FIX, Fallen angels. Balthasar Bekker, spirit belief and confessionism in the seventeenth century Dutch Republic. Dordrecht 1999.
- Piet Visser Spanningen in de 'lat-relatie' tussen Hero Nauta en Balthasar Bekker. Of een uitgeversdroom door pakij's verpulverd. In: Speculum friscum (Ljouwert, Leiden 2001) 173-203.
- Jaap van GELDEREN, Tamme Foppes de Haan, professor. Kampen 2000.
- Rienk KLOOSTER, Groninger godgeleerdheid in Friesland, 1830-1872. Ljouwert/ Leeuwarden 2001. Proefschrift Groningen.
- Jan JONGSMA, Ds. Marten Annes Ypma. Burgum 2001.
- Lodewijk Born, Op synodes in Friesland gebeurde altijd wel wat. Maandag begint synode in Franeker. In: Friesch dagblad 13-1-2001. (Betreft Gereformeerde synodes).
- D. Jansen, 'Nader tot U'. Brieven van Eilina Johanna Huizenga-Onnekes aan Geert Aeilco Wumkes. In: It beaken 63 (2001) 57-82.
- Jenny Smidt-Wouters en Geke van der Merwe-Wouters, Een predikantsvrouw uit duizenden. Door de aderen van Engeliën Wouters-Buma stroomde gereformeerd bloed. In: Bolswards nieuwsblad 26-8-1998.
- B. Henstra, De dominee. die door de SD verbannen werd naar Schiermonnikoog. In: 't Heer en feer 3 (2001) 59-62.
- W.J. DEETMAN en G.G. de KRUYFF, De actualiteit van Noordmans' denken over kerk en staat. Kampen 2001.
- B. Jan AALBERS Dijk, Kloek. Kampen 2000.
- H. FABER, R. HOUTSMA en L.J. HOUTSMA-HARMS, Wybe Zijlstra, pastor en pionier. Een portret. Baarn 1998.

b. Plaatselijk

- Berlikum Jacob van Sluis. Van richtingenstrijd naar Doleantie. Andermaal tweespalt in hervormd Berlikum. In: De vrije Fries 81 (2001) 53-65.
- Boelenslaan Evangelisatie op de Feanster heide. Kapel Boelenslaan honderd jaar geleden gebouwd. In: De feanster 16-5-2000.
- 100 jaar kapel Boelenslaan, Evangelisatie op de Feanster heide. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 12-5-2000.
- Boksum Douwe Gerbens, "Ende is door bescheiden raet Godts alhier tot Boxvm den slach geschiet ...". In: Keppelstok, publ. nr. 63 (dec. 2001) 33-35.
- Bolsward Auke Hendrik Vlagsma. Het 16^e-eeuwse kleine orgel uit de Martinikerk te Bolsward. In: Keppelstok. publ. 63 (dec. 2001) 5-30.
- Buitenpost DAGEN van vragen. Jubileumboek Lauwers College, 1975-2000. Buitenpost 2000.
- Burgum Pauline van Kempen. Burgums 'lytse tsjerke' overleeft al 150 jaar In: Leeuwarder courant 16-1-2001.
- Gerkesklooster Klaas van der SCHUIT, Gereformeerde Kerk Gerkesklooster-Stroobos, 1926-2001. Gerkesklooster 2001.
- Harkema Dirk R. Wildeboer, Lambertus Warmolts, geestelijke pionier op de heide van Harkema. 'Met aardsche goederen gezegenden vindt

	men hier niet'. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 11-10-2000
Harlingen	Hugo P. ter Avest, Die 't Avontmael genoten... In: It doe yn 't hjoed wer woun (Sneek 2001) 75-79.
Hemelum	H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. De âlde herfoarme pastorij to Himmelum. In: Balkster courant 16-3-2000.
Herbayum	Lodewijk Born, "It is op streek yn Hjerbeam". 25 jaar Fries oecumenische kerkdiensten in Nikolaastsjerke. In: Friesch dagblad 17-3-2000.
Hitzum	T.E. van Popta, De hervormde kerk van Hitzum. In: Hitzum. De geschiedenis ontmaskerd (Hitzum 2000) 30-32.
-----	Sijke Wijnia-Greidanus. School. De C.B.S. Onderweis in Hitzum. In: Hitzum, De geschiedenis ontmaskerd (Hitzum 2000) 50-53.
Huizum	SCHRANSKERK. Gereformeerde kerk Huizum, 1910-2000. Leeuwarden 2000.
-----	Jant van der WEG-LAVERMAN, 25 jaar Oase in de woestijn. Leeuwarden 2001.
Kollum	Zie: Buitenpost.
Kollumerzwaag	J.P. STRIETMAN, 1k ferkundigje jim Kristus. 150 jaar Gereformeerde Kerk, Westergeest, Zwagerveen, Kollumerzwaag. Kollumerzwaag 2001.
Kûbaard	H.W. Kuipers. Toer en tsjerke fan Kûbaard. In: Kûbaard doe en no (Easterein 1987) 7-18.
Leeuwarden	Eize de Boer, 'We zijn erg dankbaar dat we dit koor nog hebben' Vrije Evangelische Zangvereniging 85 jaar. In: Friesch dagblad 14-10-2000.
-----	Zie ook: Huizum.
Lioessens	F. ZWAAN, Brún ferbaarnd mar dochs moai! 150 jaar Gereformeerde Kerk Lioessens c.a., 2 november 1851-2 november 2001. Lioessens 2001.
Nij Beets	Gerhardus de HAAS, Dûmny Van der Brugghen en syn tsjerkje yn de Beetster krite. Nij Beets 2001.
Nijland	Sytse ten Hoeve. De pastorij fan Nijlân. Bouwurk en bewenners. In: Speculum friscum (Ljouwert, Leiden 2001) 267-291.
Parrega Sneek	CHRISTELIJK onderwijs in Parrega, 1875-2000. Parrega 2000. Sjoerd de Haan, Dat heel verlicht hervormd, die helsche kramerij. Nicolaas Borneman en de Afscheiding. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4. 153-170 (aug. 2001).
Sondel	H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. Tsjerke to Sondel. In: Balkster courant 4-1-2001.
Stroobos	Zie: Gerkesklooster.
Surhuisterveen	Zie: Buitenpost.
Ureterp	Fokke SCHREIBER en Doetie NUTMA, Van toen en thans. Christelijke basisschool 'De Opdracht', ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het christelijk onderwijs te Ureterp. Ureterp 2001.
Veenwouden	K. TERPSTRA, Archief van de Doopsgezinde Gemeente Veenwouden. "De oudste geschiedenis". Veenwouden 2001.

- West-Terschelling George Schepperle, Het kerkgebouw van de doopsgezinde gemeente op Terschelling. In: Schylge myn lântse. nieuwe reeks 22 (2001) 15-16.
- Workum J.D.Th. WASSENAAR, red., St. Gertrudiskerk Workum, 1951-2001. Workum 2001.
- Wyckel H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. De âlde herfoarme pastorij to Wikel. In: Balkster courant 31-5-2000.

III. Andere genootschappen

- Wiebe Bergsma, Die Bekehrung der Juden in Friesland im 17. Jahrhundert. In: Jüdisches Leben und Judenverfolgung in den Frieslanden (Braïst/Bredstedt 2001) 73-76.
- Sjoerd de Haan Juden in der niederländischen Provinz Friesland. In: Jüdisches Leben und Judenverfolgung in den Frieslanden (Bräist/-Bredstedt 2001) 53-72.
- Marita de Jong, Nieuw joods leven tijdens donkere periode van de Tweede Wereldoorlog. Zuster De Haas: "Je hielp gewoon waar je kon, daar heb ik nooit over na hoeven denken In: Drachtster courant 3-5-2000.
- Jan K. Norg, Het overzicht van alle Harlinger Joden die in Duitse vernietigingskampen zijn vermoord. In: Oud Harlingen 16 (2001) 41-43.
- K. TERPSTRA "Excelsior". Vrijmetselaren te Dokkum en omgeving, 1835-1910. Dokkum 1998.

Augustus 2002

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 2002

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 2001. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 199-204 (aug. 2002).
- G.I.W. DRAGT, Stof zigt ge. Fryslân funerair. Leeuwarden 1999.
- Rudolf J. Boersma, Heraldiek in en om de kerk. In: Keppelstok. publ. nr. 64 (juni 2002) 15-24.

- M.H. de VRIES, Bijdrage tot de geschiedenis van het dorp Steggerda door de eeuwen heen. Wolvega 2002.
- Gerk Koopmans Op herdenkingspad langs Friese kerken. Kerkelijke gedenktekens Tweede Wereldoorlog. In: Friesch dagblad 5-5-2001.
- L.G. JANSMA, Libbensskôging yn Fryslân. Ljouwert 2000.
- Broor S. Adema, Kerken in beweging: ontwikkelingen in de monumentenzorg. In: Keppelstok, publ. nr. 65 (dec. 2002) 4-22.
- A. Schukken, Oude kerken in en om Heerenveen. In: De veenbrief 14, nr. 2 (febr. 2000) 3-5.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- Ephraim EMERTON, transl., The letters of Saint Boniface. With a new introduction and bibliography by Thomas F.X. Noble. New York enz. 2000.
- Klaes SIERKSMA, Nalezing-2002 op: Sierksma, Kl., Liudger Thiadgrimszoon. Leven en voortleven van een christenprediker (742-809). Tytsjerk 2002.
- Klaes SIERKSMA, Liudger, Bernlef, Uffing. Bibliografie. Tytsjerk 2002.
- Egbert O. van der Werff, Kerspel in stad en land. In: Hel en hemel. De middeleeuwen in het Noorden (Groningen 2001) 138-151.
- Remi W.M. van Schaik, Hel en hemel. Aspecten van middeleeuws geloofsleven in de Friese landen. In: Hel en hemel ... (Groningen 2001) 166-177.
- Johannes A. Mol, Bemiddelaars voor het hiernamaals. Kloosterlingen in middeleeuws Frisia. In: Hel en hemel ... (Groningen 2001) 152-164.
- Jan Mulder, Kloosters. In: Staveren, o Staveren. Een geschiedenis van Stavoren (Stavoren 2002) 23-29.
- NORBERTIJNEN in Westerlauwers Friesland. Averbode 2002.
- Kerst Huisman, Wonderbaarlijke genezingen. Het weefstertje van Miedum en andere middeleeuwse Friezen. In: Leeuwarder courant 12-1-2002.
- Thomas COOMANS, L'architecture médiévale des ordres mendiants (Franciscains, Dominicains, Carmes et Augustins) en Belgique en aux Pays-Bas. Bruxelles 2001. Hierin: Bolsward/Boalsert (p. 67-68) en Leeuwarden/Ljouwert (p. 86-88).
- Jan van der Wal, Sint-Jacob in Leeuwarden. In: Leovardia. nr. 8 (juni 2002) 18-20.
- Johannes Oegema, It oantinken oan it Bouwekleaster. Striid om restanten út de kleastertiid. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 12-7-2002.
- O.D.J. Roemeling, Geestelijkheid in Goutum, Swichum en Huizum voor de Reformatie. In: Tusken Potmarge en Jokse 5 (2002) 175-192.
- Een Roomse kapel. In: Rotstergaast, doarp oan 'e Tsjonger (Joure 2000) 15-18.
- J.A. Mol, J.G. Ottema syn útjefte fan de Proeliarius (1855). In ferhaal oer it kleaster Starum/Himmelum yn de perioade 1482-1517. In: De vrije Fries 82 (2002) 264-274.
- O.D.J. Roemeling, Nogmaals Wirdum. In: Tusken Potmarge en Jokse 5 (2002) 193.

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De katholieke Kerk

- Hans Jorna, Kostbaarheden in de Dominicuskerk. In: Leovardia, nr. 9 (nov. 2002) 3-6.

- Paul VERHEYEN en Hans-Günther SCHNEIDER, Heilige Martinus en de H.H. Bonifatius en Gezellen. Dokkum 2002.
- H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. By de âlde R.K. tsjerke. (Bakhuizen). In: Balkster courant 22-6-2000.
- R.K. toren heeft weer een nieuwe spits. Heilig kruis en heidense haan bij elkaar. (Workum). In: Friso 18-6-2002.
- Durk Visser, De fraters van Tilburg. (In Joure). In: Jouster courant 16-5-2001.
- Durk Visser, De zusters van Sint Jozef van Amersfoort. (In Joure). In: Jouster courant 23-5 en 30-5-2001
- J. van BERGEN, Hamer, aambeeld. nijptang. Van RK LTS naar KSG. Wolvega 2000.
- Sietze Koopmans vijftig jaar muzikaal. In: De mid-frieslander 5-3-2002.
- 'Gregoriaanse zang is in'. Leeuwarder koor viert zondag jubileum. In: Friesch dagblad 17-4-2002.
- L. DAMSMA, De âlde friezenmuorre yn 'e Friezene Tsjerke fan Rome. De muur van kloostermoppen in de Kerk van de Friezen bij het graf van Petrus. Joure 2002.
- Yge Damsma, In dream is útkommen. Betinkingsmuorre yn 'e tsjerke fan de Friezen yn Rome. In: Leeuwarder courant 23-11-2001.
- 'Unferjitlike tsjinst' bij Friese muur in Rome. Damsma krijgt onderscheiding. In: Friesch dagblad 8-4-2002.
- Durk Visser, Achter de gevel. 'Alde Friezen' foar Rome. In: Jouster courant 17-4-2002.

II. De Kerken van de Reformatie

- Bernhard van Haersma Buma, Het Friese kerkinterieur na 1580. In: Keppelstok, publ. nr. 64 (juni 2002) 5-14.
- Aart de Groot, Franeker als Irenopolis. F. Socinus "De officio hominis christiani", 1610. In: Kerk en conflict. Identiteitskwesities in de geschiedenis van het christendom (Zoetermeer 2002) 102-114.
- Wilken Engelbrecht, Die Bedeutung der friesischen Universität zu Franeker für die tschechischen Exulanten nach der Schlacht am Weissen Berg. In: Philologia frisca anno 1999 (2000) 57-87.
- J.D.Th. Wassenaar, Wijze lessen voor zeevarenden. Boek "Groote Christelycke Zeevaart" bestseller. In: Friso 26-3-2002.
- J.D.Th. Wassenaar, De 'Extemporanea poemata' van Henricus Neuhusius. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 191-198 (aug. 2002).
- J.C. Karels, Vroomheid aan het Friese hof. De piëtistische gezindheid van prinses Maria Louise van Hessen-Kassel (1688-1765). In: Documentatieblad Nadere Reformatie 26 (2002) 135-146.
- Teije T. Osinga, De betsjutting fan 'de minsken fan it lokaal'. De geschiedenis van de hervormde evangelisaties yn Fryslân. In: Friesch dagblad 24-3-2001.
- Johan Frieswijk, It portret fan Wumkes. In: De vrije Fries 82 (2002) 172-179.
- D.J.M. Zeinstra, Jacob Jetzes Kalma: wurker foar Fryslân. In: De vrije Fries 82 (2002) 194-203.
- Lodewijk Born, Preken houdt je gezond. Ds. Wiebe Feenstra (85) morgen zestig jaar gereformeerd predikant. In: Friesch dagblad 14-11-2002.
- Paul P. SARABER, Onbijbels dagboek. Baarn 2001.
- Sippie Miedema, Zes kerktorens opgeknapt. In: Leeuwarder courant 27-11-2001.

b. Plaatselijk

- Akkrum Rudolf J. Broersma, Een wapen met een "spraakgebrek"? In: Keppelstok, publ. nr. 65 (dec. 2002) 31-32.
- Anjum Douwe Kooistra, De vrouw achter de mannenbroeders. In: Friesch dagblad 29-10-2001.
- Berlikum Jacob van Sluis, Fiksche moderne klappen voor Lolke. Hervormd Berlikum in de negentiende eeuw. In: Kerk en conflict. Identiteitskwesities in de geschiedenis van het christendom (Zoetermeer 2002) 166-183.
- Boksum Douwe Gerbens, Restauratie Margarethakerk Boksum. In: Keppelstok, publ. nr. 64 (juni 2002) 29-31.
- Britsum Lodewijk Born, Een restauratie van lange adem. Morgen officiële ingebruikname hervormde kerk van Britsum In: Friesch dagblad 27-11-2002.
- Buitenpost Lodewijk Born, Cake voor bouwers van "fermanje". Doopsgezind Buitenpost viert 45-jarig bestaan. In: Friesch dagblad 30-11-2002.
- Dettie Posthumus, Doopsgezinde gemeente Buitenpost viert ingetogen jubileumfeest. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 4-12-2002.
- Burgum Restauratie Grote Kerk vrijwel klaar. In: Friesch dagblad 30-7-2002.
- Damwoude Doopsgezind archief overgedragen aan gemeente Dantumadeel. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 28-11-2001.
- Dokkum Gossen C. BAKKER, De Grote of St. Martinuskerk te Dokkum. Dokkum 2002.
- (Peter F. Dillingh), Oosterkerk in Dokkum 75 jaar. In: Nieuwe Dockumer courant 29-11-2001.
- Dronrijp T.A. SPITZERS, Archeologisch onderzoek in de "Alde Wite": de Ned. Hervormde kerk te Dronrijp. Basisrapportage. 's-Hertogenbosch 2001.
- Dirk J. de VRIES e.a., Sint Salvius op de terpen, Dronrijps heerlijk hoogtepunt. Leeuwarden 2002.
- Lodewijk Born, D' Alde Wite heeft weer allure. Vandaag officiële ingebruikname van hervormde kerk en orgel van Dronrijp. Een orgel van bovenationale betekenis. In: Friesch dagblad 7-6-2002.
- Eesterga Zie: Lemmer.
- Follega Zie: Lemmer.
- Gauw Zie: Goënga.
- Goënga Sjoerd de Haan, De kleine luyden aan het werk. De Doleantie in Goënga, Gauw en Offingawier. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 177-190 (aug. 2002).
- Grou Sint-Piter van Grou: kerk met rijke historie. Twaalfde-eeuwse kerk heeft speciale plek in het dorp. In: Friesch dagblad 15-7-2002.
- Harlingen Harm Nijboer en Yme Kuiper, De priesters van de Harlinger rijkdom. Een onderzoek naar doopsgezinde families in de 17^e, 18^e en 19^e eeuw. In: Fryslân 8. no. 4 (dec. 2002) 28-30.
- L.W. Nijendijk, Hinsz-orgel Harlingen weer in gebruik. In: Friesch dagblad 12-5-2001.
- D.E. KONING. E. KONING en C. van SCHEPEN, 'Wij prediken Christus. gekruisigd. Opgestaan, wederkomend'. Groot is uw trouw o

- Heer, 1902-2002. Harlingen 2002.
- Wim Schrijver, Harlinger 'sekte' kerkte bij voorganger boven. In: Leeuwarder courant 5-1-2002.
- Lodewijk Bron, Gemeente zonder poespas. Harlinger Baptisten Gemeente bestaat 100 jaar. In: Friesch dagblad 10-1-2002.
- Geert Noorman, Het Leger des Heils. In: Oud Harlingen 17 (2002) 42-43.
- Hegebeintum
Gerrie Riemersma, Kerkje Hegebeintum dreigt toren te verliezen. In: Leeuwarder courant 30-4-2002.
- Hemelum
Nog eens de historie van de kerk. In: Balkster courant 5-12 en 12-12-2002.
- Holwerd
Ale Hansma, Frans hout en Duitse hulp bij restauratie Holwerd. In: Nieuwe Dockumer courant 1-11-2001.
- Hoornsterzwaag
Hessel BOUMA e.a., 25 jaar een federatie. Hervormde gemeente, Gereformeerde Kerk, Hoornsterzwaag, Jubbega, 1977-2002. Hoornsterzwaag. Jubbega 2002.
- Hurdegaryp
K. de Jong Ozn., Herkersteningsideaal bleek een illusie. 'Hardegarijp' een geschiedenis. In Friesch dagblad 21-5-2001.
- Jubbega
Zie: Hoornsterzwaag.
- Kollumerpomp
Jan JONGSMA, De skoal yn 'e midn. Een eeuw christelijk onderwijs in Kollumerpomp. Burgum 2002.
- Kollumerzwaag
Wiebe van der Hout. Kerk Kollumerzwaag saamhorig door tegenslag. In: Leeuwarder courant 4-9-2001.
- Honderdvijftig jaar Gereformeerde Kerk Kollumerzwaag. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 5-9-2001.
- Lodewijk Born, Bewogen kerkleven op de Sweach. 150 jaar Gereformeerde Kerk van Kollumerzwaag. In: Friesch dagblad 8-9-2001.
- Kootstertille
Eize de Boer, "Wy binne noch altyd in hiel hecht koar". Hervormd kerkkoor Kootstertille-Twijzel 75 jaar jong. In: Friesch dagblad 21-4-2001.
- Kortehemmen
Jochum DIJKSTRA, It alde tsjerkje fan Koartehimmen. Kortehemmen 2002.
- Leeuwarden
G. WILLEMSMA-van der VEEN, Orthodoxen in Leeuwarden. Leeuwarden 2002. Scriptie.
- Jan Jongepier, De restauratie van een vorstelijk orgel. In: Leoardia, nr. 5 (juni 2001) 6-7.
- Restauratie orgel van Waalse kerk voltooid. In: Friesch dagblad 9-3-2002.
- Gjalt van der Kooi, Van Noorderkerk tot It Aljemint. In: Leoardia, nr. 5 (juni 2001) 25-26.
- De HOOP dy't mear as tweintich miljoen minsken diele. De hoop die ruim twintig miljoen mensen delen. (Zevendedags Adventisten) Leeuwarden 2002.
- Lodewijk Born, Evangelisatie is ondergesneewd. Leeuwarder evangelisatiepost Gereformeerde Gemeente bestaat 25 jaar. In: Friesch dagblad 24-12-2002.
- Lemmer
H.W. THON e.a.. Wortel en takken. Op zcek naar de oorsprong van de Gereformeerde Kerk van Lemmer, Easterga en Follega. Lemmer 2001.
- Lodewijk Born, Nooit meer naar het kerkje 'op it ein'. Gereformeerde Gemeente Lemmer na 123 jaar opgeheven. In: Friesch dagblad 3-10-2002.

- Lioessens
Makkum

Minnertsga

Morra

Nieuwehorne
Noordwolde
Nijemirdum

Offingawier
Oude Leije
Oudebildtzijl
Oudehaske
Oudemirdum

Oudeschoot

- Zie: Morra.
Vermaning Makkum wordt monument. Jugendstil-elementen in ramen en ornamenten In: Friesch dagblad 28-2-2001.
Doopsgezinde vermaning rijksmonument. In: Wijd & zijd 7-3-2001.
Hervormde kerk met een katholiek tintje. De gotische St. Maartenskerk van Makkum. In: Friesch dagblad 31-7-2002.
Mattie van der Veen, Orgel Minnertsga eindelijk weer in gebruik. Langdurige en kostbare restauratie. In: Friesch dagblad 21-4-2001.
Dramatische brand centraal in geschiedenis van opgeknapte grutte tsjerke Minnertsga. Kerk en toren brandden op 3 juni 1947 geheel uit. In: De Bildtse post 25-4-2001.
Douwe Kooistra, Vroege 'separatisten' in de Dongeradelen. In: Friesch dagblad 22-10-2001.
D(ouwe) K(ooistra), Morra/Lioessens was niet gediend van moraalpredikers. In: Friesch dagblad 24-10-2001.
D(ouwe) K(ooistra), Een einde aan 'gedurige onvereniging en broedertwist'. In: Friesch dagblad 31-10-2001.
D(ouwe) K(ooistra). Met de kruiwagen naar de kerk. In: Friesch dagblad 2-11-2001.
D(ouwe) K(ooistra), Afgescheidenen onder de hoede van de 'Drentse richting'. In: Friesch dagblad 5-11-2001.
D(ouwe) K(ooistra), Een voorraadjie turf van de armvoogden. In: Friesch dagblad 9-11-2001.
D(ouwe) K(ooistra), Koers zoeken tussen rechtzinnig en vrijzinnig. In: Friesch dagblad 17-11-2001.
Johan G. Koers. Hervormde kerk Nieuwehorne herboren na restauratie. In: Heerenveense courant 22-8-2001.
Rondleidingen door hervormde kerk. Rood Noordwolde telt christelijk pareltje. In: Stellingwerf 19-7-2000.
H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. Ruïne tsjerke to Nijemardum. In: Balkster courant 25-1-2000.
Catrienus Meijer. 'Schoolkerk' Nijemirdum na Samen op Weg proces overbodig. Hervormden en gereformeerden samen. In: Balkster courant 10-1-2002.
Zie: Goënga.
Zie: Oudebildtzijl.
Vrije Evangelische gemeente Oudebildtzijl begon in Sodom van het Noorden Oude Leije. In: De Bildtse post 4-4-2001.
Durk Visser, Achter de gevel. De N.H. kerk van Oudehaske. In: Jouster courant 3-4-2002.
H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. It rúit yn 'e Mardurner tsjerke. In: Balkster courant 15-6-2000.
H. Twerda, Ut it argyf fan master Twerda. Tsjerke to Aldemardum. In: Balkster courant 1-2-2001.
Lodewijk Born, Skoatter tsjerke 250 jaar een huis. Morgen feestelijke dag rond jubileum van hervormde kerk van Oudeschoot. In: Friesch dagblad 15-11-2002.
Thea Verschuren. Jubilerende kerk Oudeschoot vol verhalen. In: Leeuwarder courant 15-11-2002.
Harry de Jong, "Willem is zijn leven lang zichzelf geweest". Willem

- Wilman: portret van een markante dominee. In: Heerenveense courant 18-12-2002.
- Ouwsterhaule Ruurd Waling, Kerk Ouwsterhaule geeft mysterie prijs. Monumentenzorg overlegt volgende week over herstel kloostermoppen. In: Friesch dagblad 2-3-2001.
- Binne Keulen, Kerk Ouwsterhaule onthult de middeleeuwen. In: Leeuwarder courant 3-3-2001.
- Durk Visser, Kloostermoppen bieden middeleeuwse uitstraling. Restauratie kerk van Ouwsterhaule voltooid. In: Jouster courant 26-6-2002.
- Scharsterburg Een kerkgebouw uit de 20-ste eeuw. In: Jouster courant 25-4-2001.
 Scherpenzeel D. Dijkstra, Het Apostolische Werk in de Grootte Veepolder- In: De stelling 19, nr. 73 (juni 2000) 23.
- Sexbierum J.D. WILDEBOER, Zicht op zorg. Diakonale hulp in Sexbierum in de zeventiende en achttiende eeuw. Emmeloord 2001.
- Sneek Cees WALINGA, Op Hardzeildag naar stille waatren... Kroniek van de Gereformeerde Kerk van Sneek, 1835-2002. Sneek 2002.
- Henk van der Veer, Gereformeerden weten nog maar weinig van eigen historie. Cees Walinga schrijft documentaire van gereformeerd Sneek. In: Sneeker nieuwsblad 31-10-2002.
- "Huidige apostolischen brengen geloof zo veel mogelijk in praktijk". Een eeuw lang Nieuw-Apostolisch geloof in Sneek. In: Sneeker nieuwsblad 28-11-2002.
- D. van der PLOEG en G. HORJUS-de VOS, samenst., 25 jaar christelijke basisschool De Standerd Sneek, 1976/2001. Sneek 2001.
- Stavoren Goitzen Eenling, Kerken. In: Stavoren, o Stavoren ... (Stavoren 2002) 141-153.
- Terband 'Je probeert iets voor anderen te betekenen'. Dominee Pijlman viert jubileum in Rotonde kerk in Terband. In: Heerenveense courant 10-10-2001.
- Twijzel Herdenking 50-jarig bestaan gereformeerde kerk Twijzel. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 4-10-2002.
- Zie ook: Kootstertille.
- Tytsjerk Oebele LEISTRA, Do stiest yn dyn preal dêr allinne. De geschiedenis van het kerkgebouw van Tytsjerk, de kerk van de Hervormd-Gereformeerde kerkgemeenschap. Burgum 2002.
- Tzum Rynk Bosma, Gereformeerde kerkgebouw Tzum wordt verkocht. 'Je speelde met je leven als je 's zomers in kerkje van Tzum preekte'. In: Franeker courant 30-1-2002.
- Veenwouden Theun Elzinga, Tsjerken yn soarten. Het ontstaan van de verschillende kerkgenootschappen. In: Skiednis fan Feanwâlden, de Wâl en Kûkherne (Feanwâlden 2000) 141-166.
- Veenwoudsterwal Zie: Veenwouden.
 Wirdum Lieneke van Dijk, Restauratie oude balken van Sint Martinuskerk in Wirdum. Een kerk met een rijke geschiedenis. In: De mid-frieslander 23-12-2002.
- Workum Jubileumboek over 'kathedraal van Workum'. In: Wijd & zijd 20-6-2001.

 J.D.Th. Wassenaar, Jubileum van 'de kathedraal van Workum'. In: Balkster courant 21-6-2001.

----- Dr. Wassenaar schrijft over 'zijn' kerk. 1951 - St. Gertrudiskerk Workum - 2001. In: Friso 26-6-2001.
Zwaagwesteinde Zie: Damwoude.
Zweins De beeldjes van Zweins. In: Keppelstok, publ. nr. 64 (juni 2002) 25-27.

III. Andere genootschappen

Hans HAMBURGER, J.C. REGTIEN en Frits van EGTEN, Joodse oorlogsmonumenten in de provincie Friesland. Alsmede algemene oorlogsmonumenten waarop joodse namen voorkomen. Bedum 2001.
Jan Benus, Monument eerbetoon aan omgekomen Drachtster Joden. David riep: 'Je weet niet of we elkaar weer terugzien'. In: Drachtster courant 18-4-2001.
Ellen LOCK, Van Leeuwarden tot Jeruzalem. Het leven van Salomon Ewald Cohen. Groningen 2002.

Augustus 2003

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 2003

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

D.J.M. Zeinstra. Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 2002. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 251-258 (aug. 2003).
Auke Hendrik VLAGSMA, De Friese orgels tussen 1500 en 1750. Een onderzoek naar de geschiedenis en de bouw van de orgels, de kasarchitectuur, de orgelmakers en de organisten. Ljouwert 2003.
Juub Bosmans, Kerkzilver in Warga. In: Ien & oar út 'e skiednis fan Wergea (Warga 1985) 33-40.
Haijte Haijtema, Oude kerken en klokken. In: Ien & oar út 'e skiednis fan Wergea (Warga 1985) 77-89.
Haijte Haijtema, Kerkelijke grondpachten in Wergea. In: Ien & oar út 'e skiednis fan Wergea, 4 (Wergea 2002) 84-90.
Jan Romkes van der WAL, De griene wysheid. Over het timpaan van Kimswert en de geschiedenis van de Groene Man. Bolsward 2002.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- Auke JELSMA, uitg., Het leven als leerschool. Preken van Bonifatius. Laren, Hilversum 2003.
- Maria-Regina BROJ, Bonifatius. Ein Leben für den Glauben. Fulda 2002.
- W.J. EIJK, Monnik en pastor. Brief over Bonifatius bij gelegenheid van het Bonifatius-jaar 2004. Groningen 2003.
- Thijs FRENKER, Dokkum en Bonifatius. Cultuurstadsgids. Schiedam 2003.
- Auke JELSMA, Bonifatius. Zijn leven, zijn invloed. Zoetermeer 2003.
- Johan Jongma, 'Út it tsjuster fen it forjit'. Bij een (bijna) vergeten Friese hagiografie: De hillige Bonifatius troch B. Jongma c.m. (1938). In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 238-250 (aug. 2003)
- Lutz E. von PADBERG, Bonifatius. Missionar und Reformier. München 2003.
- Paul Verheijen, Bonifatius: een hond onder de hengsten. Herziene biografie vlak voor herdenkingsjaar. In: Friesch dagblad 15-3-2003.
- Folkert K. REITSMA, Schetsen uit de Middeleeuwen. Easterein 2002.
- Jan Romkes van der Wal, Hoe de Noormannen 'Frisia' plunderden. In: Friesch dagblad 1-2-2003.
- J.A. Mol, Frisian fighters and the Crusade. In: Crusades I (2002) 89-111.
- Dolf van Weezel Errens, De sarcofaag van Boksum. In: Keppelstok, publ. nr. 66 (juni 2003) 40-50.
- Albert Reinstra en Frank van der Waard, Boksums bouwhistorie. In: Keppelstok, publ. nr. 66 (juni 2003) 4-21.
- André KAMSMA, De vestigingsplaats van middeleeuwse kloosters in Noord-Nederland. Een literatuuronderzoek. Nijlande 1998.
- J.A. Mol, Friesische Freiheit in Kirchspiel und Kloster. In: Die Friesische Freiheit des Mittelalters. Leben und Legende (Aurich 2002) 194-245.
- Piet van der Schoof, Hermann Josef, een heilige in Friesland. In: Bisdomblad 36 nr. 4 (mei 2003) 18-19.
- Hans Mol, Barrahus en it Burgumer kleaster. In: Fryslân 9, no. 3 (okt. 2003) 6-12.
- Jochum DIJKSTRA en Kees WOLTERS, Uit de geschiedenis van Smalle Ee, De Wilgen en Buitenstvallaat. 1^e dr. 2002. 2e dr. 2003.
- K.I. RUIGE, Geloof in glas, Over de oudste middeleeuwse fragmenten vensterglas van Nederland in Hoorn op Terschelling. Leeuwarden 2003.
- P.H.A.M. ABELS, Ovittius' metamorfozen. De onnavolgbare gedaanteverwisselingen van een (zielen)dokter in de Reformatietijd. Delft 2003.
- J.W. van der HEIDE, Gellius Faber. Pastoor in Friesland, predikant in Oost-Friesland. Amersfoort 2002.

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

- Harm Oldenhof, Katholieke schuilkerkjes in Fryslân. In: Keppelstok, publ. nr. 67 (dec. 2003) 6-15.
- Wiebe Sinnema, Kunstschatten in de R.K. kerk. In: Ien & oar út 'e skiednis fan Wergea (Warga 1985) 40-42.
- Wim Schrijver, Friezen onder de kromstaf. 'Het getal der Friesche Katholieken is gering, hun gehalte is voortreffelijk'. In: Leeuwarder courant 7-6-2003.

- L. van Ulden, Honderdvijftig jaar kromstaf en Fryslân, 1853-2003. In: Keppelstok. publ, nr. 67 (dec. 2003) 4-5.
- Gré Yedema, Calvariebergen in Fryslân. In: Keppelstok, publ. nr. 67 (dec. 2003) 16-35.
- J.P. DYKSTRA Hzn., J. LAGENDIJK en I. HYLKEMA. Werenfridus in het zicht. 125 jaar St. Werenfriduskerk en Werenfridusparochie. Workum 2003.
- H. NOTA, H. Nicolaaskerk te Sint Nicolaasga. Geschiedenis van een monument. St. Nicolaasga 2003.
- Babs ELIASAR, samenst., Uw zorg... onze zorg. 100 jaar Antonius-ziekenhuis in beeld, 1903-2003. Sneek 2003.
- Constant DÖLLE, Encountering God in the abyss. Titus Brandsma's spiritual journey. Leuven 2002.
- Math. GEURTS, Deze man is gevaarlijk. Titus Brandsma. Dordrecht 1998.
- H. NOTA, Titus Brandsma onder ons. Bolsward 2003.
- Jaap van der Boon, Overzicht van het rijke leven van pater Titus. Pastoor Henk Nota uit Sint Nicolaasga schreef fraaie biografie. In: Friesch dagblad 18-9-2003.
- Hester DIJKSTRA, Een reis in geestelijke waar. Meer dan vijftig jaar Sint Martinusparochie Burgum en omstreken. Burgum 2003.
- Lodewijk Born, Saamhorigheid in het 'Friese Rome'. Heilige Franciscusparochie in Bolsward. In: Friesch dagblad 9-8-2003.

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- Kees Kuiken, Harlinger en Bildtse doopsgezinden. Kettingmigratie en elitevorming in Friesland omstreeks 1600. In: De vrije Fries 83 (2003) 9-46.
- W.J. op 't Hof, Adamus Westerman als piëtist. Zijn boekenbezit en invloed. In: Documentatieblad Nadere Reformatie 24 (2000) 99-108.
- Almar van KEULEN, Balthasar Bekker. Leeuwarden 1987. (Scriptie). Bevat ook: Bauke van Keulen. Onder het klimop van Jelsum. Bekkermemories.
- M.J. van LIEBURG, Nieuw licht op Hendrik van Deventer (1651-1724). Rotterdam 2002.
- Niels BREUKERS, Dit gebiede ik u, op dat gij malkanderen lief hebt. Geloof, haat en liefde in een achttiende-eeuwse tolerantiekwestie rond een verlichte preek van de Friese dominee G.Th. de Cock (1733-1808). Amsterdam 2003.
- Rinse Visser, Johannes Henricus Nieuwold. In: Ien & oar út 'e skiednis fan Wergea, 4 (Wergea 2002) 17-22.
- Annelies E. Verbeek, Smalle weg: het doopsgezind eigene in de negentiende eeuw. Joost Hiddes Halbertsma (1789-1869) en zijn *De doopsgezinden en hunne herkomst*. In: Balanceren op de smalle weg (Zoetermeer 2002) 196-215.
- K. de JONG Ozn., Zij zullen het niet hebben. De geschiedenis van het Friesch Dagblad. Deel 1: 1903-1935. Kampen 2003.
- Derk Jansen, 'Een persoonlijk voortbestaan...'. Ds. Albertinus van der Heide en de parapsychologie. In: De vrije Fries 83 (2003) 179-200.
- J.D.Th. Wassenaar, Dr. O. Noordmans en de Nadere Reformatie. In: Documentatieblad Nadere Reformatie 27 (2003) 145-147.
- Leen VERMIJ, Rienk Hendrik Kuipers, 1905-1945. Dominee in Friesland. Buren 2002.
- Bernhard van Haersma Buma, 75 jaar Afdeling Friesland van de Vereniging van Kerkvoogdijen. In: Fryslân 9, no. 3 (okt. 2003) 13-17.
- Jan ROEST, red., Olterterper Kring. 40 jaar Fries Leerhuis, 31 oktober, 1963-2003. Meppel 2003.

- Wim Schrijver, Kansil laatste Friese hervormde 'bisschop'. In: Leeuwarder courant 27-1-2003.
- Lodewijk Born, Afscheid van de 'Friese Buskes'. Ds. Doede Wiersma van Dokkum: 'Noch sa folle oars te dwaan'. In: Friesch dagblad 18-4-2002.

b. Plaatselijk

- Aldeboarn Cor WARINGA, Kerke-boeck van Aldeboarn. Doelhoftsjerke 250 jaar. Een kroniek. Aldeboarn 2003.
- Appelscha Rienk Klooster, De toren van Oold-Appelsche. In: De ovend 31 no. 1 (febr. 2003) 3-7.
- Berlikum Nieuws van Oudheidkamer en Documentatiecentrum De Grusert. (Betreffende ds. Steenhuis). In: De Bildtse post 19-3-2003.
- Blije Derk Jansen. Om het ware woord. Dr. Nicolaas Westendorp Boerma (6 april 1872 - 28 november 1951). In: Documentatieblad voor de Nederlandse kerkgeschiedenis na 1800, 26 nr. 58 (juli 2003) 1-22.
- Boksum Wija Friso, De Sinte Margriet gedocumenteerd: verslag van een onderzoek naar de kerk van Boksum. In: Keppelstok. publ. nr. 66 (juni 2003) 22-39.
- Bolsward Sara Tilstra, Hinz-orgel Martinikerk bijna weer klaar voor gebruik. In: Bolswards nieuwsblad 2-4-2003.
- Brantgum J. Sytsma, Iets over de geschiedenis van de kerktoren en de klokken te Brantgum In: De sneuper 16 (2002) 18-23.
- Britsum Tsjerke iepen. Romaans-gotische kerk met rijke historie. De hervormde kerk van Britsum. In: Friesch dagblad 6-8-2003.
- Lodewijk Born, Tsjerke iepen. 'Dit is een juweeltje van een kerkgebouw' Geert Prosé over kerk Britsum. In: Friesch dagblad 8-8-2003.
- Dearsum Een kerk met een sobere uitstraling, In: De Mid-Frieslander 22-7-2003.
- Drachten Tsjerke iepen. Mennistekerk 'verstopt' in winkelstraat. Doopsgezinde kerk Drachten. In: Friesch dagblad 20-8-2003.
- Duurswoude Zie: Wijnjewoude.
- Easterlittens De KERK van Oosterlittens. Oosterlittens, Baard, Winsum 1987.
- Elahuizen 'Waterstaatskerk' Elahuizen kent neoclassicistische elementen. In: Balkster courant 27-3-2003.
- Frieschepalen J.T. BRON-BOOTSMA e.a., 75 Jaar Gereformeerde Kerk Frieschepalen-Siegerswoude, 1928-2003. Frieschepalen 2003.
- Jaap van der Boon, Nog dezelfde gemeenschapszin. Gereformeerd Frieschepalen/Siegerswoude viert 75-jarig bestaan. In: Friesch dagblad 4-8-2003.
- Gorredijk J. VERLOOP-OVERWIJK, red., Honderd jaar christelijk onderwijs in Gorredijk, 1895-1995. Gorredijk 1995.
- Hallum Lodewijk Born, Van Gruisen-orgel van hervormd Hallum klaar. Eerste deel omvangrijke restauratie afgerond. In: Friesch dagblad 5-6-2003.
- Haulerwijk L. de NES-MAKKINGA, samenst., Nederlandse hervormde Kerk Haulerwijk-Waskemeer 150 jaar, 1853-2003. Haulerwijk 2003.
- Hollum A.J.A.C. HAKMAN, De gebrandschilderde ramen van de hervormde kerk te Hollum op Ameland. Hollum 1995.
- Holwerd Imposante 'winkelhaakkerk' van de Dongeradelen. Hervormde Sint Willibrorduskerk van Holwerd. In: Friesch dagblad 14-8-2002.

Leons	CATHARINAKERK Lions. Lions 1987. Ook onder de titel: Nederlandse hervormde kerk Lions.
Lioessens	Douwe Kooistra. Twa doarpen en har tsjerke yn 'e njoggentjinde ieu. Hoe 't de Ofskieding yn Ljussens oanhing krige en yn Moarre net. In: De vrije Fries 83 (2003) 131-178.
Makkum	Lodewijk Born, 'De kerk telt mee in het dorp'. 125 jaar Gereformeerde Kerk Makkum c.a. In: Friesch dagblad 9-5-2003.
Mantgum	R.J.H. BRINK e.a., De kerk te Mantgum in historisch perspectief. Mantgum ca. 1992.
Midsland	Douwe de JONG, Lijst van ouderlingen en diakenen, ontleend aan het archief van de Nederlands Hervormde Kerk te Midsland. Midsland 1997. Zie: Lioessens.
Morra	
Munnikezijl	M. RISPENS, Met het 'oegh' (oog) op de toekomst. 100 jaar christelijk onderwijs Munnikezijl. Munnikezijl 2003.
Nij Altoenae	Aldert CUPERUS, Fan skoal na dorp. Nij Altoenae 2003. Uitgegeven t.g.v. 100 jaar christelijk onderwijs aan de Oude- en Nieuwebildtdijk.
Oldeberkoop	Tsjerke iepen. Een rijk bouwwerk in Zuidoost-Fryslân. De hervormde kerk van Oldeberkoop. In: Friesch dagblad 13-8-2003.
Rottevalle	Majella H. Voorhans, Uit een domineesleven: dr. Else Atie Franken-Duparc. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 205-220 (aug. 2003).
Schraard	A. VISSER, De predikanten van Schraard, 1597-1958. Ferwert 2003.
Sexbierum	125 JAAR christelijk onderwijs in Sexbierum, 1863-1988. Sexbierum 1988.
Siegerswoude	Zie: Frieschepalen.
Stavoren	Menisten al eeuwen in Stavoren. In: Balkster courant 23-1-2003.
-----	Orgel prijkt boven de galerij. In: Balkster courant 20-2-2003.
Surhuisterveen	Doopsgezinde kerk Surhuisterveen geheel gerestaureerd. Gemeente houdt komende zaterdag open huis. In: De Feanster 21-1-2003.
-----	Eeuw christelijk onderwijs in Surhuisterveen vol veranderingen. Meester Mook hoopt op reünie alle âlde dogeaten terug te zien. In: De Feanster 8-4-2003.
Tjerkgaast	Theewis de JONG. Kerken rondom de toren. Jonkerslân 2003.
-----	Durk Visser, Achter de gevel. Grootse viering driehonderd jaar kerk. In: Jouster courant 15-1-2003.
-----	Lodewijk Born, 'In Tjerkgaast was je maar kort dominee'. Theewis de Jong schrijft boekje over kerken Tjerkgaast c.a. In: Friesch dagblad 12-4-2003.
-----	Durk Visser, Achter de gevel. Kerken rondom de toren. In Jouster Courant 30-4-2003.
Tjerkwerd	Willem Altena, Zorg over behoud adellijk grafmonument Tjerkwerd. In: Leeuwarder courant 24-12-2002.
Veenwouden	Koen Zondag, Singelier yn alles, in ferhaal oer Pieter de Clercq (1849-1934). In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 221-237 (aug. 2003).
Waskemeer	Zie: Haulerwijk.
Wergea	Sjoerd L. Spykstra, De oude dorpskerk en zijn grafstenen. In: Ien & oar út 'e skiednis fan Wergea, 4 (Wergea 2002) 39-65.
Wetsens	Tsjerke iepen. De toren viel toen de dominee over Simson preekte. De hervormde kerk van Wetsens. In: Friesch dagblad 21-8-2003.

- Wirdum   Minne HOEKSTRA, Ben NAUTA en Klaas REITSMA, red.,
Gereformeerde kerk Wirdum. Het kerkgebouw. Wirdum 2003. Ook
onder de titel: Gereformeerde kerk Wirdum. 1925-2003.
- Ine de VRIES-van der WERFF. Bauke de JONG en Arie DOL, 125 jier
kristlike skoalle Wirdum, 1869-1994. Wirdum 1994.
- Plechtig afscheid van de Unitaskerk. Laatste dienst in de gereformeerde
kerk van Wirdum. In: Friesch dagblad 8-9-2003.
- Wolvega   Vlagsma schrijft boek over Friese orgels. 'Wolvega mag blij zijn met het
bijzondere orgel in de N.H. kerk'. In: Stellingwerf 17-3-2003.
- Wijnjewoude   HERVORMDE kerken van Wijnjewoude in restauratie. Wijnjewoude ca.
1985.
- Jan Jongepier, Het orgel in de hervormde kerk te Duurswoude. In: Het
orgel 98 (2002) nr. 5, 12-16.

III. Andere genootschappen

- Derk Jansen,   Twee werelden. Vitus Bruinsma beproeft het spiritisme. In: Fryslân 9 no.
1 (mrt. 2003) 13-16.
- GEGEVENS over joodse inwoners in de provincie Friesland. Baarn 1996.
- BEVOLKINGSOVERZICHT Joden in Friesland, midden 19e eeuw. Baarn 1998. Herziene
uitgave 1999.
- Bauke Boersma   De firma I.B. de Vries. Een joodse antiekhandel in Leeuwarden van 1877
tot 1941. Leeuwarden 2003.
- Bauke Boersma   De begraafplaats. Wachten op het einde der dagen. Joodse begraafplaats
bij Tacoziyl. In: Friesch dagblad 4-7-2003.

Augustus 2004

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 2004

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- D.J.M. Zeinstra,   Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 2003. In: Publikaties van de Friese
Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 277-282
(aug. 2004).
- Jan JONGEPIER   Vijf eeuwen Friese orgelbouw. Een schoone voorraad waarlyk.
Leeuwarden/Ljouwert 2004.
- Derk JANSEN,   Waar blijft de tijd. 500 jaar Liwwadden. Deel 10: Gelovigen.
Zwolle 2004.
- W. Dolk,   1943: klokkenvordering. In: Fryslân 10, no. 3 (okt. 2004) 15-18.
- Lammert G. Jansma, 'Give me that old time religion'. Feroarings yn it tsjerkelidmaatskip fan
Friezen om utens. In: It beaken 66 (2004) 81-96.

Henk van der Veer, Het Jabikspaad: in de voetsporen van pelgrims. In: Sneeker nieuwsblad 13-10-2003.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- Egge Knol, De kerstening van de Friese landen, gezien vanuit het graf. In: Keppelstok, publ. nr. 69 (dec. 2004) 4-17.
- E.H. (Guus) Bary, Bonifatius in 2004. Kanttekeningen bij de herdenkingen van de moord op een christelijke allochtoon (Dokkum 754). In: Tijdschrift voor Nederlandse kerkgeschiedenis 7 (2004) 67-76.
- Hein Blommestijn, Leven vanuit de overgave aan Bonifatius. In: Friesch dagblad 25-9-2004.
- Evert KRAMER e.a., Bonifatius. Leeuwarden 2004. Bijlage Friesch dagblad 11-6-2004.
- Gregor K. STASCH (hrsg.), Bonifatius, vom angelsächsischen Missionar zum Apostel der Deutschen. Petersberg 2004. Tentoonstellingscatalogus.
- Marlies Bosch, Daniela Müller: 'Bonifatius is een man tussen tijden en culturen'. In: Bisdomblad 37, nr. 3 (apr. 2004) 18-19.
- Ton Crijnen, Bonifatius begon aan de top. In: Trouw 11-3-2004.
- Ton Crijnen, Met de Friezen had hij weinig. In: Trouw 11-3-2004.
- Ton Crijnen, En toen ... werd Bonifatius bij Dokkum vermoord. In: Trouw 24-5-2004.
- Ton Crijnen, 'Bonifatius is voor ons protestanten te rooms'. In: Trouw 8-6-2004.
- Franz J. FELTEN, Bonifatius Apostel der Deutschen. Mission und Christianisierung vom 8. bis ins 20. Jahrhundert Stuttgart 2004.
- Marcel Hulspas, Het klooster van Bonifatius. In: Leeuwarder courant 31-1-2004.
- Hubertus LUTTERBACH, Bonifatius mit Axt und Evangelium. Eine Biographie in Briefen. Freiburg im Breisgau 2004.
- Hans Mol, De dood van Bonifatius: gevolg van een verkeerde kersteningsstrategie? In: Fryslân 10 no. 4 (dec. 2004) 16-20.
- Marco Mostert, Bonifatius komt naar u toe. In: Historisch nieuwsblad. mei 2004, 38-39.
- Marco Mostert, Bonifatius. Vermoord in 754. herdacht in 2004. Feiten en beelden. In: Groniek 37 (2004) nr. 164, 437-446.
- Anneke Mulder-Bakker, 1250 jaar geleden ... Bonifatius, de eerste Europeaan, bij Dokkum vermoord. In: Spiegel historiael, okt. 2004, 424-425.
- Jan POST, Bonifatius' leven. Wat Willibald wel en niet wist. Zijn bronnen, zijn onderzoek en de rol van zijn opdrachgever, Leeuwarden 2004.
- Janneke Schuurman, In de voetsporen van Bonifatius: Dokkum - Mainz — Fulda in de zomer van 2004. In: Madoc 18 nr. 4 (winter 2004) 242-248.
- Saskia Rolsma en Wolfert van Egmond, Een overladen Bonifatius. In: Madoc 18 nr. 4 (winter 2004) 278-280.
- Janneke Schuurman, 754: Bonifatius bij Dokkum vermoord. In: VolZin, 4-6-2004.
- Akky van der VEER, Bonifatius en syn tijd. Leeuwarden 2004.
- Hinne Wagenaar, De heilige met het zwaard. (Betr. Bonifatius). In: Leeuwarder courant 6-3-2004.
- WILLIBALD, It libben fan Bonifatius. Ut it Latyn oerset troch Klaas Bruinsma. Ljouwert 2004.
- Gerrit HEKSTRA e.a., Willibrord en Bonifatius, Waren ze ooit in Nederland? Breda, Gent 2004.
- Arend Jan Wijnsma, Bonifatius. In: Geandewei 28-5-2004.
- J.A. Mol, Kerstening en kerkstichting in Frisia sinds Bonifatius tot circa 1200. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 2-5-2003.
- ICH verkünde euch Christus. St. Liudger; Zeuge des Glaubens. Essen 1993-....(Jaarlijkse

- aanvulling op het boek *St. Liudger. Zeuge des Glaubens*).
- Klaes Sierksma, Bibliographie (1509-2002) Liudger de Voltooier, der Vollender. In: Ich verkünde euch Christus 2002. 126-181.
- Klaes Sierksma, Gerard Paris (1834-1892). Eerste beschrijver van Liudger's bekeringswerk. In: Fryslân 10, no. 3 (okt. 2004) 19-23.
- Gossen Bakker, Dodo van Haske, een Friese heilige. In: Geandewei 13-8-2003.
- J.A. Mol, De kerk: het theater waar de leider zijn rol speelt. De Friese landen in de Middeleeuwen waren bepaald geen boerenrepubliekjes. In: Friesch dagblad 2-5-2003.
- J.A. MOL, Friezen en de zeggenschap over hun kerken in de Middeleeuwen. Leiden 2004. Inaugurale rede Leiden.
- Piet van der Schoof, Mariëngaarde: 'Wees gegroet, parel der hemellichten'. In: Bisdomblad 37 nr. 8 (okt. 2004) 16-17.
- Leender PLAISIER, Van minderbroedersklooster tot Post-Plaza, 1904-2004. Leeuwarden 2004.
- Dolf van Weezel Errens, Dorpse parochie- en stadse kloosterkerken. In: Monumenten 25 nr. 4 (apr. 2004) 19-21.
- H. O(Idenhof) Hoeders van kerken en mensen: patroonheiligen. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 259-276 (aug. 2004).
- Regnerus Steensma, Het geheim van de lege nis: sporen van de katholieke eredienst in Friese kerken. In: Keppelstok, publ. nr. 68 (juni 2004) 4-45.
- Regnerus Steensma, Nissen in Friese kerken: reacties en aanvullingen. In: Keppelstok, publ. nr. 69 (dec. 2004) 18-21.
- Oebele Vries, Rekonstruksje fan in bloedfete mei it Gerkeskleaster as partij. In: It beaken 66 (2004) 183-200.
- Gerhard Bakker, De martelaren van Bloemkamp. In: Friesch dagblad 19-8-2004.
- Piet Visser, 'Ick vreesse uwer sielen seer'. Johannes a Lasco kruist in 1544 vreedzaam de degens met Menno Simons en een vertegenwoordiger van David Joris. In: Doopsgezinde bijdragen, nieuwe reeks 29 (2003) 43-64.
- Douwe Kooistra, Het roerige leven van Pibe Abbema. Historische studie over Fries, die van 'religieuze kleur verschoot'. In: Friesch dagblad 7-4-2004.
- Fedde Dijkstra, Ovittius, een Friese meester in de gedaanteverwisseling. 'Dominee, pastoor, kwakzalver en weerwolf'. In: Leeuwarder courant 21-11-2003.

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

- E.H. (Guus) Bary, Katholiek Dokkum vanaf de Reformatie. In en om de statie en parochie van de heilige Martinus, de heilige Bonifatius en Gezellen te Dokkum. In: Geschiedenis van Dokkum, hart van noordelijk Oostergo (Dokkum, Leeuwarden 2004) 168-171, 228-233, 291-293, 332-335. 368-373, 426-409, 426 en 428.
- Kort verhaal van 't geene in de Roomse kerk op 't eiland Ameland is voorgevallen. In: Pöllepraat nr. 43 (nov. 2004) 32-34.
- Auke Hendrik Vlagsma, Een verleden ontraadseld. Over de herkomst en samenstelling van een voormalig Fries schuilkerkorgel. In: Het orgel 100, nr. 5 (sept./okt. 2004) 32-41.

- Peter Westenbrink, Een kerkvoogd en een koekverkoopster. (Betr. Johannes Jansen, grootvader van mgr. J.G.H. Jansen). In: Leoardia nr. 14 (juni 2004) 5-6.
- H.O. VELDMAN, Sint Antonius in Franeker, een katholieke holding. Geschiedenis van het R.C. Vereenigingsgebouw en de Antoniusvereniging. Franeker 2004.
- Rynk Bosma, Honderd jaar Sint Antonius Ziekenhuis. In: Wijd & zijd 17-9-2003.
- Wendy Noordzij, 'Antonius meer algemeen dan katholiek'. Antonius ziekenhuis 100 jaar, 23 september 1903 - 23 september 2003. In: Sneeker nieuwsblad 25-9-2003.
- Jan Romkes van der Wal, Friezen verkondigden tot in de uithoeken der aarde. De nieuwe tijd voor de Rooms-Katholieke kerk. In: Friesch dagblad 22-2-2003.
- Tjebbe de JONG e.a., Ite missa est. 70 jaar St. Jan de Doper, 1934-2004. Geschiedenis van een parochie. Leeuwarden 2004.
- H.J. OLDENHOF, Karmel Drachten, 1935-1985. 2^e ongewijzigde druk. Drachten 2001.
- Jelma Knol, Mariëngaarde, een katholiek eilandje in Huizum. In: Leoardia nr. 15 (nov. 2004) 1-3.
- Wilco GIELING, Zusters op Schiermonnikoog. Een geschiedenis van het kinderkoloniehuis Sint Egbert. Dokkum 2004.
- Wim Schrijver, Meelezen in de brieven van pater Titus. In: Leeuwarder courant 19-9-2003.
- Willem Bosma, Pastoor Nota presenteert nieuw boek over leven pater Titus Brandsma. In: Jouster courant 24-9-2003.
- Auke Steensma, Pater Titus Brandsma een spirituele gids. Bezinningsreis van karmelieten naar vroegere concentratiekamp Dachau. In: Friesch dagblad 4-8-2003.
- Pater Doesburg: roomse smeerolie in Bergumer gemeenschap. Hester Dijkstra schrijft boek over R.K. parochie Burgum. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 12-11-2003.
- Jitske Veenstra, Philips nam katholieken mee. Parochie De Goddelijke Verlosser in Drachten viert jubileum kerkgebouw. In: Friesch dagblad 17-6-2003.
- Durk Visser, Achter de gevel. St. Mattheuskerk viert 50-jarig bestaan. In: Jouster courant 17-9-2003.
- Karin Sitalsing, Katholiek Workum komt thuis. Restauratie van Sint Werenfriduskerk en Adema-orgel afgerond. In: Friesch dagblad 20-11-2003.
- Th. BROUWER en W.A. VISSER, Inventaris van de archieven van de parochie van de H. Martinus te Sneek. Deel II: 1993 t/m 2000. Sneek 2003.
- Rynk Bosma, Devote rondgang door Nicolaaskerk. In feite viert de parochie dit jaar zijn 150-jarig bestaan. (Betr. St. Nicolaasga). In: Wijd & zijd 16-4-2003.
- Jaap van der Boon, Titus zou het te veel eer vinden. Museum over veelzijdige katholieke verzetsheld opent deuren in Bolsward. In: Friesch dagblad 28-5-2003.
- Tsjerke iepen. Rooms-katholieke Sint-Martinusjerke van Reahûs. In: Friesch dagblad 14-7-2004.
- Wendy Noordzij, Jubilerend Radboud houdt katholiek karakter in ere. (Betr. Sint Radboudschool in Jirnsum). In: Sneeker nieuwsblad 20-9-2004.
- Jaap van der Boon, Afscheid van een knusse katholieke kerk. Laatste dienst in Sint Johannes de Doperkerk in Leeuwarden. In: Friesch dagblad 11-6-2004.
- Lodewijk Born, Afscheid van de Franciscuskerk. Morgen laatste dienst in Leeuwarder katholieke kerk. In: Friesch dagblad 8-5-2004.

II. De Kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- W. Bergsma, Een geleerde en zijn tuin. Over de vriendschap tussen Lubbertus en Vulcanius. In: De zeventiende eeuw 20 (2004) 96-121
- Wiebe Bergsma, Bogermans voorbeeld? De bekeerde sociniaan Jacobus Lautenbach. In: Doopsgezinde bijdragen, nieuwe reeks 30 (2004) 72-102.
- W.J. op 't Hof, Nadere Reformatie in Friesland? In: De zeventiende eeuw 20 (2004) 53-65.
- Joke Spaans, De lutherse lobby voor vrijheid van godsdienstoefening in Friesland. In: De zeventiende eeuw 20 (2004) 38-52.
- Mirjam de BAAR, 'Ik moet spreken'. Het spiritueel leiderschap van Antoinette Bourignon (1616-1680). Zutphen 2004. Proefschrift Groningen.
- R.A. Faber, De Wesseli: in Fryske dominysfamylje yn 'e Republyk. In: It beaken 66 (2004) 200-239.
- Bart CUPERUS, De doopsgezinde familie Cuperus in Friesland, Holland en België, 1644-2004. Amsterdam 2004.
- S. de Haan, Inventaris van de archieven van de Friese Doopsgezinde Sociëteit. 2^e druk, herzien door J. Roosma, J.K. Roeper en S. Koorn. Leeuwarden 2001.
- Annelies Verbeek, De 'theologie' van Joost Hiddes Halbertsma (1789-1869). In: Doopsgezinde bijdragen, nieuwe reeks 29 (2003) 125-150.
- Gerard de Jong, 'De Bildtse doopsgezinden waren vrijzinnig en liberaal'. In: De Bildtse post 10-3-2004.
- Jan Dirk Wassenaar, Strijdbaar voor de 'Zaak des Heren'. Vrienden der Waarheid na 150 jaar opgeheven. In: Friesch dagblad 9-10-2004.
- Janet Sjaarda Sheeres, The first Mormon missionary to Friesland: Anne Wiegers van der Woude. In: Fryslân 10 no. 2 (juni 2004) 9-12.
- Goffe JENSMA, De gemaskerde God. François HaverSchmidt en het Oera Lindaboek. Zutphen 2004. Proefschrift Groningen.
- Jaap Hellinga, Dossier Leeuwarden. Zendeling. drenkeling en eigenzinnig weldoener. (Betr. Matheus Teffer). In: Leeuwarder courant 1-2-2003.
- Gerben Eeltje de VRIES, De opleiding van de christelijke onderwijzer. Het karakter van de protestants-christelijke onderwijzersopleidingen, in het bijzonder in Friesland, 1880-1980. Ljouwert/Leeuwarden 2004. Proefschrift Utrecht.
- Arie Pieter van NIENES, Terug in de tijd. Grepen uit de geschiedenis van de Verenigingen van Vrijzinnig Hervormden uit Friesland en in Leeuwarden, 1904-2004. Leeuwarden 2004.
- Derk Jansen, Zowel pelgrim als harpenaar. Uit het leven van Hilbrandt Boschma, de evangelist van Ruurlo. In: Bijdragen en mededelingen Vereniging Gelre 95 (2004) 227-252.
- Jan Dirk Wassenaar, Noordmans: Predikant moet schroom houden. In: Friesch dagblad 16-5-2003.
- G. Fafié en Th.A. Fafié, P. Stegenga Azn. (1882-1953). Zijn levensloop en arbeid. In: Documentatieblad Lutherse kerkgeschiedenis, no. 32 (2004) 42-52.
- K. de Jong Ozn., Het Friesch dagblad-jubileum van 1928. Toogdag: twee kerken gevuld met 1700 gasten en Colijn als hoofdspreker: Leren en leven. In: Friesch dagblad 1-9-2003.
- Karin de Mik, Friesch dagblad 100 jaar. Een anachronisme met een eigen geluid. In: De moanne 2 nr. 7 (sept. 2003) 10-14.
- Pier Bergsma, Hendrik Algra en de christelijke school. In: Friesch dagblad 3-7-2003.
- Lútsen KOOISTRA e.a., "En dan zullen we zien...". Ter gedachtenis aan Ype Schaaf

- (1930-2003). Leeuwarden 2004.
- Lútsen Kooistra, Non-conformist, 'recht voor de raap' en bewogen met mensen en met Afrika. In memoriam.(Betr. Ype Schaaf). In: Friesch dagblad 8-8-2003.
- Een man voor de bijbel, voor Friesland en voor Afrika. In memoriam ds. Ype Schaaf, 1930-2003. In: Friesch dagblad 18-8-2003.
- K. de Jong Ozn., De eigen weg van Ype Schaaf. Persoonlijke herinneringen. In: Friesch dagblad 18-8-2003.
- Tine Oosterbaan Kwetsbaar cultuurgoed: een zoektocht. Inventarisatieonderzoek naar Avondmaallinnen in Friese Protestantse kerken. In: Keppelstok, publ. nr. 68 (juni 2004) 46-54.
- Anne HACQUEBORD, Visitatie kerkvoogdijen Friesland, 1984-2003. Dokkum 2004.

b. Plaatselijk

- Aldeboarn Hans Willems, Een vloek knalde door consistorie Aldeboarn. In: Leeuwarder courant 14-11-2003.
- Beetsterzwaag Marie-Anne de HARDER, 'Kerk in het veen'. Dorpskerk, adelskerk en arbeiderskerk als symbolen van theologische en sociaaleconomische tegenstellingen in Beetsterzwaag en Nij Beets, 1863-1898. Akkrum 2004.
- Ieke de Vries. Tweehonderd jaar dorpskerk Beetsterzwaag. In: De Woudklank 18-3-2004
- Blije Lodewijk Born, Heilige Nicolaas terug in kerk van Blije. Feestelijke ingebruikname. In: Friesch dagblad 24-4-2004.
- Zie ook: Holwerd.
- Boer De kerk van Boer een 'vergeten' rijksmonument. Plaatselijke commissie heeft intentie godshuis te verheffen tot cultureel centrum. In: Franeker courant 30-6-2004.
- Boksum Hinne Bokma. Boksum viert afronding restauratie. Burgemeester onthult in kerk beeldje van heilige Sint Margareta. In: Friesch dagblad 24-10-2003.
- Lodewijk Born, Laatste keer naar gereformeerde kerk. Kerk van Boksum gaat na dit weekeinde dicht. In: Friesch dagblad 17-4-2004.
- Bolsward Arie Pieter van Nienes, Bolswarder dominee J.C. Niemeyer stond aan de wieg van Vereniging van Vrijzinnig Hervormden. Honderdjarige vereniging heeft haar wortels in de Hanzestad. In: Bolswards nieuwsblad 14-4-2004.
- Buitenpost J. ROOSMA, E. BIERMA-KNOL en J. BOERSMA-KOOIMA, Inventaris van het archief van de Doopsgezinde Gemeente Buitenpost, 1957-2000. Buitenpost 2002.
- Age WYNALDA, Davids liefde tot Gods Huis. overwogen en getoond in eene leerreden over psalm XXVI: 8, gedaan ter inwydinge van de nieuw gebouwde vergaderplaats der Doopsgezinden te Buitenpost in Vriesland. Buitenpost 2000. Herdruk van de uitgave Amsterdam 1743.
- Burgum Dick van der BURGH en Teije OSINGA, Vereniging voor Evangelisatie "Uw Koninkrijk kome" te Burgum. Drachten, Oudemirdum 2004.
- Pleats fan tsjerklike strideraasje. De Burgumer Noardersingel yn de fjirtiger jierren. In: Actief 17-1-2003.
- Cornwerd Zie: Makkum

- Dokkum Gossen C. BAKKER, Dokkum. Die Große St. Martinuskirche. Deutsche Übersetzung: Hans-Günter Schneider. Regensburg 2001. Titel op omslag: De Grote of St. Martinuskerk te Dokkum.
- H. Zijlstra, Smeekschrift Dokkumer doopsgezinden aan Amsterdamse broeders. anno 1787. In: De sneuper 17 (2003) 196-197.
- Derk Jansen, Dokkum, een gereformeerd bolwerk? In: Geschiedenis van Dokkum. hart van noordelijk Oostergo (Dokkum, Leeuwarden 2004) 178-180, 186-188, 225-227, 312-319, 359-365 en 427
- J.A. Paasman, Feike van der Ploeg, doopsgezind predikant, literator en boekhandelaar te Dokkum. In: De sneuper 18 (2004) 166-169.
- D.A. Zwart. De oude chr. kweekschool aan de Hantumerweg. In: De sneuper 18 (2004) 37-41.
- Drachten Tsjerke iepen. Oud-predikant Keuning (Drachten): 'Doopsgezind zijn biedt veel ruimte'. In: Frieseh dagblad 22-8-2003.
- Geeuwke van der Heide, Pastorieën bij de Noorderkerk. In: Smelnes erfskip nr. 5 (dec. 2004) 18.
- Dronryp Tsjerke iepen. D'Alde Wite van Dronrijp kerk met rijke historie. In: Friesch dagblad 7-7-2004.
- Elahuizen Kerkelijk leven Elahuizen gaat eeuwen terug in tijd. In: Balkster courant 20-3-2003.
- Ginum Tsjerke iepen. Hegebeintum en Ginnum. kerken met rijke geschiedenis. Kerken en bezoekerscentrum. In: Friesch dagblad 11-8-2004.
- Harlingen Johan van der Wal, Sloop Doopsgezinde kerk zette Harlingen op z'n kop In: Harlinger courant 31-10-2004.
- Haskerdijken Zie: Heerenveen
- Heerenveen Piet Hein OOSTERHAGEN, Reünieboek C.V.O.-school, C.B.S. "De Hoeksteen", 26 juni 2004. Heerenveen 2004.
- Wibbo WESTERDIJK, Inventaris van de archieven van de hervormde gemeenten Heerenveen c.a. en Tjalleberd-De Knipe (1594-1971). Heerenveen 1996. Met: Supplement Nijhaske-Haskerdijken (1686-1995). Heerenveen 1999.
- Harry de Jong, Memoires van Heerenveense oud-predikant. Lambertus Huisman schrijft autobiografie. In: Heerenveense courant 5-3-2003.
- Ph. Yntema. Doopsgezinde vermaning Heerenveen. In: De veenbrief 18 nr. 1 (jan. 2004) 6-7.
- Hegebeintum Lodewijk Born, Een kroon op het werk. Officiële ingebruikname Van Dam-orgel van Hegebeintum. In: Fries dagblad 27-11-2003.
- Zie ook: Ginnum
- Hindeloopen Jaap van der Boon, Dubbel afscheid in kerk. Doopsgezinde vermaning Hindeloopen sluit deuren na 350 jaar. In: Friesch dagblad 30-12-2003.
- Holwerd J. ROOSMA en F.J. IDSARDI, Inventaris van het archief van de Doopsgezinde Gemeente Holwerd-Blija, 1711-1995. Holwerd 2002. Idem. 2^e druk. Holwerd 2002. Met: Nadere toegang. Holwerd 2004.
- J. Roosma, Doopsgezinde gemeente Holwerd. In: De sneuper 18 (2004) 94-97.
- Hoorn Teunis Schol. Een eeuw kerkgemeenschap in Hoorn. In: Schylge myn lântse, nieuwe reeks 24 (2003) 214-217.
- De Knipe Zie: Heerenveen.
- Leeuwarden Ad Fahner en Jes Wassenaar. Restauratie Grote Kerk, 2001-2002. In:

- Huis aan huis 18-7, 22-8, 19-9, 17-10, 28-11 en 12-12-2001 en 16-1, 13-2, 20-3, 17-4, 15-5 en 19-6-2002.
- Ad FAHNER en Jes WASSENAAR, De Jacobijner, hart van Leeuwarden. Kleine geschiedenis van de Grote Kerk. Leeuwarden 2003.
- Hendrik ten Hoeve. De stadhoudelijke grafruimte in de Grote Kerk. In: Leovardia nr. 10 (mrt. 2003) 20-22.
- Henk HIDDINK, A en B tot één. De vereniging van de Christelijke Gereformeerde Gemeente en de Nederduitsche Gereformeerde Kerk te Leeuwarden, 1899, en de voorgeschiedenis ervan, 1887-1899. Voorlopig verslag van een studieverlof. Leeuwarden 2004.
- Makkum
A.M. DOUMA, Kerkgeschiedenis in Friesland van 1840-1927; Makkum/Cornwerd, Nederlandsch Hervormde Kerk, 1840-1887; Gemeente van Gedoopte Christenen. 1877-1942; Christelijke Gereformeerde Kerk, 1878-1892; Nederduitsch Gereformeerde Kerk, 1887-1892; Gereformeerde Kerk, 1892-1927. Meppel 1998.
- Midsland
Gustaaf A. van Dieren en Nico Brinck, De oude klok van Midsland. In: Schylge myn lântse, nieuwe reeks 24 (2003) 8-10 en 80-81 .
- Renske Gorter, Midslander kerkklok na 180 jaar terug op Terschelling. In: Terschelling magazine 14 nr. 1-2 (zomer 2003) 11.
- Molkwerum
Tsjerke iepen. Een juweeltje in het Friese Venetië. Hervormde Sint Lebuinuskerk van Molkwerum. In: Friesch dagblad 2-7-2003.
- Morra
Ale Hansma, Opvallende dwarsbouw in Morra. In: Nieuwe Dockumer courant 4-12-2003.
- Munnikezijl
Wiehe van der Hout, Debat met socialisten basis school Munnikezijl. In: Leeuwarder courant 12-9-2003.
- Niawier
Jan WALDA, Wij zijn maar met weinigen klein in getal. Beelden uit de geschiedenis van 400 jaar Nederlandse Hervormde gemeente Niawier. Niawier 2004.
- Nieuwehorne
Jaap van der Boon, Drie jubilea gevierd in Nieuwehorne. Mijlpaal voor predikant, gemeente en kerk. In: Friesch dagblad 1-10-2004.
- Nij Beets
Lodewijk Born, Afscheid van de Prikkewei-tsjerke. In: Friesch dagblad 27-3-2004.
- Zie ook: Beetsterzwaag.
- Nijega
Zie: Opeinde.
- Nijehaske
Zie: Heerenveen.
- Olterterp
Tsjerke iepen. Hopelijk blijft kerk bewaard voor diensten. Klaas Veltman uit Olterterp over Hippolytuskerk. In: Friesch dagblad 29-8-2003.
- Oosterbierum
Paul de COCK e.a., Een tijd om bij stil te staan. De Sint Joris tsjerke in Oosterbierum. Oosterbierum 2004.
- Financiën restauratie Sint Joris kerk in Oosterbierum zo goed als rond. In: Extra 15-10-2003.
- Gitte Brugman, 'Prachtige patronen' in kerk Oosterbierum. In: Leeuwarder courant 25-2-2004.
- Oosternijkerk
Dirk van Keulen, Gr. Gilhuis-Smitskamp, Fransje en haar dominee. In: Historisch tijdschrift GKN. nov. 2004, 24-36.
- Oosthem
Lodewijk Born. Orgel van Oosthem eindelijk gerestaureerd. Van Dam-orgel weer in gebruik genomen. In: Friesch dagblad 5-9-2003.
- Opeinde
Jan BIJLSMA, Honderd jaar Christelijke school in Opeinde/Nijega. Opeinde 2004.

- Oudebildtzijl J. ROOSMA, S.KOORN en E. IJSKAMP-SCHAT, Inventaris van het archief van de Doopsgezinde Gemeente Oude Bildtzijl, 1695-1996 (1999). Buitenpost enz. 1999.
- Parrega Wybe Fraanje, Parrega is trots op opgeknapt kerk. Hervormde kerk heet na 450 jaar weer Johannes de Doperkerk. In: Friesch dagblad 26-3-2004.
- Rottevalle Jubileum christelijk onderwijs Rottevalle. In: Drachtster courant 28-3-2003.
- Sexbierum J.D. Wildeboer, Diaconale hulp in Sexbierum in de zeventiende en achttiende eeuw. In: Fryslân 10 no. 1 (mrt. 2004) 14-18.
- Sint Annaparochie Tsjerke iepen. De kerk van Rembrandt en Saskia van Rijn. In: Friesch dagblad 23-7-2003.
- Sint Jacobiparochie Tsjerke iepen. De Groate Kerk van Sint Jacobiparochie. In: Friesch dagblad 30-6-2004.
- Lodewijk Born, Tsjerke iepen. 'Majestueuze kerk op de Bildtse klei'. De Groate Kerk van Sint Jabik. In: Friesch dagblad 2-7-2004.
- Stavoren Jan JONGEPIER, De orgelgeschiedenis van de voormalige Hervormde kerk te Stavoren. Elburg 2004.
- Surhuisterveen Lieuwe DURKSZ en Sipke Lieuwe DURKSZ, Geworteld en gegrond in het veen. 200 jaar Feanster formanje. Surhuisterveen 2004.
- H. DIJKSTRA, 150 jaar Gerrformeerde Kerk Surhuisterveen, 1854-2004. Periode 1979-2004. Surhuisterveen 2004.
- Jan Maarten PEKELHARING, Via Wilde Westen naar de kerk van Peize. Schetsen uit het leven van Kees Pekelharing (1876-1921) en zijn vader Dirk (1839-1908) uit Surhuisterveen. Uithoorn 2001.
- Eeuwefeest 100-jarige christelijke school hartelijk gevierd met warme herinneringen. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 25-4-2003.
- Ternaard J. ROOSMA e.a.. Inventaris van het archief van de Doopsgezinde Gemeente Vischbuurt onder Ternaard, na 21 december 1849 voortgezet als Doopsgezinde Gemeente Ternaard, 1719, 1788-1827, 1849-1999. Buitenpost enz. 2001.
- J. Roosma, Doopsgezinden van Ternaard. In: De sneuper 18 (2004) 151-153.
- Tsjerke iepen. Kerk met fraaie zestiende-eeuwse rijkdom. In: Friesch dagblad 23-6-2004.
- Wybe Fraanje, Tsjerke iepen. Informeel kennis maken met het evangelie. 16de-eeuwse kerk morgen open. In: Friesch dagblad 25-6-2004.
- Tjalleberd Zie: Heerenveen.
- Tjerkwerd Willem Altena, Kerkmonument Tjerkwerd weg voor restauratie. In: Leeuwarder courant 4-11-2003.
- Lodewijk Born, Restauratie van antiek monument. Grafmonument Cammingha's hersteld in hervormde kerk van Tjerkwerd. In: Friesch dagblad 4-11-2003.
- Twijzelerheide Jaap van der Boon, Jubileum met een schaduw. Kerkgebouw hervormde gemeente Twijzelerheide bestaat 125 jaar. In: Friesch dagblad 8-12-2003.
- Johannes van Kammen, Kerkgebouw Hervormde gemeente Twijzelerheide 125 jaar. In: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland 8-12-2003.

- Veenwouden J. ROOSMA, M. STUIVER en K. TERPSTRA, Inventaris van het archief van de Doopsgezinde Gemeente Veenwouden, 1787-1995. Veenwouden 2000. Met: Nadere toegang op de inventaris.
- K. TERPSTRA, Doopsgezinden in Veenwouden. De oudste geschiedenis. Grou 2004. Titel op omslag: Doopsgezinde gemeente Veenwouden.
- Warns Tsjerke iepen. De rijkdom van drie kerkgebouwen in Warns. In: Friesch dagblad 21-7-2004.
- Westhem Cees Walinga, Restauratie kerk Westhem geen overbodige luxe. In: Sneeker nieuwsblad 10-6-2004.
- West-Terschelling Ger HOGENBERG e.a., 350 jaar Nederlands Hervormde Kerk West-Terschelling, 1654-2004. West-Terschelling 2004.
- Wiuwert Mirjam de Baar, Godsdienstvrijheid voor de Labadisten in Wieuwerd. In: De zeventiende eeuw 20 (2004) 66-82.
- Workum E.H. de BOER e.a., De Sint Gertrudiskerk in Workum. Workum 2004.
- Woudsend Verdwenen zerken begraven predikanten. In: Balkster courant 2-10-2003.
- Zwaagwesteinde J. ROOSMA, Tj. de BRUIN en H. van der MEER, Inventaris van het archief van de Doopsgezinde Gemeente Zwaagwesteinde, 1904-1995. Zwaagwesteinde 2001. Idem, 2e druk: Inventaris..., 1904-2000. Zwaagwesteinde 2001.
- J. Roosma, Doopsgezinde gemeente te Zwaagwesteinde. In: De sneuper 18 (2004) 201-204.

III. Andere genootschappen

- Pieter de Groot, Harje. Ype Schaaf en het joodse drama. In: Leeuwarder courant 19-8-2003.
- Pieter de Groot, Harje. Het joodse drama in Leeuwarden. In: Leeuwarder courant 20-9-2003.
- L. Meerema, De Vrijmetselarij. In: De sneuper 18 (2004) 42-46.

Augustus 2005

D.J.M. Zeinstra

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 2005 EN 2006

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- D.J.M. Zeinstra, Bibliografie Friese kerkgeschiedenis In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 300-310 (aug. 2005).
- Emmo KOSTER, Religieus erfgoed in Noord-Oost Friesland. Geloven in monumenten. Ferwert 2005.

- Henk OLY e.a. (red), *Religieuze gebouwen in Leeuwarden*. Leeuwarden 2005.
- H. NOTA, *Gids met lijsten van middeleeuwse kloosters, religieuze orden en congregaties. kloosters en gemeenschappen na 1580, en parochies in Friesland*. Bolsward 2004.
- Teunis Schol, *'t Stryper kerkhof*. In: *Schylge myn lântse* NR 26 (2005) 119-124.
- Anny BOKKINGA, *Pensiën. Kloosters, geleerden en ambachtslieden, 1592-1646*. Heerenveen 2006.
- A.A.M.J. van ECK e.a., *Adema, 150 jaar orgelbouw. Een 150 jaar jong bedrijf in een oud Ambacht, sinds 1855*. Hillegom 2006.
- Johan G. Koers, *Op ontdekkingsreis door Heerenveens orgellandschap*. In: *De veenbrief* 18, nr. 5 (sept. 2004) 4-8.
- Roger van Dijk en Cees van der Poel, *125 jaar orgelmakerij Bakker & Timmenga. Orgelrestauraties in Leeuwarden, Muntendam en Dronrijp*. In: *Het orgel* 102 (2006) nr. 1, 4-17.
- Ad Fahner, *Orgelmakerij Bakker en Timmenga 125 jaar*. In: *Leoardia* nr. 20 (juni 2006) 15-16.
- GELOVEN in Heerenveen. *Fietsroute, wandeling*. Heerenveen 2005.
- Jelma KNOL, *Levende stenen. Het bent van de Stichting Alde Fryske Tsjerken*. Leeuwarden 2005.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- J.P.M. KREIJNS, *Frisia en Traiectum*. 2003.
- J.A. Mol, *Kerstening in Friesland* In: *Benedictijns tijdschrift* 66 (2005) 61-71.
- Paul N. Noomen, *Kerstening en kerkstichting in Friesland*. In: *Millennium* 19 (2005) 61-72.
- Wolfert S van Egmond, *Radbod van de Friezen. een aristocraat in de periferie*. In: *Millennium* 19 (2005) 24-44.
- C.J.C. BROER en M.W.J de BRUIJN, *Bonifatius en de Kerk van Nederland*. Utrecht 2005.
- Mayke de Jong, *Bonifatius: een angelsaksische priestermonnik en het Frankische hof*. In: *Millennium* 19 (2005) 5-23.
- Johan Jongsma, *Doc(k)umentatie te over in Bonifatiusjaar 2004. Een nalezing*. In: *Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke*, band 4, 290-299 (aug. 2005).
- Johan Jongsma, *'In treflik en wierlik sillich libben'. Bij de Friese vertaling van Vita Bonifatii van Willibald*. In: *Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke*, band 4, 329-334 (aug. 2006).
- Rob Meens, *Het christendom van Willibrord en Bonifatius*. In: *Trajecta* 15 (2006) 342-358.
- Rob Meens, *Het Christendom van Bonifatius*. In: *Millennium* 19 (2005) 45-60.
- Barbara NICHTWEISS (ed.), *Bonifatius in Mainz*. Mainz 2005.
- Janneke Raaijmakers, *Aan het graf van Bonifatius. De verering van de heilige martelaar in het klooster Fulda in de achtste en negende eeuw*. In: *Millennium* 19 (2005) 73-90.
- Ben SPEET, *5 juni 754; Bonifatius te Dokkum vermoord*, Zwolle 2005. (De 25 dagen van Nederland. Beslissende momenten uit de vaderlandse geschiedenis, 2: 400-925).
- Akky van der VEER, *Bonifatius en zijn tijd*. Leeuwarden 2004.
- Paul VERHEIJEN en Hans-Günther SCHNEIDER, *De heilige Bonifatius*. Regensburg 2004.
- Marieke van Vlierden, *Bonifatius onthuld: de geschiedenis van zijn relieken te Dokkum*. In:

- Millennium 19 (2005) 91-111.
- Hinne Wagenaar, Boniface and the Frisian lands revisited. Outline of a precarious historical relationship. In: *It beaken* 68 (2006) 114-159.
- Egon WAMERS, *Ad crucem. Siedlung und Kirche an Bonifatius' letztem Weg.* Frankfurt am Main 2004.
- Arnold ANGENENDT, *Liudger: Missionar, Abt, Bischof im frühen Mittelalter.* Münster 2005.
- Rinus HENDRIKS, *Sint Ludgerus. Missionaris en zwoeger voor de Heer.* Balk 2004.
- Gabriele ISENBACH e.a., *805: Liudger wird Bischof. Spuren eines Heiligen zwischen York, Rom und Münster.* Mainz enz. 2005.
- Rudolf Ludger SCHÜTZ (ed.), "Seid Zeugen des Glaubens!". Dokumentation der Predigten und Ansprachen im Jubiläumsjahr der Bischofsweihe des heiligen Liudger vor 1200 Jahren. Essen-Werden 2006.
- Klaes Sierksma, Een aandenken aan Liudgers oorspronggebied? In: *De sneuper* 20 (2006) 42-43.
- Klaes SIERKSMA, *Nalezing/Neilêzing/Nachlesen (1642-2005) op/ta/zu Klaes Sierksma, Bibliografie (1509-2002) Liudger de Voltooier/der Vollender.* Oentsjerk 2006.
- Tiemen BROUWER, *Magnus is zijn naam.* Rome 2005.
- Tiemen Brouwer, Magnus is de naam, De transformatie van een heilige in de Friezenkerk in Rome. In: *Tijdschrift voor Nederlandse kerkgeschiedenis* 9 (2006) 68-77.
- Kees Kuiken, De kerk(en) van Brunoons Dokkum. In: *Keppelstok*, publ. nr. 73 (dec. 2006) 5-30.
- J.A. MOL, De historisch-geografische structuur van terp en klooster Klaarkamp. Rapport ten behoeve van de visie-, idee- en planvorming ten aanzien van het terrein Klooster Klaarkamp in de gemeente Dantumadeel. Ljouwert 2006.
- Hans Mol, Klaarkamp Rinsumageest: de ruimtelijke ontwikkeling van terp en klooster. In: *Fryslân* 12, nr. 2 (juni 2006) 5-12.
- J.A. Mol, Beziehungen zwischen den Zirkarien Friesland und Westfalen im Mittelalter. In: *Analecta Praemonstratensia* 81 (2005) 128-153.
- J.A. Mol, Een premonstratenzer landschap in Friesland: het 'imperium' van Lidlum en Monnikebajum ruimtelijk gezien. In: H. Janssens (red.), *Norbertijner abdij-economie en landschap (Averbode 2004)* 31-51.
- J.A. Mol, De Bonifatiusabdij. In: Meindert Schroor (red.), *Geschiedenis van Dokkum (Dokkum 2004)* 50-51.
- E. van der VEEN (ed.), *Oantekens út it Berchkleaster. Oersetting fan it hânskrift Brugge 558.* Burgum 2006.
- J.A. Mol, Het uithofstelsel van het koorherenklooster Bergum in Friesland. In: *Historisch geografisch tijdschrift* 22 (2004) 73-85.
- Arend DOUMA, *Kleaster Anjum. Skiednis fan it kleaster Mons Sanctae Mariae, 1256-1580. It kleaster en de kleasterpleatsen.* Berltsum 2006.
- Johannes A. Mol, De Johanniter zusters in middeleeuws Friesland. In: Heinrich Schmidt e.a., *Tota Frisia in Teilansichten (Aurich 2005)* 173-198.
- J.A. Mol, The Hospitaller Sisters in Friesland. In: Anthony Luttrell and Helen Nicholson (red.), *Hospitaller women in the Middle Ages (Aldershot 2006)* 179-208.
- J.A. Mol, Die Johanniterklöster im mittelalterlichen Friesland. In: M. Piotrowski (ed.), *Die Johanniter Kapelle in Bokelesch (Oldenburg 2005)* 9-45.

- Guus Bary Friese vrijheid of Upstalsboomfetisjisme? (Betr. bespreking van: Hajo van Lengen e.a., ed., *Die Friesische Freiheit des Mittelalters*, met speciale aandacht voor het seendrecht). In: *Signum* 18 (2006) 111-123.
- Teunis Schol, De kerk van Hoorn. Een legende. In: *Schylge myn lântse NR* 26 (2005) 104-105.
- Jochum Dykstra, It Kleasterlân. (Betr. It Eilân als bezit van klooster Smalle Ee). In: *Smelne's erfskip* nr. 6 (apr 2005) 22-25.
- O.D.J. Roemeling, De geestelijkheid in de drie parochies te Leeuwarden vóór de Reformatie. In: *Leeuwarder historische reeks* 8 (2005) 3-84.
- Johan te Velde, Maria van Leeuwarden. In: *Bisdomblad* 39, nr. 4 (mei 2006) 4-5.
- M.H. Hoffman, De maskers van Boksum. In: *Keppelstok*, publ. nr. 70 (juni 2005) 26-31.
- Albert Reinstra, Vreemde fratsen. In: *Keppelstok*, publ. nr. 70 (juni 2005) 31-32.
- Justin E.A. Kroesen, Het 'retabel' van Cornwerd opnieuw bekeken. In: *De vrije Fries* 85 (2005) 105-127.
- Marjan Brouwer en Michiel Rooke, Een duivelse monnik uit Hemelum. In: *Fryslân* 12, nr. 2 (juni 2006) 19-21.
- Regnerus Steensma, Lekenbanken in Friese kerken vóór de Reformatie. In: *Keppelstok*, publ. nr. 72 (juni 2006) 4-14.
- Regnerus Steensma, Katholieke kerkschatten in Oostergo rond 1580. In: *De vrije Fries* 85 (2005) 129-159.
- J.A. Mol, De kloostergoederen in Friesland na de Reformatie. In: *Signum* 16 (2004) 87-98.

De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

- Auke Hendrik Vlagsma m.m.v. Victor Timmer, Een verleden ontraadseld. Over de herkomst en samenstelling van een voormalige Fries schuilkerkorgel. In: *Het orgel* 100, nr. 5 (sept.-okt. 2004) 32-41.
- Victor Timmer, Afbeelding voormalig Van Gruisenorgel uit Bolsward gevonden. In: *Friese orgelkrant* 2006.
- Nienke Vos, "Vader. wij gaan". Brieven van de Friese pater Joannes (van Assema) Metz S.J. (1808-1841) uit Rome. In: *Tijdschrift voor Nederlandse kerkgeschiedenis* 9 (2006) 3-10.
- Klaes Sierksma, Bernard Ewering. Een vergeten negentiende eeuwse Harlinger kerkmusicus. In: *Fryslân* 11, nr. 4 (dec. 2005) 18-22.
- Sjoerd de HAAN, Het archief van het Roomsk Frysk Boun, 1917-1998. Ljouwert 2006.
- Simon Schaafsma, Misdienaar aan de Voorstreek. In: *Leovardia* nr. 19 (mrt. 2006) 1-3.
- Natasja BENNIK e.a., Bezielde klei. Inspiraties in woord en beeld rond het ontstaan van een monument voor Titus Brandsma. Groningen 2004.
- Math. GEURTS, Die man is gevaarlijk: Titus Brandsma. 2^e herziene druk. Dordrecht 2005.
- Edgar KONING, Titus Brandsma gedachteniskapel Dordrecht. Dordrecht 2005.
- H. NOTA, Titus Brandsma onder ons. Uitgebreide beschrijving van het familiearchief Titus Brandsma. Bolsward 2004. Idem, 2e bijgewerkte druk. 2006.
- Rafeal TIJHUIS, Innerlijke reis Dachau. Voor hij de grens. Dagboek van Rafael Tjhuis met daarin de laatste dagen van Titus Brandsma. Leeuwarden 2005.

- H. Nota, Herinnering aan kardinaal Jan de Jong. In: Informatiebulletin Stichting Archief- en Documentatiecentrum voor R.K. Friesland, nr. 16 (juni 2005).
- H. NOTA, Beschrijving van het familiearchief Johannes kardinaal de Jong. Bolsward 2006
- Tijn HOTTINGA, Het franciscaanse avontuur van Drachten. Franeker 2004.
- WETENSWAARDIGHEDEN over de kerk van de parochie van de H. Matthëus in Joure. Joure 2005. Idem, 2e druk 2006.
- Tjebbe T. de JONG e.a. (red.), Katholiek leven in Noord-Nederland. Vijftig jaar bisdom Groningen. Hilversum 2006.
- Sjaak BLOK, Sjouke BOSMA. Jan BOSMA (red.), Geloven op maandag. Jubileumboek KSMA-Solidair Friesland, 1954-2004. Leeuwarden 2004.
- J. KARSSSEN, 40 jaar Mgr. Scholtensschool, 1965-2005. Wolvega 2005.

II. De kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- Brad S. GREGORY (ed.), The forgotten writings of the Mennonite martyrs. (Betr. o.a. Reytsse Aysesz, Aldeboarn). Leiden enz. 2003.
- Sjouke VOOLSTRA, Beeldenstormer uit bewogenheid. Verzamelde opstellen. Hilversum 2005.
- Peter KORTEWEG, De nieuwtestamentische commentaren van Johannes Drusus (1550-1616). Proefschrift Leiden. Melissant 2006.
- Jacob van Sluis, Een proefschrift over Johannes Drusus. In: Letterhoeke 2 (2006) nr. 3, 22-23.
- Fons van WANROIJ en Geert SCHREUDER, Bodem voor hemel. Kerken in de Friese landen: Termunten, Noorddijk, Huizinge, Oldendorp, Westergeest, Ezinge, Sankt Georgiwold, Foudgum, Westerwijtwerd, Zeerijp, Wedde, Ter Apel, Stapelmoor, Onderwierum. Bedum 2006.
- Pieta van BEEK, De eerste studente: Anna Maria van Schuurman (1636). Utrecht 2004.
- Ph.H. Breuker, Calvinisten tussen overheid en kerk. In: S. Groenveld e.a. (red.), Nassau uit de schaduw van Oranje (Franeker 2003) 89-97.
- P. Mourits en J.H. Rozendaal, Friese herders in de zeventiende eeuw. Interview met prof. Ph.H. Breuker. In: Documentatieblad Nadere Reformatie 29 (2005) 171-178.
- Marten MARTENS, Ik heb het groote deel mijner aardsche bestemming bereikt. De brieven van student Marten Martens (1794-1798) en zijn leven als doopsgezind predikant, schoolopziener, vertaler en dichter. Ingeleid en van aantekeningen voorzien door Siebrand P. Martens, Simon Vuyk. Eindred. Piet Visser. Hilversum 2005.
- J. ROOSMA, Inventaris van het archief van de ring Akkrum van Doopsgezinde gemeenten, 1837-2000. Leeuwarden 2006.
- J. ROOSMA, e.a., Inventaris van het archief van de ring Dantumawoude van Doopsgezinde gemeenten, 1850-2000. Leeuwarden 2001.
- Victor Timmer, "Vergeten mag ook niet worden onze dorpsgenoot, de Heer Klimstra". Aspecten van de orgelgeschiedenis van vooral gereformeerd Noordoost Friesland. In: Friese orgelkrant 2006.

- Victor TIMMER, "Zoodat wij hem met vrijmoedigheid aan de Friesche kerken aanbevelen". Over Tacke Pieters Klimstra (1858-1945), orgelmaker te Wierum en Metslawier. Elburg 2006.
- J.D.Th. Wassenaar, De Provinciale Friese Vereniging van Vrienden der Waarheid 150 jaar. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 283-289 (aug. 2005).
- Teije T. OSINGA, 'Bij verkorting "Pecif" genaamd'. "Provinciaal Evangelisatiecomité in Friesland". Een beschrijving van een geschiedenis. Oudemirdum 2005.
- Teije T. Osinga, 'Bij verkorting "Pecif" genaamd'. Beknopte geschiedenis van het Provinciaal Evangelisatiecomité in Friesland. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 311-328 (aug. 2006).
- Janet Sjaarda SHEERES, Son of Secession. Douwe J. Vanderwerp. Grand Rapids 2006.
- Sieger RODENHUIS, God's Greyhound. Broer Doekles Dykstra, 1871-1955. Herziene uitgave. Leeuwarden ca. 2006.
- J.D.Th.WASSENAAR, Dr. O. Noordmans over de kerk als moeder. Enschedé 2006.
- Herman Keuning, Geschiedenis van het doopsgezinde Broederschapshuis "Fredeshiem", een Fries initiatief. In: De veenbrief 20, nr. 3 (mrt. 2006) 2-3.
- George HARINCK (red.), Holwerda herdacht. Bijdragen over leven en werk van Benne Holwerda (1909-1952). Barneveld 2005.
- Nicolaas Johannes CUPERUS, Met God spring ik over een muur. De geloofsontwikkeling van de doopsgezinde arts in opleiding Nicolaas Johannes Cuperus (1922-1945) in crisistijd. 's-Gravenhage 2005.
- Thys van der Veen, Willem Wilman. 'De Hear hat syn hân op him lein'. In: Letterhoeke 2 (2006) nr. 2. 24-25.
- Foeke KNOPPERS, Hunkeren naar het paradijs. Het denken van Anne Wopke Vlieger. Vught 2006.

b. Plaatselijk

- Ballum Zie: Nes
- Blije K. MOULIJN (ed.), Hoe wij de bezettingstijd beleefden. Een monument voor C.D. Moulijn, A.A. Moulijn-Carsjens en voor een dorp in Friesland. Wormer 2006.
- Bolsward W. FRISO en F.J. van der WAARD (red.), Onder dak. De Broerekerk in Bolsward. Groningen 2006.
- R.G. King, Cantate bij ingebruikname Bolswarder orgel (1781). In: Friese orgelkrant 2006.
- Deinum Douwe GERBENS e.a., Fan soarch, striid en Seine. 100 Jaar christelijk onderwijs in Deinum. Deinum 2006.
- Donkerbroek Hille EPPINGA e.a., 100 jaar "School met den Bijbel" Donkerbroek, 1906-2006. Donkerbroek 2006.
- Drachten Johan de Haan, Een herenbank uit 1744 in de hervormde kerk van Drachten. In: Keppelstok, publ. nr. 71 (dec. 2005) 4-8.
- Feike Wouda en Geeuwke van der Heide, De vermaning van de doopsgezinde gemeente Drachten-Ureterp. In: Smelne's erfskip nr.7 (okt. 2005)14-16.
- Jaap WEERSTAND e.a., Kleine kroniek 1956-2006. 50 jaar gereformeerd onderwijs Drachten. Van Noordkade naar Langewyk. Drachten 2006.

- Gerko LAST e.a., Orlando Bottenbley & de wijde poorten van de Bethel. Leeuwarden 2006.
- Drogeham T. ALMA-VELDA e.a., Van geslacht tot geslacht. 75 jaar Christelijke Gereformeerde Kerk van Drogeham, 6 oktober 1930 - 6 oktober 2005. Drogeham 2005.
- Ginnum Albert VISSER, De predikanten van Genum. Reitsum en Lichtaard., 1579-2004. Ferwert 2006.
- Grou Jan BREIMER en Lodewijk A. NELL (red.), Sint Piter te Grou. Documentatie bij het Sint Piter weekeinde 2005 op 19 en 20 februari 2005 te Grou. Grou 2005.
- Hallum J. ROOSMA en J.K. ROEPER, Inventaris van het archief van de Doopsgezinde gemeente Hijum, na 1799 voortgezet als Doopsgezinde gemeente Hallum, 1780-2000. 2005.
- Hollum Uit het bock "Annotatie der ledematen Jesu Christi in den dorpe Hollum op Amelant 1694". In: Pöllepraat nr. 45 (febr. 2005) 30-31, en nr. 46 (juni 2005) 16.
- Zie ook: Nes.
- Huizum Herm. WESSELIUS, Geschiedkundige bijzonderheden betreffende den dorpe Huizum. Uit de kerkelijke archieven opgemaakt. Uitgegeven door Sjoerd Cuperus e.a. Wurdm 2006.
- Hijum Zie: Hallum.
- Jislum Zie: Wânswert.
- Kimswerd Reinder Politiek, Het kerkhof van Kimswerd. In: Keppelstok, publ. nr. 71 (dec. 2005) 9-15.
- Kollumerzwaag S. van der VELDE e.a., 100 Jaar christelijk nationaal onderwijs in Kollumerzwaag. Van G.W. Blankenschool en Ds. Griffijnschool naar c.b.s. De Stapstien. Kollumerzwaag 2005.
- Kortezwaag G Popma, Geschil om de "Roomsche akkers" te Kortezwaag. In: De veenbrief 19 (2005) nr. 3, 17-18.
- Leeuwarden Bernhard van HAERSMA BUMA. De Grote of Jacobijnerkerk en de Friese Nassaus. Leeuwarden 2005.
- M.H.H. ENGELS, Twintigmaal een zerk in de Leeuwarder Grote Kerk, Leeuwarden 2005.
- Martin Engels, Grafzerken in de Leeuwarder Grote Kerk. In: Leovardia nr. 19 (mrt. 2006) 14-16.
- Willy van der SCHUIT, Laat de kinderen tot mij komen, 1856-2006. 150 jaar zondagsschool van de Vrije Evangelische gemeente Leeuwarden. Leeuwarden 2006.
- Bernhard van Haersma Buma, Waaraan ontleent de Grote Kerkstraat haar naam? In: Leovardia nr. 20 (juni 2006) 17-18.
- Folkert Binnema, Rients Beintema (1893-1976) gereformeerd musicus in Leeuwarden. In: Friese orgelkrant 2006.
- Harrie HEKKEMA en Tineke TORENSMA-van BEIJNUM. Anno Domini 2005. Een jaar komt nog even voorbij. Fotoboekje 2005. Foto's en feiten bij gewone en bijzondere gebeurtenissen in de Doopsgezinde gemeente Leeuwarden. Leeuwarden 2006.
- Bearn Bilker, Leeuwarden: Sodom en Gomorra. (Betr. ds. J.H. Zelle). In: Leovardia nr. 18 (nov. 2005) 1-4.
- Lichtaard Zie: Ginnum.
- Lioessens Reinder Tolsma, Een oud kerkenpad. In: De sneuper 20 (2006) 124-127.

-----	Zie ook: Morra.
Longerhouw	Zie: Schettens.
Makkum	Sjoerd de Haan, Hoe Kuyper dreigde en Makkum zwichtte. In: Otto Kuipers & Jacob van Sluis (red.), <i>Nei bûten ta. Afscheidsbundel voor Douwe P. de Vries</i> (Ljouwert enz. 2006) 73-75.
Morra	Willem NOORDHUIS, <i>Ien ieu oer... 1905-2005: Skoalle mei de Bibel te Moarre-Ljussens</i> . Ljussens 2005.
Nes (A.)	S. KOORN, J. ROOSMA en A. NOBEL. <i>Inventaris van de archieven van de Doopsgezinde gemeenten Nes, Ballum en Hollum op het eiland Ameland, 1659-1992</i> (1997). Hollum 2006. Met 2 delen: Nadere toegang op de inventaris. 1695-1960 en 1960-1992.
Nes (D.)	Wouter KOEK van EGMOND. <i>Een kleine eeuw christelijk basisonderwijs in Nes (D)</i> . Nes (D.) 2006.
Niawier	Jan WALDA. <i>In grazige weiden ... 1892-2005. De Gereformeerde Kerken van Niawier-Wetsens. Een geschiedenis van honderd en dertien jaar</i> , Niawier 2005.
Nij Beets,	Johan Frieswijk, 'Terug naar het Houten Hemeltsje'. In: Henk Michielse e.a. (red.), <i>Lokale geschiedenis tussen lering & vermaak</i> (Hilversum 2004) 27-30.
Oosternijkerk	Reinder TOLSMA en Tom ZIJLSTRA, "Als dat niet het doel is...". <i>Het Samen op Weg-proces in Oosternijkerk</i> . Oosternijkerk 2006.
Oosterwolde	Derk Jansen, 'Een stofopjagend gezel'. Louis Adriën Bähler: <i>Het 'christelijke' barharendom in Europa</i> (1903). In: <i>Is 't waar of niet. Ophefmakende publicaties uit de 'lange' negentiende eeuw = Jaarboek voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme na 1800</i> , 13 (2005) 285-303.
Oosterzee	Jacob van Sluis, <i>Inthie Jansz, de profeet uit Oosterzee</i> . In: <i>Letterhoeke 2</i> (2006) nr. 2, 26-27.
Raerd	Jan JONGEPIER, <i>De orgelgeschiedenis van de hervormde kerk te Raerd (Rauwerd)</i> . Elburg 2006.
Reitsum	Zie: Ginnum.
Rinsumageest	Johan van BREEDEN e.a., <i>De grafkelders in de hervormde kerk van Rinsumageest</i> . Rinsumageest 2005
-----	Johan van BREEDEN. <i>Klokke bim bam. Toren, klokken(stoel) en uurwerk van de hervormde kerk te Rinsumageest</i> . Rinsumageest 2006.
-----	J.A. Mol en J. Post, <i>De Eppo-steen van Rinsumageest</i> . In: <i>Bulletin KNOB 103</i> (2004) 109-121.
Rottevalle	Tom de BOER e.a., <i>Fan Langewyk nei Nije Buorren. 100 jaar christelijk onderwijs in Rottevalle, 1901-2001</i> . Rottevalle 2006.
Schettens	A. VISSER, <i>Predikanten van Schettens-Longerhouw, 1598-1969</i> . Ferwert 2005.
-----	A.A. BUWALDA, <i>Hervormde kerk te Schettens</i> . Schettens 2005.
Schingen	J. Corporaal, <i>Afscheid van domineesland</i> . Anne Wadman en André Roelof Scholten. In: <i>Us wurk 54</i> (2005) 40-62.
Sneek	Age de BRUIN e.a., <i>Het witte kerkje. Christelijke Gereformeerde Kerk Sneek., 1906-2006</i> . Sneek 2006.
Stavoren	G. EENLING, <i>Geschiedenis van de Nicolaaskerk te Stavoren</i> . Stavoren 2005.

- De Tike Meindert van der ZEE e.a., Kristlike basisskoalle De Gielguorde. Jubileumboek ter gelegenheid van het 75 jarig bestaan. Fotoimpressie van 1980-2005. De Tike 2005.
- Tjerkwerd Anske de Boer, Albert Reinstra, Dolf van Weezel Errens, Het praalgraf van Tjerkwerd. In: Keppelstok, publ. nr. 70 (juni 2005) 5-25.
- Twijzel Jaap KLIMSTRA, It is mei sizzen net te dwaan, 1905-2006. Ien ieu kristlik ûnderwiis yn Twizel. Twizel 2006.
- Twijzelerheide Douwe van der BOON e.a., 100 Jaar christelijk onderwijs in Twijzelerheide, 1906-2006. Twijzelerheide 2006.
- Tzummarum Jacob LAUTENBACH en Sijbe JOOSTEMA, Een schoolgeschiedenis vereeuwigd. Christelijk onderwijs in Tzummarum van 1906 tot 2006. Tzummarum 2006.
- Ureterp Zie: Drachten.
- Veenwouden Koen Zondag, In alles singulier. Een verhaal over Pieter de Clercq (1849-1934). In: Doopsgezinde bijdragen NR 31 (2005) 205-222.
- Wânswert Albert VISSER, De predikanten van de Nederlands Hervormde gemeente Wanswerd-Jislum, 1775 (=1575)-1966. Ferwert 2005.
- Warns Sytse ten Hoeve, De tsjerke fan Warns. Ynfloed út Hollân. In: Otto Kuipers & Jacob van Sluis (red.), Nei bûten ta. Afscheidsbundel voor Douwe P. de Vries (Ljouwert enz. 2006) 79-89.
- Wetzens Zie: Niawier.
- Wons A. van der Wel-Prins, Theunis Doekes Prins. (Betr. met name zijn predikantschap in Wons). In: De sneuper 20 (2006) 11-15.
- Workum J.D.Th WASSENAAR. Taal en teken van leven. Workum 2004.
- E.H. de BOER, Gereformeerde kerk Workum. Workum 2005.
- Wyckel De schoolhistorie. Als de toren kon vertellen. De Gereformeerde kerk. In: Gerben Wildschut e.a., Ei sjuch it doarpke Wikel ...in wûnder yn 'e wrâld (Wyckel 2005) 24-61.
- IJlst D. de Vos, Een Joodse dominee in Friesland. Dr. Philippus Samuel van Ronkel (1829-1890) in IJlst (1866-1868). In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 335-344 (aug. 2006).

III. Andere genootschappen

- Douwe KOOTSTRA, Jodenkampen. Iets over de geschiedenis van de jodenkampen: Blesdijke, Diever, Elsloo, Fochteloo, Vledder, Westerbork, Auschwitz, Sobibor. Ljouwert 2004.
- Anne OSINGA, Van Jan Visser tot Yad Vashem. Gytsjerk 2005.
- Bart Dragtsma, Joodse families in Noordwolde. In: De stelling 24, nr. 91 (jan 2005) 8-10.
- Klaas Zandberg, Leeuwarder synagoge bestaat 200 jaar. In: Leovardia nr. 16 (mrt. 2005) 31.
- Jantje E. BAZUIN e.a., Theesurrogaat voor Sneek. Joodse kinderen overleefden de oorlog. Leeuwarden 2006.

BIBLIOGRAFIE FRIESE KERKGESCHIEDENIS 2007 EN 2008

A. Godsdienst en kerkelijke geschiedenis algemeen

- D.J.M. Zeinstra Bibliografie Friese kerkgeschiedenis 2005 en 2006. In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerk., band 4, 345-354 (aug. 2008).
- Regnerus Steensma Eigen skaaimerken fan de âlde Fryske tsjerken. In: It beaken 70 (2008) 41-54.
- Sytse ten Hoeve Friesland kerkenland. In: Fryslân 13 (=14) nr. 2 (juli 2008) 5-12.
- Sytse ten Hoeve Torens, kerken en klokkenstoelen in Friesland. Een overzicht. In: Fryslân 13 (=14) nr. 3 (nov. 2008) 30-35.
- Sytse ten HOEVE Kerken, torens en klokkenstoelen van Wymbritseradiel. IJlst 2008.
- Arien van der MARK, Orgels in Ooststellingwerf. Veenhuizen 2008. (Brochure bij gelijknamige cd's).
- Victor Timmer Een onbekende orgelmaker uit Bolsward. Over leven en werk van Eeltje Sjoerds Ypma. In: Friese orgelkrant 2008.
- KDD en JSJ (Johan Sjoukema), 150-jarige orgelbouwer van Friese komaf. (Adema's Kerkorgelbouw, Hillegom). In: Friese orgelkrant 2007.
- R. Walsma De orgelbouwer Jan Proper en zijn werk in Fryslân. In: Friese orgelkrant 2008.
- Het JABIKSPAAD. Wandel- en fietsroute van Stint-Jacobiparochie (Frl.) naar Hasselt (Ov.). 5^e druk. Oldemarkt, Leeuwarden 2008.

B. De Kerk in de Middeleeuwen en Hervormingstijd

- J.A. NIJDAM Redbad en Wulfram. Kerstening van de Friezen in de zevende en achtste eeuw. Doctoraalscriptie Universiteit van Amsterdam 1994.
- Kerst Huisman, Redbad's zoon, een Friese christenstrijder in Gascogne. In: Fryslân 13 (=14) nr. 3 (nov. 2008) 24-29.
- G.B.M. Delahaye Bonifatius en Dokkum. In: De sneuper 19 (2005) 54-55.
- Auke Jelsma Steunpilaar en dwarsligger. Bonifatius en de verhouding kerk-staat. In: Benedictijns tijdschrift 66 (2005) 51-60.
- Karin Lelyveld Vriendschap tot op de drempel (Tussen Bonifatius en Lioba). In: Benedictijns tijdschrift 66 (2005) 90-94.
- Marco Mosterd De kerstening van Nederland. Bonifatius spoorde zijn leerlingen vriendelijk aan tot het martelaarschap. In: Historisch nieuwsblad, juni 2005, 27-29.
- Daniela Müller Een man tussen tijden en culturen. In: Benedictijns tijdschrift 66 (2005) 72-82.

- Paul Verheijen   Geen put maar een bron. Het Bonifatiusbedevaartsoord te Dokkum. In: Paul Post en K. Schuurmans (red.), *Op bedevaart in Nederland* (Kampen 2006) 95-105.
- Johan Jongsma   Wonderverhalen over Bonifatius. In: *Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke*, band 4, 355-357 (aug. 2008).
- Frans SIJTSMA,   Wegen van waarde. Bonifatiusroute door Dokkum, Een romaanse kerkenroute langs dorpen in Noordoost-Fryslân. Dokkum 2008.
- M.P.M. MUSKENS   De kerk van de Friezen bij het graf van Petrus. De geschiedenis van de kerk, de kerk in de geschiedenis. 5^e druk. Rome 2007.
- Gryt Anne Piebenga   De kerk van de Friezen in Rome: in onze tijd opnieuw parochiekerk. In: *Bisdomblad* 40 nr. 8 (okt. 2007) 18-19.
- Irene STELLINGWERF e.a., *De kerk van de Friezen in Rome*. Rome 2007.
- Klaes Sierksma   Uffing, een Friese monnik, auteur en dichter van Europees formaat. In: *Fryslân* 13 nr. 1 (mrt. 2007) 12-17.
- Bernhard van Haersma Buma, *Uffing van Werden of Uffing van Workum?* In: *Fryslân* 13 nr. 3 (okt. 2007) 18-20.
- J.A. Mol en P.N. Noomen, *Hoe God verscheen in Jorwerd. De ontwikkeling van de Friese parochiekerken*. In: *Friesch dagblad* 8-9-2007.
- Albert BUURSMA e.a., *Kerken in Noordoost-Friesland: uit de romaanse en romanogotische tijd*. Regensburg 2007.
- Peter KARSTKAREL, *Alle middeleeuwse kerken van Harlingen tot Wilhelmshaven*. Groningen 2007.
- J.A. Mol   *Vechten voor God. De Friezen en de kruistochten*. In: *Friesch dagblad* 22-9-2007.
- Hilde Bouta   *Kloosterbezit en testamenten*. In: *De sneuper* 21 (2007) 161-163.
- Albert Hoekstra   *Het klooster Steenkerk in Luinjeberd*. In: *De veenbrief* 21 nr. 3 (mrt. 2007) 2-5.
- Simon HOEKSTRA   *De erfenis van Bouwe Harkema. Historie van het oude dorp Harkema-Opeinde en het Bouweklooster nabij Drogeham*. Buitenpost 2007.
- J.A. Mol   *Bemiddelaars voor een plaats in de hemel. Kloosters in Westerlauwers Friesland*. In: *Friesch dagblad* 15-9-2007.
- O.D.J. Roemeling   *De Premonstratenzer abdij Lidlum en de zielzorg in Noordelijk Westergo*. In: *De vrije Fries* 87 (2007) 29-62.
- H. BOUWSTRA   *Geschiedenis van het Cisterciënserklooster Bloemkamp, 1191-1580. (Met bouwtekeningen)*. Groningen 2008.
- H.Th.M. LAMBOOIJ, *Sibrandus Leo en zijn abtenkronieken van de Friese premonstratenzerkloosters Lidlum en Mariëngaarde. Een nadere studie, editie en vertaling*. Hilversum 2008. Proefschrift Leiden.
- J. LOOR e.a.   *Kloosterland. Land der Klöster. Fryslân, Groningen, Ostfriesland, Assen* 2008.
- Johannes A. Mol   *Die friesischen Johanniterklöster im Mittelalter*. In: Hajo van Lengen (red.), *Zur Geschichte des Johanniterordens im friesischen Küstenraum und anschliessenden Binnenland* (Oldenburg 2008) 42-65.
- Janet Sjaarda Sheeres, *Sheltered in a Frisian cloister. Bauck and Lysk Sjaarda enter Aalsum cloister*. In: *Fryslân* 13 (=14) nr. 3 (nov. 2008) 15-18.
- Klaas Meindersma en Regnerus Steensma, *Een middeleeuwse koorhekdeur in Goutum*. In: *Fryslân* 13 nr. 1 (mrt. 2007) 8-11.

- Regnerus Steensma De iconografie van de laatmiddeleeuwse Friese priesterzerken. Spiegel van een overgangstijd. In: De vrije Fries 88 (2008) 65-86.
- Hermann Niebaum Zur Sprache des ältesten Fundament-Buchs von Menno Simons. In: Hana Andrássová, Peter Ernst & Libuse Spácilová (red.), Germanistik geniessen (Wien 2006) 255-281.
- Johannes Marius ROMIJN, 'Hoe wel du suyver biste, suyvere di noch meer'. Over de hermeneutische achtergrond van de citaten uit het Oude Testament in het Fundamentboek van Menno Simons en zijn bewerkte heruitgave daarvan. Zaandam 2006. Doctoraalscriptie Universiteit van Amsterdam.
- W. Bergsma Het fundament voor de doperse beweging. De strijd van kerkstichter Menno Simons. In: Friesch dagblad 10-11-2007.
- Derek C. Hatch, Autobiography as theology: Menno Simons's 'Confession of my enlightenment. conversion and calling'. In: The Mennonite quarterly 81 (2007) 515-529.
- Marius Romijn Hoe gebruikte Menno het Oude Testament? In: Doopsgezinde bijdragen N.R. 33 (2007) 11-30.
- Piet VISSER en Diederik MÖNCH, Menno Simonsroutes. Noordwest-Friesland. Wandel-, fiets- en autotochten in een rijk cultureel erfgoed. Amsterdam 2008.
- Henk Nota, Kerkgeschiedenis Friesland. Bisschop Cunerus Petri van Leeuwarden (1569-1578). In: Informatiebulletin Stichting Archief- en Documentatiecentrum voor R.K. Friesland nr. 19 (mrt. 2008).

C. De Kerk in Friesland sinds 1580

I. De Katholieke Kerk

- Hotzo AECXMA (en R. van SOLCKEMA), Conscriptio exulum Frisiae, 1580(-1587). Uitg. M.H.H. Engels. Leeuwarden 2007.
- Guus Bary (red.) Linnenwevers in Noordoost Friesland. Enkele aspecten van een beroepsgroep. (Zij waren afkomstig uit Westfalen en in hoofdzaak katholiek). In: De sneuper 22 nr. 4 (28 okt 2008) 46-79.
- H. Stallmann De vijf zouaven uit Sneek. In: De waag 8 (2006) nr. 2, 24-25.
- H. Nota Dood en verderf bij kerkenbouw St. Nicolaasga, Sneek en Wytgaard. In: Informatiebulletin Stichting Archief- en Documentatiecentrum voor R.K. Friesland nr. 18 (mei 2007).
- Aart van Rossum De Bonifatiuskerk te Dokkum. In: Bisdomblad 40 nr. 10 (Kerst 2007) 37-38.
- Victor Timmer Orgels in de Sint-Michaelskerk te Harlingen. In: Friese orgelkrant 2007.
- Ton CRIJNEN Titus Brandsma. De man achter de mythe. De nieuwe biografie. Nijmegen 2008.
- Joan HEMELS 'Als het goede maar gebeurt'. Titus Brandsma, adviseur in vrijheid en verzet. Kampen 2008.
- Kees WAAIJMAN e.a., De spiritualiteit Van Titus Brandsma. Kampen 2008
- H. OLDENHOF In de geest van de tijd. H. Geestkerk Heerenveen, 1933-2008. Heerenveen 2008.
- Ilona Lesscher 75 jaar parochiekerk Heerenveen: oudste kerk van de Heilige Geest. In: Bisdomblad 41 nr. 5 (juni 2008) 22-23.
- Bauke van der POL Jaap Oswald Dijkstra, 1920-2006. Een Friese Franeker franciscaan in India. Franeker 2007.
- Hans JORNA e.a. Sint Thomas, beeld van een school. Leeuwarden 2007.

- Tijn HOTTINGA Een parel in de Woudstreek. 50 Jaar katholieke kerk in Oosterwolde. Oosterwolde 2007.
- D.T.T. KAMSMA e.a., Vormende identiteit. Visie katholieke identiteit. Sneek 2008.
- Iona Lesscher Ameland: katholiek zijn zit hier diep. In: Bisdomblad 41 nr. 6 (aug. 2008) 8-9.
- Tijn Hottinga Vicaris-generaal Leo van Ulden: 'Ik mis het oude monnikenideaal'. In: Bisdomblad 40 nr. 6 (zomer 2007) 8-9.

II. De kerken van de Reformatie

a. Algemeen

- J.J. KALMA Tsjerke op syn alve-en-tritichst. Nagelaten kerkhistorische opstellen. Bezorgd door Jacob van Sluis en Douwe Zeinstra. Leeuwarden/Ljouwert 2007.
- W. Bergsma De vogelvangere aan de macht. De gereformeerde kerk in Friesland tijdens de Republiek. In: Friesch dagblad 8-12-2007.
- WAAR blijft de tijd. 1000 jaar Friese Wouden, dl. 8: Gerko LAST, Geloofsleven en dominees. Zwolle 2008.
- Jan K. van TIL e.a. Religieus erfgoed van Smallingerland. Drachten 2005.
- Jan K. van TIL 10 monumentenkerken van Smallingerland. 100 kleurenfoto's van het religieus erfgoed in deze kerken. Drachten 2005.
- J.D.Th. Wassenaar *Een kindel leyn soo lobentlijck* in en buiten Friesland. Middeleeuws kerstlied uit Twente handhaafde zich in reformatorische kring. In: Fryslân 14 nr. 4 (dec. 2008) 12-16.
- Frank van der POL Mosterdzaad in ballingschap. Over christelijke identiteit en geloofsrepressie in de Nederlanden. Het "Cleyn mostertzaat" (1590), auteur, facetten, tekstuutgave. Kampen 2007 (Betreft de Friese predikant Ysbrand Balck).
- Uzi Hagai Hebreeuwse studies aan de Franeker universiteit. In: Fryslân 13 nr. 2 (juni 2007) 21-27.
- Sebo H. Abels Friese doopsgezinde investeerders in de energievoorziening van de 17e eeuw. In: Doopsgezinde bijdragen N.R. 33 (2007) 93-101.
- Cor TROMPETTER Eén grote familie. Doopsgezinde elites in de Friese Zuidwesthoek, 1600-1850. Hilversum 2007.
- Mirjam de Baar Anna Maria van Schurman: gereformeerde heilige en icoon van feminisme? In: Joris van Eijnatten, Fred van Lieburg en Hans de Waard (red.), Heiligen en helden. Opstellen voor Willem Frijhoff (Amsterdam 2007) 215-228.
- Marjan BROUWER Vrouw van de wereld. Het leven van Anna Maria van Schurman. Franeker 2007.
- W.J. op 't Hof Bartholdus Wiarda (?-1681). In: Het blijvende woord, dl. 3 (Leerdam 2007) 205-207. (O.a. predikant te Lytsewierrum, Dronrijp en Workum).
- F. van Holten Duminicus Goltzius (1645-ca. 1720). In: Het blijvende woord, dl. 3 (Leerdam 2007) 81-83. (Predikant in Achlum en Hitzum, Tzummarum en Firdgum en in Hindelopen).
- J. Exalto Nicolaus Schiere. In: Het blijvende woord, dl. 3 (Leerdam 2007) 157-159. (Predikant in Morra, Hallum en Bolsward).
- Jacobus CANTER VISSCHER, Mallabaarse brieven van de Friese predikant Jacobus Canter

- Visscher (1717-1723). Uitgegeven door Bauke van der Pol. Zutphen 2008.
- L.M.P. Scholten Jesaias Hillenius (1700-1759). In: Het blijvende woord, dl. 3 (Leerdam 2007) 89-91 (Predikant in Drogeham, IJlst en Drachten).
- Kees Kuiken Revolutie en Romantiek: elitegrafcultuur in Friesland, 1795-1917. In: Keppelstok, publ. nr. 76 (juni 2008) 4-29.
- Dick de VOS Jezus is de beste uitlegger van het Oude Verbond. Dr. Ph. S. van Ronkel en de citaten uit het Oude en Nieuwe Testament. Kampen 2007.
- Jan W. MEIJER Ds. C. Spoelstra (1860-1918). "Niks minder als reg nie!". Totiusdal 2007.
- J.J. PIJLMAN en J.D.Th. WASSENAAR, Omdat God barmhartig is. Kinderzorg Friesland, 1907-2007. Leeuwarden 2007.
- Thys van der Veen Fan Gaasterlân nei Indiana. In: Letterhoeke 3 (2007) nr. 3, 18-19. (Betr. Doopsgezinden).
- Ali van der WEL-PRINS, Ds. Theunis Doekes Prins (1862-1929). Een dienend leven. 2007.
- Leo Jagersma De diaken collecteert. Diaconierekeningenboeken een unieke bron voor begrafenisgegevens. In: Letterhoeke 3 (2007) nr. 3, 20-21.
- Hendrik BLANKSMA (red.), Al het werkelijke leven is ontmoeting. 75 jaar Fredeshiem. Steenwijk 2005.
- Haye Bijlstra Dominee Kalma en zijn bibliotheek. In: Letterhoeke 3 (2007) nr. 1, 10-12.
- Goffe Jensma e.a. Vijf eeuwen J.J. Kalma. In: De vrije Fries 87 (2007) 91-120.

b. Plaatselijk

- Aldeboarn Martha KIST, Geschiedenis van het Kruis- of Doumaleen te Aldeboarn. Hilversum 2008.
- Aldtsjerk F. van Holten, Petrus Brouwer (1732-1802). In: Het blijvende woord, dl. 3 (Leerdam 2007) 41-43. (O.a. predikant in Aldtsjerk en Readtsjerk).
- Anjum L.M.P. Scholten, Theodorus Bijmholt (1712-1786). In: Het blijvende woord, dl. 3 (Leerdam 2007) 21-23. (O.a. predikant in Anjum en Metslawier).
- Appelscha Jan E. ENNIK en Rienk KLOOSTER, Uit de geschiedenis van de Sint Nicolaaskerk te Appelscha. 2e druk. Appelscha 2007.
- Berlikum A. DOUMA, De fermanje fan Berltsum. Oantekens by it 165 jier bestean fan de fermanje te Berltsum, oer de skiednis fan de menniste gemeente fan Berltsum. Berltsum 2007.
- Boelenslaan Alie TERPSTRA e.a., 100 jaar christelijk onderwijs in Boelenslaan, 1908-2008. Boelenslaan 2008.
- Buitenpost Dirk VISSER, Open en gastvrij. 50 jaar Doopsgezinde gemeente Buitenpost. Buitenpost 2007.
- Burgwerd Sijmen DUURSMA, Avondmaalszilver. Protestantse gemeente te Burgwerd-Hartwerd-Hichtum. Burgwerd 2007.
- Cornwerd Zie: Makkum.
- Delfstrahuizen Ant. TELGENHOF, m.m.v. P.J. BOS, Psalmen en gezangen in het negentiende-eeuwse Friesland. Ds. Gobius du Sart en zijn strijd legen het verplichte evangelische gezang. 2007
- Dokkum Herman Noordegraaf, J.W.B. Cohen, christen-pacifistisch predikant in Dokkum (1935-1942). In: De vrije Fries 87 (2007) 63-90.

- Derk Jansen, Drie decennia in Dokkum. Ds. Angeniëtta Maria Louise Frevel in de Verenigde Christelijke Gemeente (1931-1960). In: Publikaties van de Friese Kerkhistorische Vereniging Folk en Tsjerke, band 4, 358-374 (aug. 2008).
- Zie ook: Rinsumageest.
- Drachten Nelleke SCHIERE, Bouwen in beeld, Vetmaning doopsgezinde gemeente Drachten-Ureterp. Drachten 2008.
- Drachtstercompagnie Ruurd VERBEEK, Eben Haëzer. Honderd jaar gereformeerd kerkelijk en verenigingsleven in Drachtstercompagnie. Drachtstercompagnie 2007.
- Dronrijp Ety ALGRA-SIETSMA e.a., Een eeuw christelijk onderwijs 1908-2008. Dronrijp 2008.
- Ferwert Johannes van DIJK, Restauratie van de klokken in het jaar 2003 en van de toren in het jaar 2006 van de Sint Martinuskerk te Ferwert. Leeuwarden 2007.
- Franeker Guus Bary, Dominicus als pilaarheilige in de Martinikerk van Franeker. In: Dominicaans perspectief 15 nr. 2 (juni 2008) 12-14.
- Goutum Elleke Makkes van der Deijl-Stam, Grafzerken in de Goutumer Agneskerk. Notities bij de decoratie van enkele graftekens. In: Keppelstok, publ. nr. 75 (dec. 2007) 4-15.
- Rudolf J. Broersma. Grafzerken in de Agneskerk te Goutum. Notities bij een aantal gevonden bekende en onbekende wapens. In: Keppelstok, publ. nr. 77 (dec. 2008) 12-16.
- Harlingen Yme Kuiper, Menisten in het geweer. Een schets van de doopsgezinde elite van Harlingen in de Patriottentijd. In: Maurits Ebben en Pieter Wagenaar (red.), De cirkel doorbroken. Met nieuwe ideeën terug naar de bronnen. Opstellen over de Republiek (Leiden 2006) 181-194.
- Hartwerd Zie: Burgwerd.
- Heeg Gerben WIERDA, De kroonluchters in de Haghakerk te Heeg. Vlaardingen 2007
- Gerben WIERDA, Kerkeboek van den dorpe Heegh. Vlaardingen 2008.
- Hemrik De WITTE kerk van Hemrik. Hemrik 2002.
- Hichtum Zie: Burgwerd.
- Holwerd Theunis Watzes JENSMA, De nieuwe vermaning in Holwerd, 1850. Buitenpost 2008.
- Hoorn K.I. RUIGE, Klei en oven, scheppen en geloven. Over de bakstenen van de middeleeuwse kerk van Hoorn (Terschelling). Leeuwarden/Ljouwert 2007 .
- Huizum Syb Grijpstra, De Huizumer dorpskerk. In: Leovardia nr. 25 (jan. 2008) 6-7.
- Jelsum W.J. op 't Hof, Henricus Lautenhach (ca. 1626-1665). In: Het blijvende woord, dl. 3 (Leerdam 2007) 117-119. (Predikant in Jelsum).
- De Knipe H.R. Keuning, Annie Zernike, 1887-1969. In: De veenbrief, dec. 2008, 5.
- Kollum Rein HALBERSMA e.a., Jan Kroeske 50 jaar toonaangevend. Kollum 2008.
- Kûbaard Sytse ten Hoeve. Een haan op een preekstoel. Een bijzonder scharnier in Kûbaard. In: Keppelstok, publ. 77 (dec. 2008) 4-7.
- Leeuwarden J.J(ongepier), Orgel Pelikaankerk Leeuwarden 75 jaar. In: Friese orgelkrant 2007.

- Tzum De GEREFORMEERDE Kerk van Tzum, 1893-2002. Tzum 2002.
- Ureterp Zie: Drachten.
- Veenwouden Harm Woelinga, De Johanneskerk van Veenwouden. In: Keppelstok, publ. nr. 75 (dec. 2007) 19-21.
- Westhem H.T. Algra, De kerk van Westhem in haar omgeving. In: Keppelstok, publ. nr. 74 (juni 2007) 34-36.
- Cor Bakker, De Ykema's van Wymbritseradiel en de kerk van Westhem. In: Keppelstok, publ. nr. 74 (juni 2007) 24-33.
- Albert Reinstra, 'Hoe vermaakt dit huis de vrome zielen'. In: Keppelstok, publ. nr. 74 (juni 2007) 5-23.
- Witmarsum Joute de Graaf, Piet Visser & Rob Workel, Een drieluik over een gedenkwaardige drietraps happening bij de presentatie van drie doopsgezinde memorabilia te Witmarsum. In: Doopsgezinde bijdragen 34 (2008) 153-172.
- Wiuwert Adzer HAMSTRA, Labadisten op Walta State, 1675-1744. Van de werelt afgesonderde gemeente tot Wiewert. Groningen 1994. Scriptie.
- J. BOERSMA-VENEMA. wat bewoog de Labadisten? Tekst en beeldmateriaal. Wiuwert 2007.
- Workum J.D.Th. Wassenaar, Piëtistisch erfgoed. 'Vader' Smytegeld in Workum. In: Documentatieblad Nadere Reformatie 31 (2007) 88-93.
- J.D.Th. Wassenaar. 'Vader' Smytegeld in Workum. In: Fryslân 13 nr. 4 (dec. 2007) j 4-7.
- Jan D.Th. Wassenaar, Jezus als de barmhartige Samaritaan. In: Keppelstok, publ. nr. 77 (dec. 2008) 7-11.
- IJlst Edsko HEKMAN, 'Het mosterdzaadje'. Nationale Christen Geheelonthouders Vereeniging, afdeling IJlst, 2007.

III. Andere genootschappen

- Lammert G. Jansma In het licht van de eeuwigheid. Geschiedenis, organisatie en leer van de religieuze beweging "Uit de bron van Christus". In: Leeuwarder historische reeks 9 (2007) 66-86.
- Bart RENSINK Een stoepa in Friesland. Amsterdam 2007
- Niek van der OORD, Jodenkampen. 2e herziene druk. Kampen 2007.

September 2009

D.J.M. Zeinstra